

**“Kristu meta daħal fid-dinja qal:
‘Hawn jien, ġejt biex nagħmel ir-rieda tiegħek’ .”
(Lhud 10,5.7)**

Sussidju għall-Avvent 2011

Djoċesi ta' Għawdex

**“Kristu meta daħal
fid-dinja qal:
‘Hawn jien, ġejt biex
nagħmel ir-rieda
tiegħek’ .”**

(Lhud 10,5.7)

Sussidju teoloġiku-liturġiku-pastorali għall-Avvent

Segreterija Pastorali

*Djoċesi ta' Għawdex
2011*

DAĦLA

Mal-bidu tal-Avvent “mill-ġdid mal-Knisja nibdew ngħixu l-misteru tas-salvazzjoni tagħna” (mit-“Thabbira tal-festi”). Fl-aħħar Ittra Apostolika tiegħu, *Porta fidei*, li permezz tagħha nieda s-Sena tal-Fidi, il-Papa Benedittu XVI jistedinna biex nagħmlu miċ-ċelebrazzjoni tal-liturġija mument qawwi fejn niċcelebraw il-fidi tagħna (ara n.9). Hekk iż-żmien liturġiku tal-Avvent jgħinna nħossuna f’mixja mal-Knisja, ma’ dawk li jemmnu u jiċcelebraw il-fidi tagħhom f’komunità, biex niltaqgħu ma’ Kristu li ġie, li ġej u li għad jerga’ jiġi.

Permezz ta’ dan id-daqsxejn ta’ sussidju, nixtiequ ngħinu lill-operaturi pastorali u lill-komunitajiet ekkleżjali tagħna biex jgħixu b’aktar heġġa, fidi u ferħ iż-żmien liturġiku tal-Avvent.

Bħala tema ġenerali għażilna s-silta mill-Ittra lil-Lhud – “Kristu meta daħal fid-dinja qal: ‘Hawn jien, ġejt biex nagħmel ir-rieda tiegħek’ ” (Lhud 10,5.7), li tesprimi kemm il-misteru tal-Inkarnazzjoni u l-ġrajja tat-twelid ta’ Kristu, kif ukoll il-missjoni tiegħu ta’ mibgħut mill-Missier biex iwettaq fil-milja tiegħu l-Pjan divin tas-salvazzjoni. It-tema hi marbuta mal-Pjan Pastoral tad-djoċesi (ta’ Għawdex) għal din is-sena, li jenfasizza “il-ministeri fil-Knisja”, u allura għandu rabta mad-doni u l-kariżmi li Alla jagħti biex, f’servizz lejn il-Knisja u fil-Knisja, isiru ministeri ta’ qadi tal-Poplu ta’ Alla.

Flimkien ma’ introduzzjoni dwar l-Avvent, li tgħinna nifhmu aktar l-origni u t-tifsira tal-Avvent, is-sussidju hu maqsum f’erba’ taqsimiet: artikli ta’ studji bibliċi dwar il-ministeri; meditazzjonijiet dwar il-qari bibliku tal-Avvent, bil-għan li jservu kemm ta’ għajjnuna għat-talb personali; skemi ta’ riflessjonijiet għall-omeliji u għall-katekzi mal-adulti; u fl-aħħar nett novena u meditazzjonijiet għal waqt l-adorazzjoni ewkaristika komunitarja. Għall-ewwel darba minn kemm ilna noħorgu dawn is-sussidji, is-sussidju qed jissebbaħ bil-kontribut femminili fit-tieni taqsima.

L-immaġni fil-faċċata tas-sussidju tippreżenta ż-Żjara tal-Madonna lil Elizabetta. Hi minjatura li tinsab fil-ktieb tal-Liturġija tas-Sigħat “*Très Riches Heures du Duc de Berry*”, manuskritt tas-seklu 15. Ix-xena tippreżenta fl-istess waqt il-ġrajja tal-Inkarnazzjoni u l-bidu tal-“ministeru” ta’ Marija li twassal lil Kristu għand l-oħrajn.

Nixtieq nirringrazzja lill-kontributuri kollha ta’ dan is-sussidju, u lil Francesco Pio Attard għax-xogħol ta’ revizjoni tal-ortografija fil-parti l-kbira tal-kontribuzzjonijiet.

Dun Giovanni Curmi
Segretarju Pastoral

1. L-AVVENT

Patri Anton Farrugia OFM

Il-kelma 'Avvent', mil-Latin *adventus* jew *parusia* bil-Grieg, għandha oriġni pagana assoċjata mal-fehma li l-allat, ta' kull sena, kienu jżuru lid-devoti tagħhom. Insibuha wkoll fil-protokoll tal-Qorti Imperjali b'referenza kemm għall-jum li fih persuna kienet tassumi s-setgħa ta' imperatur u kemm għall-jum meta dan stess kien jagħżel li jagħmel żjara uffiċjali xi mkien. Barra minn hekk, ta' min ifakkar li l-Imperatur kien jassumi titli assoċjati mal-allat. Fil-fatt l-Imperatur Kostantinu kien ħareġ muniti li jfakkru jum il-ħatra tiegħu, bil-kliem "*Adventus Divi Augusti*" minquxa fuqhom. L-Insara nqadew bil-kelma 'Avvent' biex ifissru l-Misteru tal-Inkarnazzjoni ta' Kristu fil-milja taż-żminijiet u l-migja tiegħu fl-aħħar taż-żmien.

Iż-żmien tal-Avvent issawwar fil-Knisja bil-mod il-mod bejn ir-raba' u s-sitt seklu. Digà lejn l-aħħar tar-raba' seklu u l-bidu tas-seklu ħamsa fil-Gallja (Franza) u fi Spanja l-Insara dehrilhom li kien meħtieġ żmien ta' tliet ġimgħat qabel il-festi tal-Milied biex daww li jkunu ser jirċievu l-Magħmudija fl-Epifanija jkollhom ukoll tnejn xierqa bħal fi żmien ir-Randan. Interessanti li l-Konċilju ta' Saragozza (380) obbliga lill-fidili jiehdu sehem kuljum bejn is-17 ta' Diċembru u s-6 ta' Jannar, u San Girgor ta' Tours jikkellm fuq żmien ta' penitenza li jibda mill-11 ta' Novembru sal-Milied.

F'Ruma, fejn fis-sena 336 kellha bidu l-festa tal-Milied, iż-żmien tal-Avvent jibda jissemma minn nofs is-seklu sitta 'l quddiem, kif jixhdu l-appendiċi tas-Sagramentarju Ġelasjan kif ukoll ta' dak Gregorjan, u aktar tard is-Sagramentarju l-ieħor ta' Verona; fihom insibu talb "*in Adventu Domini*", li jestendi minn erba' sa sitt ġimgħat qabel il-Milied. Minn dawn is-sitt ġimgħat ta' preparazzjoni, li għadna nsibuhom fil-liturgija Ambrosjana ta' Milan, illum baqa' biss erbgħa kif għamilhom il-Papa San Girgor il-Kbir.

Ruma ħarset lejn il-Milied sempliċement bħala tnejn għall-Għid. Għall-Insara ta' Ruma, it-Twelid tal-Mulej kien digà festa ta' rebħa magħquda ħaġa waħda mar-rebħa tas-Salib bħala r-rebħa aħħarja tiegħu meta jerga' jiġi fl-aħħar taż-żmien. Dan wassal biex l-Avvent sar mhux biss żmien ta' stennija għall-ewwel migja tal-Mulej fiż-żmien bħala bniedem, imma wkoll bħala żmien ta' stennija għall-aħħar migja tiegħu fil-glorja. Dan iż-żmien ta' stennija jsib espressjoni spontanja fil-figuri tal-Profeta Isaija u Ġwanni l-Battista, li fil-liturgija Rumana nistgħu nġhidu li huma ż-żewġ ilħna tal-Avvent.

Bejn il-Lezzjonarju u l-Evangeljarju ta' Wuzburg u l-Missal ta' Trento nistgħu ninnotaw ċerta kontinwità fl-għażla tas-siltiet evangeliki, anki jekk dawn is-siltiet huma mqiegħda fi ħdud differenti.

Fil-Missal Tridentin, l-ewwel Ħadd tal-Avvent iħabbar l-aħħar taż-żminijiet u li s-Saltna ta' Alla hi fil-qrib. Fit-tieni Ħadd is-sinjali li jagħmel Ġesù juruna li hu jagħmel preżenti din is-Saltna. L-istruttura hija waħda ċara: filwaqt li l-ewwel żewġ Ħdud huma orjentati lejn l-eskatologija, l-aħħar tnejn jieqfu fuq l-Inkarnazzjoni tal-Verb, bi Ġwanni l-Battista jħabbar il-migja tal-Messija.

Ta' min jgħid li l-Lezzjonarju ta' Wuzburg kif ukoll dak ta' Murbach joffru qari għall-Erbgħat u l-Ġimgħat. L-Erbgħa u l-Ġimgħa kienu granet stazzjonali u daħlu fil-Kristjaneżmu sa mill-bidu, x'aktarx mid-drawwa Lhudija ta' jumejn sawm matul il-ġimgħa. L-Insara rabtu l-jum tal-Erbgħa

mal-jum li fih sar il-ftehim kontra Ġesù u l-Ġimġha mal-Passjoni u l-Mewt tiegħu fuq is-Salib, kif jixhdu żewġ talbiet li nsibu fis-Sagramentarju Ġelasjan u dak Gregorjan.

Għal dik li hija Ewkoloġija, l-ewwel formularji propji tal-Avvent insibuhom biss fis-Sagramentarju Ġelasjan. Fis-Sagramentarju ta' Verona ma nsibu l-ebda formularji għall-Avvent. Jeżistu formularji għall-*Quattro Tempora* ta' Diċembru li biż-żmien daħlu jagħmlu parti miż-żmien tal-Avvent Ruman. Hawnhekk ta' min josserva l-fatt li s-sitt Hadd tal-Avvent m'għandu l-ebda formularju u dan għas-sempliċi raġuni li ċ-ċelebrazzjonijiet tal-*Quattro Tempora* kienu jsiru fil-lejl ta' bejn is-Sibt u l-Hadd u għaldaqstant il-Quddiesa tal-Hadd ma kinitx issir.

Ir-riforma liturgika mitluba mill-Konċilju Vatikan II fasslet iż-żmien tal-Avvent fuq firxa ta' erba' ġimġhat li nistgħu naqsmuhom f'żewġ partijiet. L-ewwel parti, sas-16 ta' Diċembru, tenfasizza t-tieni miġja tal-Mulej fil-glorja f'kontinwità mal-aħħar Hadd tas-sena liturgika li fih tiċċelebra s-solennità ta' Kristu Sultan. Hawnhekk ta' min jgħid li kemm fil-mużajk tal-abside tal-knejjes ta' Ruma u kemm f'dak ta' Ravenna, eżattament fuq is-sedja taċ-ċelebrant insibu dik li tissejjaħ l-*Etimasia*, jiġifieri s-sedja vojta tal-*Pantocrator*, biex tfakkar lill-Insara fi Kristu li għandu jerga' jiġi fil-glorja biex jagħmel haqq mill-ħajjin u mill-mejtin. It-tieni parti tal-Avvent, mis-17 sal-24 ta' Diċembru, pjuttost tenfasizza l-ewwel miġja tal-Mulej, kif jindika tajjeb it-Tieni Prefazju tal-Avvent.

L-ewwel qari tal-Quddies tal-Ħdud tal-Avvent jirreferi għall-profeziji messjaniċi, speċjalment dawk ta' Isaija, imma anki ta' Ġeremija, Baruk u Sofonija. Fit-tieni qari, l-Ittri ta' San Pawl, San Pietru, San Ġakbu u lil-Lhud jagħmlu referenza kemm għall-ewwel u kemm għat-tieni miġja ta' Kristu. Il-vanġelu tal-ewwel Hadd jirreferi għall-aħħar żminijiet, dak tat-tieni u tat-tielet Hadd għal Ġwanni l-Battista, u tar-raba' Hadd għat-tħabbira tal-Mulej lil Ġużeppi (Sena A) u lil Marija (Sena B) u għaž-żjara tal-Verġni Mbierka lil Santa Eliżabetta (Sena Ċ). Din l-istess struttura tematika nsibuha wkoll fil-Liturġija tas-Siġhat, kemm fis-siltiet meħuda mill-Kotba Mqaddsa u kemm f'dawk tal-Missirijiet qaddisa tal-Knisja.

Fiċ-ċelebrazzjoni tal-Ghasar, mis-17 ta' Diċembru, il-Kantiku Evangeliku ta' Marija huwa introdott minn serje ta' antifoni għal kull jum li jibdew dejjem bl-ittra 'O' ("*O Sapientia*"; "*O Adonai*"; "*O Radix Jesse*"...), li kienu jiġu intonati b'mod tassew solenni l-ewwel mill-Isqof jew mill-Abbati tal-knejjes abbazjali u warajh mis-sacerdoti l-oħra lebsin il-pivjal. X'aktarx li kien fi żmien il-pontifikat ta' San Ġirgor il-Kbir li daħlu dawn l-antifoni, li mbagħad ġew imlibbsa b'diversi tradizzjonijiet bħad-daqq tal-qniepen u l-mixegħla tax-xemgħat.

Aktar minn żminijiet oħra matul is-sena, l-Avvent huwa l-veru *xahar ta' Marija*, kif jixhdu d-diversi antifoni li jfakkru lill-Verġni Mqaddsa Marija u r-rwol tagħha fil-Misteru tal-Inkarnazzjoni. Anki l-Kolletti tal-Quddies tas-17, id-19, l-20 u t-23 ta' Diċembru juru l-koperazzjoni unika ta' Marija fil-Misteru tal-Fidwa tagħna. Għaldaqstant tajjeb li, aktar milli fix-xhur l-oħra tas-sena, f'dan iż-żmien imqaddes tal-Avvent infakkru lil Marija b'xi att ta' qima li jista' jsir quddiem ix-xbieha tagħha kemm fir-raba' Hadd u kemm fit-8 ta' Diċembru, solennità tat-Tnissil tagħha bla tebgħa.

Ma nistgħux ngħidu li l-Knejjes tal-Lvant għandhom l-istess żmien tal-Avvent bħalma għandna aħna fil-liturġija Rumana. Għaldaqstant ma nistgħux nitkellmu fuq żmien ta' preparazzjoni għall-Milied fis-sens li ngħata fil-Gallja fis-seklu ħamsa. Madankollu tajjeb ngħidu li fil-liturġija Bizantina, fil-Hadd ta' qabel il-Milied jiġu mfakkra l-missirijiet qaddisa kollha li fir-Rabta l-Qadima għoġbu lil Alla, minn Adam sa Ġużeppi, ir-raġel ta' Marija.

Ir-rit Sirjaku jsejjaħ iż-żmien ta' qabel il-Milied "ġimgħat it-tħabbiriet tal-Feddej". Dawn huma ħamsa għas-Siro-Oċċidentali u erbgħa għall-Orientali, u jfakkru t-tħabbira lil Żakkarija, it-tħabbira lil Marija li tkompli biż-żjara tagħha lil Elizabetta, it-twelid ta' Ġwanni l-Battista u t-tħabbira lil Ġużeppi.

Kif nistgħu nintebħu, mhux biss il-Verġni Marija imma anki San Ġużepp għandu post importanti fi żmien l-Avvent. Qed ngħid dan għaliex hemm xi ħaġa li r-riforma liturgika ħalliet f'idejn il-konferenzi episkopali u baqgħet ma twettqet qatt! Din hija li s-solennità ta' San Ġużepp mid-19 ta' Marzu kellha tiġi ttrasferita fi żmien l-Avvent.

Xi wħud jista' jkun li għandhom l-impressjoni li ż-żmien tal-Avvent huwa wieħed penitenzjali. Forsi aktar milli żmien ta' penitenza, l-Avvent huwa żmien ta' stennija ferreħija għall-miġja tal-Mulej. Din l-istennija titlob ċerta sobrietà anki fit-tiżjin tal-knejjes tagħna, li tista' tidher, ngħidu aħna, fl-użu tal-qsari minflok il-fjuri. Il-klima penitenzjali hija espressa fil-kulur liturgiku vjola. Madankollu nagħmluha ċara li l-vjola tal-Avvent mhuwiex il-vjola tar-Randan, għax filwaqt li dan tal-aħħar għandu jkun vjola skur (li jista' jintuża wkoll fil-funerali), il-vjola tal-Avvent għandu jkun *morello* (lewn il-muzzetta), li jesprimi l-istennija tagħna għall-Mulej li timliena bil-ferħ, li nuru fil-milja kollha tiegħu fil-kant tal-Glorja tal-Lejl tal-Milied.

L-Ewwel Taqsima: Il-Ministeri fil-Kotba Mqaddsa

2. IL-MINISTERI FIT-TEMPJU TA' ĠERUSALEMM

Mons. Lawrenz Sciberras

Dahla

Il-Vangeli direttament u indirettament bosta drabi jsemmi t-Tempju bil-funzjonijiet, il-qadi u l-festi li kienu jsiru fih matul is-sena. Dan huwa tassew il-post l-aktar qaddis u għażiż għal kull Lhudi. Dan huwa l-imkien fejn kien hemm il-preżenza ta' Alla, il-*kavod*, il-post tal-Arka tal-Patt, il-post fejn ta' kuljum kienu jsiru d-debħiet kbar 'l Alla. Mat-Tempju kien hemm marbuta l-ħajja ta' kull bniedem ċirkonċiż u li għandu għal qalbu l-liġi ta' Alla. Hekk San Luqa jiftaħ il-vangeli tiegħu bit-tħabbira tal-Battista, meta missieru Żakkarija kien fit-Tempju qed joffri l-inċens (Lq 1:5-25). L-istess evangelista mbagħad jagħlaq il-vangeli billi jgħid li l-Appostli reġgħu lura lejn Ġerusalem u "qagħdu l-ħin kollu fit-Tempju jbierku lil Alla" (24:53).

Wieħed mis-salmi hekk imsejhin 'tat-telgħat' jew gradwali huwa s-salm 122. F'din l-għanja patrijottika l-awtur juri l-passjoni u l-imħabba kemm għall-belt ta' Ġerusalem u kemm għall-maqdes. Anzi sewwa ngħidu li dawn it-tnejn ma jistgħux jinfirdu minn xulxin: "Fraħt meta qaluli: 'Sejrin f'dar il-Mulej'; diġà qegħdin riglejna fi bwiebek, Ġerusalem". F'dan l-istess salm is-salmista jixtieq is-sliem 'il għewwa mill-ħitan ħoxnin li jdawru u jiproteġu l-belt il-qaddisa. L-istess ħsieb ta' patrijottizmu mlaqqam fil-qalb ta' kull Lhudi issa qiegħed fis-salm 137, jew l-għanja tal-itturufnati: "Tibbiesli idi l-leminija jekk qatt ninsa lilek, Ġerusalem! Jeħilli lsieni mas-saqaf ta' ħalqi jekk ma niftakarx fik, jekk ma nżommx 'il Ġerusalem 'il fuq minn kull ferħ tiegħi!" (5-6).

Deskrizzjoni tat-Tempju

Fit-trattat tal-*Mishna* li jismu *Middot* naqraw tagħrif siewi immens dwar it-Tempju. Jibda mill-pjanta tiegħu. L-ewwel kien hemm il-bitha hekk imsejha tal-ġentili jew ta' dawk li ma kinux Lhud u anqas ċirkonċiżi. Din il-bitha l-aktar li kienet tkun iffullata bin-nies kien matul il-festa tal-Għid tal-Lhud. F'din il-bitha kien hemm kitba li tgħid li min ma kienx Lhudi assolutament ma setax jimxi aktar 'il quddiem u jersaq lejn il-partijiet l-oħra tat-Tempju, u dan taħt pieni l-aktar ħorox! Preċiżament din kienet waħda mill-akkużi l-aktar ħorox li l-Lhud ta' Ġerusalem għamlu fil-konfront ta' Pawlu: "Sa wasal ukoll biex idaħħal il-Griegi fit-Tempju u nigges dan il-post qaddis!" (Atti 21:28).

Imbagħad kien hemm il-bitha tan-nisa. Din il-bitha fil-festa tal-Għerejjex kellha parti tassew importanti, speċjalment meta fiha kienu jixegħlu ż-żewġ kandelabri kbar. Matul dak il-lejl ta' dawl qawwi u li jilma, bosta Lhud mimlijin ferħ jgħaddu l-lejl jiżfnu u jkantaw is-salmi. Dan kien lejl tassew mistenni u mixtieq mil-Lhud kollha, wieħed mill-isbaħ iljieli u tant mixtieqa. Id-dawl tant kien jilma li kien idawwal parti sewwa mill-belt ta' Ġerusalem. Il-ftejjel mgħaddsin fiż-żejt u fix-xema' maħlula kienu jsiru mill-ilbies tal-qassisin. Kien eżattament f'din il-festa tal-Għerejjex, mela matul ix-xhur ta' Settembru u Ottubru, li Ġesù kien preżenti fil-bitha, ra dak kollu li kien qed jiġri, għajjat u qal: "Jiena d-dawl tad-dinja. Min jiġi warajja ma jimxix fid-dlam, iżda jkollu d-dawl tal-ħajja" (Ġw 8:12).

Fl-erba' kantunieri ta' din il-bitha kbira kien hemm mibnija erba' għorof imdaqqa. Kull waħda minnhom kellha għan speċifiku tagħha. Waħda kienet isservi għall-injam tas-sagrifiċċji, għax ma

ninsewx li d-debħiet kienu jsiru ta' kuljum u matul ċerti ġranet kienu jkunu f'numru mdaqqas; għorfa oħra kienet għall-melħ u ż-żejt; oħra għan-Nažrin, fejn dawn kienu jmorru biex iħollu l-voti tagħhom; u r-raba' waħda tal-imġiddmin, fejn min kien marid b'din il-marda kien imur juri ruħu lill-qassisin biex imbagħad il-qassis jiddikjara dwar l-istat tiegħu. Kien għalhekk li Ġesù qal lil dak li fejqu: "Qis li ma tgħid xejn lil ħadd, iżda mur uri ruħek lill-qassis u aghmel offerta għall-fejqan tiegħek, kif ordna Mosè, biex hekk tagħtihom xhieda li inti fiqt" (Lq 5:14). Jekk jiġi ddikjarat imfejjaq, u kif ikun fit-Tempju, l-imnaddaf kien jagħmel l-offerti tiegħu 'l Alla.

Mill-bitħa tan-nisa titla' ħmistax-il tarġa nofs ċirku u ssib ruħek fit-taqsima tal-irġiel. Fuq dawn it-turġien kien hemm il-Leviti li bl-istrumenti tad-daqq f'idejhom kienu jgħannu s-salmi u jilqgħu l-offerti minn idejn il-Lhud għas-sagrificċju. Anki meta xi ġenituri kienu jipprezentaw it-tfal tagħhom 'l Alla, il-qassis kien jilqagħhom fuq dawn it-turġien biex imbagħad ikompli t-talb preskritt mil-liġi. Forsi waħda mill-festi li fiha l-aktar isiru offerti u għotjiet lit-Tempju kienet dik tal-Għerejjex. Dan għaliex il-ġbir tar-raba' kien ikun sar kollu... mela dqiq, żebbuġ, żejt, għeneb, inbid, kif ukoll xi annimali.

In-naħa tat-tramuntana tal-altar tas-sagrificċju kien hemm għorfa oħra kbira u li go fiha l-qassisin kienu jgħaddu l-lejl tagħhom. Din l-għorfa tissegħha tal-fuklar. Minn din l-għorfa taħt l-art kien jibda kuridur li jwassal sa ħdejn l-għejjun tal-ilma u l-banjijiet fejn il-qassisin kienu jinħaslu. Dan il-ħasil il-qassisin kellhom jagħmluh qabel ma jibda jidden is-serduk. Biex ikun jista' jersaq u jaqdi s-servizz reliġjuż tiegħu, il-qassis kellu jkun bilfors fi stat ta' ndafa levitika. Imbagħad, wara li jkun ħa l-banju ritwali, kien ikun biżżejjed għall-qassis li jerġa' jaħsel idejh jew riġlejh biss. "Min hu maħsul ma għandux għalfejn jinħasel kollu, ħlief saqajh" (Ġw 13:10), hekk wieġeb Ġesù lil Pietru. Uħud mill-ħwat li fihom kienu jinħaslu l-qassisin illum instabu mill-ġdid. Dawn jissejju *mikva'ot*.

Fid-daħla tan-nofs tat-Tempju, imsejja s-Santwarju, u li issa kienet imsaqqfa, kien hemm dawn l-oġġetti tant għeżiż: l-altar hekk imsejjaħ tal-fwejjaħ, il-kandelabru (*menora*) b'seba' friegħi, u l-mejda bit-tnax-il ħobża tal-preżenza (tal-wiri). Dawn il-ħobżiet kienu jinbidlu kull nhar ta' Sibb u jikluhom il-qassisin.

Issa skond it-*Tosefta Kippurim* 2:15, fil-Qaddis tal-Qaddisin, jiġifieri dik il-kamra żgħira u mudlama, naturalment wara l-eżilju tal-Babilonja, mela wara s-sena 536, kien hemm vażett żgħir bil-manna, vażett ieħor biż-żejt tad-dlik, il-virga ta' Aaron, u senduq bl-oġġetti li kienu taw lura l-Filistej. Bi probabbiltà l-aktar kbira, l-Arka tal-Patt, l-oġġett l-aktar għażiż, kienet spiċċat għalkollox wara l-attakk tal-Babilonizi fis-sena 586 qk.

Ta' min iżid ukoll li fit-Tempju kien hemm tlettax-il bieb, tlettax-il qarn, u tlettax-il mejda għall-ġbir tal-flus (*Xekalim* 6:1). In-numru tlettax jikkorrispondi għat-tlettax-l attribut ta' Alla. Il-qassisin ma kenux jiffunzjonaw waħidhom: kien hemm il-Leviti li kienu jgħinuhom f'dik li hija amministrazzjoni, it-tindif u xogħol ieħor addett għall-maqdes. Fuq kollox, xogħol tipiku tal-Leviti kien il-kant waqt il-liturgija. Dan ix-xogħol prinċipalment kien f'idejhom. Nafu li n-Netinim, razza ta' Ġożwè, kienu jagħmlu l-aktar xogħol baxx fit-Tempju. Din il-familja partikulari kienet tgħix fuq l-Ofel.

L-organizzazzjoni

L-organizzazzjoni li kienet teżisti fit-Tempju tassew baqgħet imsemmija u magħrufa. L-oġġla responsabbiltà u dritt kienu jaqgħu fuq spallejn il-qassis il-kbir. Dan li kien imexxi l-laqqgħat tas-Sinedriju, kunsill magħmul minn sebgħin membru. Il-qassis il-kbir ukoll kellu l-funzjoni tant qaddisa li nhar Jum l-Espjazzjoni, *Yom Kippur*, jidhol bid-demmi tal-annimali fil-parti ta' ġewwa nett tat-Tempju, il-*kadosh ha kaddoshim*, u jroxx id-demmi fuq l-Arka u wara fuq in-nies. Kien f'din l-

okkażjoni wkoll li l-qassis il-kbir kien jippronunzja l-isem adorabbli u qaddis ta' Alla. Dritt wara l-qassis il-kbir kien hemm il-prefett tal-maqdes, mela l-missier, *Ab'*. L-erbgha u għoxrin grupp tal-qassisin kienu mqassmin f'seba' taqsimiet, u fuq kull waħda minn dawn kien hemm tali responsabbli msejjaħ missier.

Xogħol ieħor li kien isir fit-Tempju kienu jagħmluh nies devoti, uħud minnhom imsemmija fit-trattat *Xekalim* 5:1. Hekk Johanan, iben Pinħas, kien responsabbli mis-sigilli tal-maqdes; Aħija mill-ħasil u ndafa oħra; Mattatija, iben Samwel, inkarigat mix-xorti; u Ben Aħija kien responsabbli ta' dawk morda bid-djarja. Dan kollu kien ġej mill-fatt li l-qassisin kienu jimxu ħafjin u jieklu ħafna laħam, li aktarx iġenikament kien ikun mgħoddi; għalhekk ta' sikwit kien ikollhom bżonn tal-kura. J. Jeremias fil-ktieb *Jerusalem in the time of Jesus* jgħid li kien hemm it-tobba jaħdmu fit-Tempju.

Karigi oħra kienu: il-furnar, speċjalment fejn jidhlu t-tnax-il ħobża tal-preżenza, jew tal-wiri; ieħor kien responsabbli miċ-ċwieviet tal-bibien tat-Tempju; Ben Beba kien responsabbli mill-flagellazzjoni jew is-swat tal-qassisin u tal-Leviti; Ben Arzah mid-daqq taċ-ċimbali; Hugas mill-kant; il-familja Garmu mill-ħobż tal-preżenza; il-familja Abtinus mill-inċens, u dan kienu jinxtra mingħand in-negozjanti Nabatej. Ma ninsewx li minħabba l-ħruq tal-annimali waqt l-offerti, l-irwejjah jintnu kienu qawwjin tassew. Għalhekk, biex itaffu xi ftit minn dik ir-riħa tinten, Abitanas, responsabbli mill-inċens, kien jaħraq kwantitajiet konsiderevoli ta' inċens. Fost in-negozjanti li kienu jmorru Ġerusalem biex hemm ibigħu l-inċens u żjut oħra jfuħu kien hemm in-Nabatej.

Il-familja ta' Eleazar kienet responsabbli mill-purtieri. Meta nsemmu l-purtieri, f'moħħna tiġina dik il-purtiera kbira u tant għażiża li kienet tifred is-Santwarju mill-Qaddis tal-Qaddisin. Din il-purtiera kienet tinbidel kull sena, lejlet il-festa tal-*Yom Kippur*, u kienu jinsguha t-tfajliet verġni *Betulot*, mit-tribù ta' Ġuda. In-nisġa kienet shiħa u fiha kienu jdaħħlu erba' kuluri. Kienet preċiżament din il-purtiera li mal-mewt ta' Ġesù nqasmet minn fuq sa isfel (Mt 27:51; Mk 15:38; Lq 23:45)! Il-familja ta' Pinħas kienet responsabbli mill-ħwejjegħ tal-qassisin. Ta' min iżid jgħid li l-qassis il-kbir, nhar il-festa l-aktar solenni tal-*Yom Kippur*, kien jilbes ilbies li d-drapp tiegħu kien mill-Indja. Dan l-ilbies kien jinżamm maqful fil-Fortizza Antonja.

Il-qassisin kienu jilbsu dawn il-kwalitajiet ta' lbies: qalziet twil tal-għażel, tunika bajda, il-ħziem, u beritta bajda. Ma kinux jilbsu la żarbun u lanqas sandlijiet; dan ġej minħabba dik id-dehra li kellu Mosè fid-deżert tas-Sinaj, fejn Alla qallu biex ineħhi l-qorq għax fejn kien qed jirfes kien qaddis (Eż 3:5). U għalhekk il-qassisin, b'rispett għax-*Shekinah* (glorja), ma kienu jilbsu xejn f'saqajhom. Din tista' tkun waħda mir-raġunijiet li saħħithom kienet waħda dgħajfa tassew!

Il-liturgija ta' kuljum

Il-liturgija li kienet issir matul is-sena fit-Tempju ta' Ġerusalem kienet waħda tassew għanja fit-tifsiriet reliġjużi tagħha. Hawn ta' min ifakkar fid-debħiet ta' kuljum, bid-differenzi u l-għanijiet tagħhom. Kien hemm is-sagrificċju *olokawst*, fejn il-vittma kienet tiġi maħruqa kollha u offruta 'l Alla. It-tieni kwalità huwa dak *espjatorju*, mela bis-setgħa u l-qawwa li jsewwi; hawn jidhlo id-dnub. It-tielet kwalità ta' sagrificċju huwa dak ta' *radd il-ħajr, todà*. Ir-raba' wieħed huwa dak *mingħajr tixrid ta' demm*, inkruwenti, mela tal-ħxejjex u tal-frott, taż-żejt u tal-inbid.

"U dalam u sebaħ"... Hekk ir-rakkont tat-Tradizzjoni Saċerdotali (P) jibda billi jqassam il-ġurnata. B'dan l-għan f'moħħhom il-Lhud jibdeu il-ġurnata ma' nżul ix-xemx, u għadhom hekk sal-ġurnata tal-lum. Għalhekk meta jidhlo il-lejl il-bibien tat-Tempju jingħalqu u l-Leviti jibdeu l-għassa matul il-lejl. Xi qassisin ukoll jagħmlu l-għassa tagħhom ma' ċerti postijiet partikulari tat-Tempju. L-

oħrajn imorru jorqdu fl-għorfa tal-fuklar. Dak responsabbli mill-għolja tat-Tempju kien soltu jagħmel ir-ronda madwar il-maqdes.

Mas-sebħ kien hemm wieħed responsabbli biex iqajjem il-qassisin. L-ewwel ħaġa kellhom jinħaslu, imbagħad itellgħu x-xorti għal min kellu jnaddaf l-altar tas-sagrificċji. Oħrajn kellhom isajru l-ftajjar għal waqt id-debħiet. Kienu jerġgħu jtellgħu x-xorti biex isiru jafu min kellu joqtol il-ħaruf għas-sagrificċju, min iroxx id-demmm fuq l-altar, u min jixgħel il-kandelabru b'seba' friegħi. Qassis imbagħad kien jitla' fuq il-pinnaklu tat-Tempju, li jiġi n-naħa tax-xlokk, u jniedi tluġħ ix-xemx, mela l-bidu ta' ġurnata ġdida. Xi wħud iżommu li dan kien isir ukoll billi jdoqq it-tromba *xofar*. Kollox huwa possibbli, meta wieħed iqis kemm it-tromba *xofar* tilgħab parti importanti fil-liturgiji tal-Lhud. F'wieħed mill-iskavi li saru taħt il-ħitan li jdawru t-Tempju nstabat "ġebba kbira" u fuqha kien hemm miktub: "Il-post minn fejn tindaqq it-tromba" (Y. YADIN, *Jerusalem revealed*, Jerusalem 1976, p. 35).

Thejjijiet għall-ħaruf

Imbagħad kien imiss jitlesta l-ħaruf għas-sagrificċju. Qabel ma jiskarnaw il-ħaruf, jisquh għall-aħħar darba minn bieqja tad-deheb (*Tamid* 3:4). Il-qassis imbagħad jieħu l-ħaruf ħdejn il-post tal-qtil u jorbtu mat-tieni ħolqa. Hekk kif il-ħaruf jiġi skarnat, jiġbru d-demmm ġol-bwieqi biex ixerrduh f'riġlejn l-altar. Il-ġlud jiġbruhom u jnixxfuhom, biex il-qligħ minnhom imur għall-qassisin. Il-bqija tal-laħam jaqsmuh fi tnax-il biċċa, imellħuhom u jhejjuhom biex jinħarqu bħala offerta 'l Alla. Tingħata attenzjoni kbira biex il-ħaruf ma titkissirlu ebda għadma. Darba Ġesù qal: "Fittxu li jkollkom melħ fikom infuskom u li tgħixu fis-sliem bejnietkom" (Mk 9:49-50). Hawn San Mark qed jagħmel riferenza għal Levitiku 2:13, fejn naqraw li l-Lhud kienu jmelħu l-offerti tagħhom lil Alla. (Ftakar ftit għaliex kien hemm ukoll il-kamra tal-melħ, kif diġà semmejna aktar 'il fuq.)

Din il-liġi kienet tgħodd bil-wisq aktar għall-ħaruf tal-Għid. Dan ifakkar fil-kliem ta' Ġwanni, meta jiddefinixxi 'l Ġesù bħala "il-ħaruf ta' Alla li jneħħi d-dnubiet tad-dinja" (Ġw 1:29). Din it-tradizzjoni Ġudajka tasal ukoll sa Rabbi Hillel, li bil-qawwa kollha jzomm li s-sagrificċju ta' kuljum, *tamid*, iħassar id-dnubiet tal-poplu ta' Israel. Dan jagħmlu għaliex jilgħab biż-żewġ kelmiet Lhud *kadas*, taħsel, u *kebes*, bil-Malti kibx, gidi.

F'dan il-waqt jinfetħu l-bibien tat-Tempju u l-ewwel li jidhlu huma dawk li jnaddfu l-altar tal-inċens u l-kandelabru. Jixegħlu wkoll ħames friegħi minnu, l-aħħar tnejn hekk kif tkun sa tibda l-offerta tal-inċens. Hawn nixtieq inżid nota partikulari fejn ngħid li jiena niftakar li dari qabel ma tkun sa tibda l-Quddiesa s-sagristan kien jixgħel żewġ xemgħat hekk imsejħin 'tal-Quddiesa', xemgħat li l-materjal tagħhom kien ikun mix-xehda tan-naħal. Il-qassisin imbagħad kienu jibdew jgħidu t-talb preskritt, fosthom ix-*Xema' Israel* (Dewt 6:14). Wara titla' x-xorti fuq min jidhlo fil-parti tan-nofs, is-Santwarju, biex jaħraq l-inċens (Lq 1:8).

Xi ħadd kien jaqbad paletta żgħira f'idu, jieħu xi ġamar mill-altar tal-offerti u jeħodhom biex iqegħidhom fuq l-altar tal-inċens. Il-qassis li tkun messitu x-xorti tal-inċens, imsieħeb minn żewġ ministri, kien jersaq lejn il-parti tan-nofs tal-maqdes, is-Santwarju, jew *hekal*. Hekk kif dawn jaslu bejn il-portiku u l-altar (ara Mt 23:35), wieħed kien jibda jdoqq strument magħmul minn għaxar tubi tal-bronż (*Tamid* 5:6). In-nies hekk kif tisma' dan id-daqq kienet tingħabar fil-bitħa tal-Lhud.

Il-qassis li jkun naddaf il-kandelabru jixgħel iż-żewġ fjammi l-oħra, u joħroġ minn hemm ġew hu flimkien ma' dak li jkun daħħal il-ġamar. Iċ-ċerimonier iwissi lill-qassis fejn jgħidlu biex jibqa' biss fis-Santwarju u ma jdumx ħafna hemm ġew; wara joħroġ huwa wkoll. In-nies flimkien mal-qassisin l-oħra jibqgħu barra jistennu u jitolbu. Il-Leviti joqogħdu fuq it-turgien, ħdejn il-bieb ta' Nikanor.

Eżattament din hija x-xena li jikteb dwarha l-evangelista Luqa fil-kuntest tat-tħabbira lil Żakkarija dwar ibnu Ġwanni (Lq 1:8-10). U preċiżament hekk kien, għaliex “kulhadd stagħgeb bid-dewmien tiegħu fis-Santwarju” (Lq 1:21).

Is-sagrificċju *Tamid*

Hekk kif il-qassis joħroġ mis-Santwarju, huwa jitla’ fuq manbar għoli biex minn hemm ibierek in-nies. L-ewwel jaħsel idejh, imbagħad jgħid: “Ibierkek il-Mulej u jħarsek! Jixhet il-Mulej id-dija ta’ wiċċu fuqek, u jurik il-ħniena! Iħares lejki il-Mulej bi mħabba u jagħtik is-sliem!” (Num 6:24-26). Hekk kif il-qassis isemmi isem il-Mulej, in-nies twiegeb: “Ikun imbierek l-isem tal-glorja, li s-saltna tiegħu tibqa’ għal dejjem”.

Wara din il-barka saċerdotali, joffru ‘l Alla dawk il-biċċiet tal-ħaruf li jkunu hallew minn qabel fuq l-altar tas-sagrificċju. Jitilgħu t-tnax-il qassis li kienu ġew inkarigati miċ-ċerimonja, u kull wieħed minnhom jagħti l-biċċa laħam lill-qassis li jkun mexxa l-inċens, u dan jixhithom fin-nar. Il-qassis ċelebrant imbagħad idur madwar l-altar u jsawwab ftit inbid fuq kull naħa tal-altar. Hekk kif jispiċċa, isir sinjal lil-Leviti u dawn jibdew ikantaw mad-daqq taċ-ċimbali. Ta’ kuljum il-Leviti jgħannu salm differenti. Dan is-sagrificċju ta’ kuljum – wieħed filgħodu mat-tbexbix u l-ieħor filgħaxija – jissejjaħ *Tamid*. Naturalment f’dak ta’ filgħodu l-qassisin u n-nies kienu jirringrazzjaw ‘l Alla għal-lejl li għadda u għall-ġurnata li kienet se tibda, u f’dan tal-ħin tal-għasar kienu jroddu ħajr lil Alla għall-ġurnata li tkun miexja ġmielha biex tintemm u għal-lejl li jkun ġej fuqhom biex il-Mulej iħarishom.

Offerti personali

Wara li jispiċċa dan is-sagrificċju hekk imsejjaħ *Tamid*, ikun imiss lin-nies li jipprezentaw l-offerti tagħhom personali. Dawn jistgħu jkunu ta’ tpattija, ta’ radd il-ħajr, jew ta’ riparazzjoni. Ma’ kull debħa jkun hemm ukoll offerta ta’ dqiq u ftit inbid. Kemm l-animali u kemm dawk li jressquhom lejn l-altar tas-sagrificċju għandhom ikunu maħsulini. U ġeneralment dan il-ħasil kien isir fl-għadira qrib it-Tempju hekk imsejjaħ Betzata (ara Ġw 3). L-evangelista Ġwanni jsejjaħha “il-menqgħa tal-Bieb tan-Nagħaġ”. Dan juri liema qima u rispettt kien jixraqqu Alla. Kien assolutament ipprojbitt li wieħed jobzoq fl-art għaliex kien ifisser li qed inigġisha.

Ġeneralment parti mill-offerti ta’ tpattija u minn dawk bla tixrid ta’ demm kienet tmiss lill-qassis. Hawn tidher dik l-idea li l-qassisin li jaħdmu mal-altar għandhom jgħixu mill-altar. Hekk insibu fid-Dewteronomju: “Ma għandekx tagħmel is-sarima lill-gendus li jkun jidres” (25:4). Ma kellhom ebda dħul ieħor. Anzi dawn il-qassisin tat-Tempju kienu jgħixu ħajja fqira tassew. Tidher ukoll l-idea ta’ għaqda bejn l-offerta u min joffriha. Ġeneralment dawn l-offerti kienu jiġu akkumpanjati minn kant u għana tal-Leviti. Hekk tkompli tidher is-solennità flimkien mal-qdusija tas-sagrificċji. Kien f’dan il-waqt ukoll li bosta nies kienu jaqgħu fil-formaliżmu qawwi. U allura aktar ma tiflaħ aktar hemm lok u spazju fejn wieħed joffri d-debħiet tiegħu. Mela s-sinjur l-offerti tiegħu jistgħu jkunu bla għadd u mill-aqwa, imma l-fqir, dak li x-xlif tiegħu ma jlaħhaqx, ikollu jikkuntenta ruħu bin-nofs jew sempliċement bix-xewqa.

Debħiet bla għadd

Għalhekk meta l-belt ta’ Ġerusalem kienet tkun miżgħuda bil-pellegrini – u dan l-aktar fil-festi tal-pellegrinaġġi, mela l-Għid, tal-Ġimgħat u l-Għerejjex – in-numru ta’ debħiet kien ikun fl-aqwa tiegħu. Għaliex il-pellegrini kienu jieħdu l-okkażjoni u joffru s-sagrificċji xi drabi bla għadd tagħhom... sagrificċji ta’ radd il-ħajr, olokawst u ta’ tpattija. Quddiem din ir-realtà, il-Profeți kienu wkoll jitkellmu u jwasslu l-messaġġi tagħhom ta’ twissija u tisfija tal-qalb: “‘X’tiswieli l-kotra tas-sagrificċji tagħkom?’, jgħid il-Mulej. ‘Xbajt mis-sagrificċji tal-ħruq tal-bdabad, u mix-xaħam tal-

bhejjem smien. Id-demm tal-gniedes u l-ħrief u tal-imtaten ma jogħġobnix” (Is 1:11). Insibu l-istess ħsieb b’mod ironiku fis-Salmi: “Li kont bil-ġuħ, mhux se ngħid lilek, għax tiegħi l-art u kulma fiha. Huwa jien se niekol laħam il-gniedes jew nixrob id-demm tal-gidien?” (Salm 50:12-13).

Dan il-fatt tant komuni fit-Tempju ta’ Ġerusalemm ifakkarna f’dak li hemm miktub fl-Ittra lil-Lhud, dejjem fejn jidhlu d-debħiet tagħhom, u l-aktar dwar is-saħħa tad-demm, jiġifieri dik li tnaddaf. L-awtur tal-Ittra lil-Lhud għalhekk jikkellm fuq il-qawwa tad-demm ta’ Kristu, demm safi u divin: “Imma Kristu ġie bħala l-qassis il-kbir tal-ġid li diġà ġie. Hu daħal minn tinda aqwa u aktar perfetta li mhijiex maħduma b’idejn il-bnedmin, jiġifieri mhijiex ħolqien ta’ din l-art. Hu daħal darba għal dejjem fis-Santwarju, mhux bis-saħħa tad-demm tal-mogħoż u tal-għoġiela, imma bis-saħħa ta’ demmu stess, u hekk kiseb fidwa għal dejjem” (9:11-12). Il-paragun hawn huwa tassew wieħed f’postu. Għaddew kollha dawk is-sagrifiċċji tal-bhejjem; fadal biss sagrifiċċju wieħed: dak ta’ Kristu, il-Ħaruf Divin li jneħħi d-dnubiet tad-dinja (ara A. VANHOYE, *Accogliamo Cristo nostro Sommo Sacerdote*, Città del Vaticano 2008).

Il-btieħi tal-maqdes

Il-btieħi tat-Tempju kienu mdawrin bil-kolonni stil Ruman u matulhom kien hemm sistema ta’ bankijiet. Dawn kienu jservu biex taħthom tistkenn in-nies mix-xita u l-aktar mill-qilla tax-xemx li tant tisreġ fil-Lvant Nofsani. Dan l-imkien kien addattat ħafna biex wieħed jiddiskuti u jitgħallm jinterpreta l-liġi. Kienu jsejnhulu l-Portiku jew Logġa ta’ Salamun (Ġw 10:23). Minn hawn ukoll kienet tibda tixxettel dik l-imħabba lejn il-liġi, u xejn anqas il-ġibda bejn l-imgħallm u l-istudent jew dixxiplu tiegħu (Lq14:25). Ta’ min iżid jgħid li fost id-diversi taqsimiet ta’ nies responsabbli mit-Tempju u t-tagħlim tal-liġi kien hemm l-Imgħallm tat-Torah.

Waqt il-ħin tal-għasar jerga’ jiġi ripetut l-istess sagrifiċċju ta’ filgħodu flimkien mal-inċensazzjoni tal-altar. Dan is-sagrifiċċju huwa msejjaħ *Tamid*; id-debħa trid tkun bilfors ħaruf, tnejn kuljum, u l-ispejjeż għax-xiri ta’ dawn l-annimali jeħduhom mit-teżor tat-Tempju stess. Filgħaxija jsiru l-kontijiet ta’ dik il-ġurnata. Kien hemm seba’ spetturi u tliet kaxxiera; dawn kienu jiġbru l-flus li jingabru matul il-jum. Ta’ min iżid jgħid li t-Tempju kellu l-munita partikulari tiegħu, u biex wieħed jixhet il-flus fit-teżor kien jeħtieġu jsarrafhom fi flus tat-Tempju. Waħda mill-azzjonijiet goffi li għamel Ġesù meta daħal fit-Tempju kienet dik li “qaleb l-imwejjed tas-sarrafa tal-flus” (Mt 21:12; Mk 11:15-19; Ġw 2:13-22). Il-qassisin imbagħad kienu jbiddu l-ħwejjeġ tagħhom u jilbsu dawk civili. Hekk kienet tispicċa ġurnata xogħol fit-Tempju ta’ Ġerusalemm.

Hawn sewwa li wieħed jagħmel riflessjoni dwar il-liturġija tagħna l-Insara u kemm tixbah lil dik tal-Lhud fit-Tempju. U bir-raġun! Ibda biex diġà l-qari kollu tat-Testment il-Qadim huwa l-istess bħal dak li l-Lhud jaqraw fis-sinagogi tagħhom. Għaliex il-liturġija tal-Lhud hija l-benniena tal-liturġija tagħna Nisranija; imsoffija, iva, imma l-għeruq tagħna ġejjin minn dawk tagħhom. Dan isaħħu l-Appostlu San Pawl meta jikteb: “Tagħhom hi l-adozzjoni u l-glorja, il-pattijiet u l-liġi, il-liturġija u l-wegħdiet; tagħhom huma l-Patrijarki; u kien minnhom li, skond il-ġisem, ħareġ Kristu” (Rum 9:4).

It-tieni, dan ix-xebh bejn il-liturġija tal-Lhud u dik tagħna l-Insara joħroġ għad-dawl ukoll fil-bosta ministeri, li, għalkemm differenti – għaliex ministeru mhux l-ieħor –, flimkien joħolqu armonija qaddisa u aktar devota fis-servizzi liturġiċi tagħna.

3. DONI U KARIŻMI FIT-TAGĦLIM TA' SAN PAWL

Mons Anton Mizzi

Sa kważi l-Konċilju Vatikan II il-kariżmi, li kienu tant prominenti fil-qalba tal-Knisja ta' żmien l-Appostli, kienu meqjusa matul is-sekli bħala li huma riservati biss għal dawk li kienu jhaddnu qdusija aktar għolja ħdejn l-Insara komuni. Il-Konċilju biddel din l-attitudni, minn viżjoni li tqis id-doni kariżmatiċi marbuta biss mal-figura tal-qaddisin għal waħda aktar wiesgħa li tara l-ħidma tal-Ispirtu li tmur 'il hemm ukoll minn dik tal-ġerarkija. Difatti l-kelma "kariżma" tidher ħmistax-il darba fid-dokumenti konċiljari bil-vera tifsira tagħha, jiġifieri bħala dimensjoni permanenti u kontinwa fil-ħajja tal-Knisja. "Minbarra dan, l-Ispirtu s-Santu mhux biss iqaddes u jmexxi l-poplu ta' Alla bis-sagramenti u l-ministeri u jżejnu bil-virtujiet, iżda jqassam ukoll id-doni tiegħu *'lil kull wieħed kif jogħġbu'*" (1Kor 12:11), jagħti lil kull grad ta' fidili grazzji speċjali biex bihom ikunu jistgħu jidhru aħjar u b'hegga akbar għall-ħidmiet u għad-dmirijiet li bihom il-Knisja tkun tista' tiġġedded u tinbena aktar fil-wisa' skont ma hemm miksub: Lil kull wieħed *'tingħata r-rivelazzjoni tal-Ispirtu għall-ġid ta' kulħadd'* (1Kor 12:7). U dawn il-kariżmi, kemm dawk straordinarji u kemm dawk sempliċi u iżjed imxerrda, huma ta' siwi għall-ħtiġijiet tal-Knisja u jaqblu magħha; għalhekk għandhom jintlaqgħu b'sentimenti ta' radd il-ħajr u ta' faraġ. Id-doni straordinarji m'għandhomx jintalbu kif ġieb u laħaq; lanqas m'għandu wieħed jistenna minnhom, bi preżunzjoni, il-frott tal-ħidma appostolika. Iżda l-ġudizzju fuq kemm ikunu ġenwini u kif għandhom jintużaw għandu jithalla f'idejn dawk li jmexxu l-Knisja li hija kompetenza speċjali tagħhom mhux li jxekklu l-Ispirtu iżda li jipprovaw kollox u jzommu dak li hu tajjeb (ara 1Tes 5:12, 19-21)" (LG 12; ara wkoll AA 3).

Minn hawn joħroġ l-interess għall-istudju tal-kariżmi fit-Testment il-Ġdid, partikularment fil-kitbiet Pawlini.

L-etimoloġija tal-kelma

Il-kelma 'kariżma' (bl-Ingliż *charism*) ġejja mill-kelma Griega 'charisma' (**χαρισμα**, fil-plural **χαρισματα**: **charismata**) li aħna nittraduċu bil-kelma don. Din hi kelma li rari nsibuha fil-letteratura Griega, u hija kważi esklussiva għat-Testment il-Ġdid. Dan it-terminu hu partikularment Pawlin għaliex 'il barra mill-kitbiet tiegħu nsibuh darba biss f'1Pt 4:10.

It-terminu kariżma baqa' jzomm dejjem rabta mas-sens etimoloġiku tiegħu, jiġifieri haġa mogħtija b'generożità. Għalhekk il-kelma tfiggħi don li hu mogħti b'xejn u bi grazzja (*free gift*). Il-kelma kariżma hija derivata minn kelmiet oħra Griegi relatati magħha u li għandhom l-istess għerq. '**Charisma**' hi nom verballi ta' '**charizomai**' li fil-koine (li hu l-lingwaġġ popolari Grieg minn wara ż-żmien tal-klassiku u li kien komunement użat fl-epoka tat-Testment il-Ġdid u anke wara) issawret bil-forma '**-ma**' fi tmiem.

Hekk in-nom '**charis**', li f'sens profan għandu t-tifsira ta' seher, li wieħed jifraħ jew jitgħaxxaq b'dak li hu sabiħ, jew inkella kwalità li tista tirbaħ xi favur. Fit-Testment il-Ġdid 'charis' għandha kontenut teoloġiku li juri r-rieda tajba ta' Alla li tidher f'Ġesù (ara Lq 2:40); għalhekk spiss tfiggħi ir-rieda ta' Alla li jsalva mwettqa fi Kristu u li hi kkomunikata lill-bnedmin. Mela din il-kelma hi tradotta bil-kelma grazzja li turi kemm ir-rieda salvifika ta' Alla kif ukoll l-effetti tagħha kif jidhru fil-ħajja ta' Ġesù u fil-Knisja.

Hemm imbagħad il-verbi. Il-verb '**chairo**', minbarra li nsibuh użat bħala formula ta' tislama (Mt 26:49), ifisser tiffraħ (Filip 2:17,18). Dan il-verb qed fil-bażi tal-użu tal-kelma 'charis' b'mod li jpoġġi dawn iż-żewġ termini bħala relatati. Verb ieħor bl-istess għerq hu '**charizomai**' li jfiggħi tagħti b'mod liberu jew bi ħniena bħala favur (għal Alla); hekk f'Rum 8:32: *"...kif ma jagħtiniex ukoll kollox miegħu?"* (ara wkoll Gal 3:18; Filip 1:29; 2:9). Dan il-verb ifisser ukoll li taħfer (2Kor 2:7,10). Hemm ukoll il-verb '**charitoō**' li hu rari u li jfiggħi li tagħti, b'riferenza għal grazzja ('charis'

divina), tbierek; f'Ef 1:6 il-verb għandu 'charis' bħala l-oġġett. Dan il-verb insibuh ukoll fil-forma ta' partitipju perfett fil-passiv fit-tislima lil Marija: '**kecharitomenē**' tradott bħala "*mimlija bil-grazzja*" (Lk 1:28), li propjament ifisser li xi hadd li hu tassew favorit (f'għajnejn Alla), u fil-kuntest tat-Testment il-Ġdid hija grazzja, li turi r-rieda salvifika ta' Alla u l-effetti kollha tagħha.

Fl-Antik Testament

Fil-Bibbja tas-Settanta (LXX, it-traduzzjoni Griega tal-Bibbja Ebrajka), il-kelma '**charis**' (grazzja) tittraduċi fil-parti l-kbira tal-każi t-terminu Ebrajk 'hēn' u mhux 'hesed' li hu tradott bit-terminu Grieg 'eleos' (ħniena). Imma l-kelma '**charisma**' (don), li għandha l-għerq tagħha fil-kelma 'charis', hi rari u tardiva. Difatti nsibuha biss xi tliet darbiet fit-traduzzjonijiet bil-Grieg: darbtejn f'Sir 7:33 u 38:30 – però t-tradizzjoni testwali tagħhom mhix tant żgura – u f'Sl 30:22 fil-verżjoni ta' Teodozju tat-II seklju A.D. (imma s-LXX hawn għandha '**eleos**'). In-nom '**hēn**', li hu sostantiv derivat mill-verb '**hanan**', juri kwalità esterna bħalma hi l-ħlewwa ta' mara (Prov 11:16; 31:30) jew fil-kliem (Prov 22:11). Imma n-nom insibuh l-aktar biex jindika li wieħed sab ħniena (għajn, grazzja) f'għajnejn Alla (Ġen 6:8; Eż 33:12) jew il-bniedem (Ġen 30:27; 39:21; Eż 3:21). Din il-ħniena hi murija filli wieħed ikollu t-talba tiegħu milqugħa. Min ifittex ħniena jew favur qed iserraħ lilu nnifsu kompletament fuq ir-rieda tajba tal-persuna li mingħandha qed ifittex dan il-favur. Il-verb '**hānan**' ifisser thenn, turi ħniena. Dan jingħad għal bniedem li jkollu attitudni ta' kunsiderazzjoni lejn il-fqir, il-magħkus u l-orfni u jagħti l-għajjnuna tiegħu (Sl 37:21,26; Prov 14:31; 19:17). Meta dan il-verb jintuża għal Alla jfisser li jagħti jew juri ħniena bil-prospertà (Ġen 33:11); ukoll bil-ħelsien mill-għedewwa, ħażen jew dñubiet (Eż 33:19; 2Slat 13:23; Is 27:11; Sl 4:2; 77:10). Din il-ħniena (favur) ta' Alla hi distinta mill-ġustizzja ta' Alla fejn hu kommess li jibqa' fidil lejn il-patt tiegħu mal-poplu ta' Izrael billi jgħinhom u jsalvahom mill-għedewwa jew minn xi diżastru li jaqa' fuqhom.

Għalkemm il-kelma '**charisma**' nistgħu ngħidu li ma nsibuhex fis-LXX, il-kunċett tagħha jidher f'rabta ma' dawkl-persuni li rċevew l-ispirtu tal-Mulej. Dawn il-persuni jagħmlu viżibbli l-effett ta' din il-qawwa divina mogħtija lilhom. Huma ta' spiss jidhru bħala mexxejja u eroj kariżmatiċi mogħnija b'qawwa jew kariżma divina li tagħmilhom figuri b'għieħ kbir quddiem għajnejn il-bnedmin jew il-poplu tagħhom. Insemmu l-epoka tal-Imħallfin meta diversi persuni kienu mimlija bl-ispirtu tal-Mulej biex iwettqu ħidma kariżmatika bħala mexxejja tal-poplu fi żminijiet imwegħra. Fost l-imħallfin li kienu mqawwija bl-"*ispirtu tal-Mulej*" insibu lil Għotnijel li mexxa lil Izrael kontra s-sultan ta' Aram (Imħal 3:10), lil Gidgħon li ħeles lil Izrael mill-invażjoni tal-Midjanin (Imħal 6:34), lil Ġeftaħ li rebaħ lil Għammon (Imħal 11:29), u lil Sansun li qatel iljun u kisser lill-Filistin (Imħal 14:6,19; 15:14). Dan id-don tal-ispirtu jkompli anke jingħata meta ngħaddu għall-bidu tal-monarkija. Sawl l-ewwel sultan ta' Izrael kien maħtuf mill-"*ispirtu ta' Alla*" (1Sam 11:6) u ħeles lin-nies ta' Ġabes-gilgħad mill-Għammonin. B'hekk wera li kien mimli bl-ispirtu tal-Mulej u n-nies ta' Izrael ipproklamawh bħala l-ewwel sultan tagħhom. Anke David kien maħkum mill-ispirtu tal-Mulej wara li kien ikkonsagrat sultan minn Samwel f'Betlehem (1Sam 16:13). Konsegwentement jingħad li l-ispirtu tal-Mulej kien warrab minn Sawl (1Sam 16:14) għax ma kienx obda lill-Mulej, anzi kien maħtuf minn spirtu ħażin li fl-ideat ta' dak iż-żmien kien jikkawża l-mard tal-moħħ (1Sam 16:14,15,16,23).

Ninnotaw li d-don tal-ispirtu fi żmien l-Imħallfin kien jingħata lill-mexxejja kariżmatiċi f'ċirkustanzi partikulari li fihom iwettqu xi ħaġa straordinarja. Izda mal-miġja tal-monarkija l-ispirtu kien mifhum li jibqa' b'mod permanenti fis-sultan anke jekk ġeneralment ma kienux attribwiti lis-slaten aktar ħwejjeg straordinarji wara Sawl.

It-tema tal-preżenza tal-ispirtu ta' Alla għandha wkoll rabta mal-isfera profetika fejn ta' spiss tinħass l-esperjenza tal-ispirtu u tad-doni tiegħu. L-ispirtu ta' Alla kien jimmanifesta b'mod straordinarju fil-bnedmin. Fil-ġrajja tal-profeta Elija jingħad li l-ispirtu seta' jgħorru f'post ieħor (1Slat 18:12); jgħin lill-profeta Mikajja biex jitkellem dak li jgħidlu l-Mulej (1Slat 22:13-28) jew bħall-profeta Eżekjel ikun meħud minnu (Eż 3:12). Mill-profezija jidwu wkoll il-wegħdi eskatoloġiċi

marbuta mal-ispirtu. Il-Messija jkun mogħni bid-doni mill-ispirtu (Is 11:2) u l-bnedmin jiġgeddu f'qalbhom minnu (Eż 36:26-27; ara Sl 104:30); fuq kollox l-ispirtu jkun imsawwab mhux biss fuq dawk il-persuni magħżula minnu għal xi missjoni partikulari bħal fl-Antik Testament, imma b'mod universali fuq il-ħlejjaq kollha (Goel 3:1; ara At 2:7-21). Dawn il-wegħdi eskatologiċi jsibu l-milja tagħhom fl-esperjenza qawwija li l-Knisja tal-bidu kienet tħoss tal-presenza tal-Ispirtu u fl-għoti tad-doni tiegħu.

Fit-Testment il-Ġdid

Il-kelma '**charisma**' hi użata sbatax-il darba fit-Testment il-Ġdid, kollha fil-kitbiet epistolari. Pawlu jirreferi għal '**charisma**' jew il-plural tagħha '**charismata**', seba' darbiet f'Korintin, sitt darbiet oħra f'Rumani u tliet referenzi oħra f'2Korintin, 1Timotju u 2Timotju rispettivament. L-unika referenza 'l barra mill-kitbiet Pawlini hija f'1Pietru.

Fit-Testment il-Ġdid it-terminu '**charisma**' (jew don) hu użat esklussivament għad-doni divini anke jekk mhux dejjem fis-sens tekniku. Il-kelma kariżma ('charisma') meħuda għaliha weħidha m'għandhiex rabta mal-ispirtu. Kif diġà semmejna, l-għeruw tagħha nsibuh fil-kelma '**charis**' (grazzja) li hija dik ir-rieda tajba li biha hu mogħti l-favur, id-don ('charisma') lil persuna. Ninnotaw li hemm distinzjoni bejn dawn iż-żewġ termini anke jekk hemm rabta mill-qrib bejniethom (*cognate terms*). Jekk mbagħad il-kelma tiegħu fis-sens tagħha aktar rabta mal-ispirtu, dan ġej jew mill-kuntest jew inkella minn xi kwalifika espliċita.

Għal Pawlu l-kelma '**kariżma**' f'kull każ tirreferi għall-espressjoni konkreta tal-grazzja. Nistgħu ngħidu li din il-kelma għandha żewġ użi: f'xi testi għandha s-sens ġenerali, imma f'testi oħra tindika tifsira partikulari.

Is-sens ġenerali

Pawlu jittkellem minn kariżma ('charisma') fis-sens ġenerali tagħha u biha jindika primarjament don bi grazzja mogħti minn Alla lill-individwu jew lill-Knisja. Kif jiġi mħaddma minnhom dawn id-doni l-indikazzjoni hi sekondarja. Kważi nofs it-testi Pawlini fl-użu tal-kelma kariżma juru kif il-grazzja ta' Alla dehret fost il-bnedmin b'modi diversi. Lir-Rumani fl-ittra li kitbilhom jurihom ix-xewqa li jarahom ħalli jaqsa xi don spiritwali magħhom biex iwettaqhom fil-verità tal-evanġelju (Rum 1:11). Lill-Korintin jgħidilhom li huma mhuma nieqsa minn ebda don (1Kor 1:7). Minħabba d-dnub l-bniedem kien jimmerita biss il-kundanna u l-mewt, imma permezz tad-don mogħti bi "*bniedem wieħed li hu Ġesù Kristu*", hu kien imwassal għall-ġustifikazzjoni u l-ħajja (Rum 5:15-17). Bi Kristu Ġesù, Alla jagħti lill-bniedem id-don tal-"*ħajja ta' dejjem*" (Rum 6:23).

Minkejja li Izrael webbes qalbu, id-doni ta' Alla li kienu mwegħda lilu fl-Antik Testament huma irrevokabbli, għax "*Alla ma jregġax lura d-doni u s-sejha tiegħu*" (Rum 11:29, hawn jirreferi għal Rum 9:4-5). Tant li Alla mliena ('**charitoō**') bil-grazzja tiegħu fi Kristu (Ef 1:6), anzi jagħtina ('**charizō**') kollox miegħu (Rum 8:32). Permezz tad-don ta' Alla l-bniedem jinheles mill-perikli li jistgħu jwasslu saħansitra għall-mewt u ta' dan iroddlu ħajr (2Kor 1:11). Li wieħed jgħix ħajja bħala ċelebi jew miżżewweġ hu wkoll frott ta' don jew kariżma: "*Iżda kull wieħed għandu d-don ('charisma') tiegħu mingħand Alla: min ħaġa u min oħra*" (1Kor 7:7). Bih hu jirċievi dawk il-qawwiet u jsaħħa fih il-kapaċità li wieħed jingħata kompletament biex jgħix is-sejha tiegħu.

Il-kariżmi bħala doni spiritwali

Minbarra dan is-sens wiesgħa tal-kariżma jew don, fit-Testment il-Ġdid hu aktar frekwenti l-enfasi fuq il-kariżma bħala don spiritwali. Li l-kariżma tirreferi għal xi don spiritwali partikulari dan kien miżmum sa mill-bidu tal-ħajja tal-Knisja. Fil-Knisja primittiva l-kariżmi kellhom kunsiderazzjoni kbira. Il-kariżma per eċċellenza li l-Knisja rċeviet fil-bidu nett tagħha kienet persuna, l-Ispirtu s-Santu, li kien imwiegħed minn Ġesù stess fl-aħħar ikla (ara Ġw 14:16,26; 15:26; 16:7). Dan seħħ fil-ġrajja ta' Pentekoste b'mod straordinarju (At 2:2-4) kif kien imħabbar mill-profeti (At 2:15s) u

bħala konferma tal-opra mwettqa minn Ġesù, issa li hu eżaltat mill-Missier, isawwab l-Ispirtu mwiegħed fuq il-bnedmin (At 2:33).

Il-ġrajjet deskritti fl-Atti tal-Appostli juru kif l-Ispirtu jkompli juri l-preżenza u l-qawwa tiegħu b'diversi modi, l-ewwel nett permezz tal-Appostli, imma wkoll permezz ta' daww il-persuni ewlenin l-oħra li kienu jaħdmu madwarhom. Dan seħħ permezz tagħhom bis-sinjali u l-mirakli mwettqa f'isem Ġesù (At 2:43; 4:30; 5:12; 6:8); oħrajn irċewew l-Ispirtu wara l-magħmudija jew bit-tqegħid tal-idejn (At 8:17; 19:6) u wkoll fl-għoti ta' doni konkreti lil daww li kienu jemmnu, fosthom profeti (At 11:27-28; 13:1; 15:32; 21:10-11), għalliema (At 13:1), daww li jxandru l-evanġelju (At 6:8-10) jew ikollhom viżjonijiet (At 7:55). Dawn kienu kariżmi li kienu mifhuma bħala doni komuni għall-komunità kollha fil-Knisja primittiva.

Jekk imbagħad inħarsu lejn il-komunitajiet Pawlini naraw li din l-esperjenza tal-Ispirtu tkompli tkun preżenti. Hekk Pawlu seta' jgħid li x-xandir tal-evanġelju fost dawn il-komunitajiet il-godda *"ma kienx biss bil-kliem, imma wkoll bil-qawwa, bl-Ispirtu s-Santu u b'perswazjoni sħiħa"* (1Tes 1:5; 1Kor 2:4; Gal 3:2-5). Jekk l-Appostlu kien mogħni b'doni tal-Ispirtu fil-ħidma tiegħu, anke l-komunitajiet tal-Insara ma kienux imċaħħda minn dawn id-doni, tant li lill-Korintin jgħidilhom: *"m'intom nieqsa minn ebda don"* (1Kor 1:7). Kien konvint minn dawn id-doni fost l-Insara, anzi kellu stima kbira lejhom bħala doni tal-Ispirtu. Difatti kien mill-bidu nett li Pawlu beda jhoss il-problematika tal-kariżmi fil-ħajja interna tal-Knisja. Fl-ewwel ittra tiegħu, l-ewwel lit-Tessalonkin miktuba madwar is-sena 51, fil-parti parenetika tagħha jagħmel riferiment għalihom mingħajr ma juża l-kelma speċifika u teknika ta' kariżma: *"Ixxekklu l-Ispirtu, tmaqdrux il-profezija, ippruvaw kollox: it-tajjeb żommuh"* (1Tes 5:19-21). Hawn isemmi biss il-profezija, li bnadi oħra aktar tard hi meqjusa bħala don (ara 1Kor 12:10; 13:3; 14:1). Għalkemm hawn f'Tessalonkin ma jużax in-nom tekniku, jidher però li għal Pawlu min jagħti d-doni hu l-Ispirtu u għalhekk nitkellmu minn doni spiritwali.

Iżda Pawlu għad-doni spiritwali għandu espressjonijiet fil-lingwa Griega li jindikaw li fl-orijni tad-doni individwali hemm l-Ispirtu. L-ewwel espressjoni hi *'pneumatika'*, li hi nom plural newtru tal-aġġettiv 'pneumatikon' (li tfisser spiritwali), użata darbtejn f'1Kor 12-14. F'1Kor 12:1 għandna *"tōn pneumatikōn"* li qegħda fil-ġenetiv plural newtru u li tfisser doni spiritwali (litteralment tfisser il-ħwejjeġ spiritwali jew tal-Ispirtu; il-ġenetiv jista' jittieħed ukoll bħala maskulin, allura jkun ifisser daww li għandhom jew jipposjedu d-doni spiritwali). Hawn qed jittellem dwar doni speċjali tal-Ispirtu s-Santu li l-Knisja ta' Korintu kienet tabbonda fihom aktar minn oħrajn. F'1Kor 14:1 insibu *"ta pneumatika"*, nom plural newtru li jfisser partikularment id-doni spiritwali (litteralment ħwejjeġ spiritwali; ara wkoll f'9:11 l-istess espressjoni: *"Jekk aħna żrajna fostkom il-ħwejjeġ spiritwali"* f'kuntrast mal-ħwejjeġ materjali, tal-art). Din l-espressjoni hi marbuta mal-imperattiv *"ixxennqu"* (jew *"ħabirku"*: *'zēluō'*) biex jibda l-argument għal aktar ordni dwar l-użu tad-doni, partikularment daww tal-profezija u tal-ilsna. Dan l-istess imperattiv insibuh f'1Kor 12:31, iżda marbut mal-kelma 'charismata', wara li kien semma' lista ta' doni jew persuni li jipposjedu dawn id-doni. Għalkemm hemm diskussjoni jekk dawn iż-żewġ espressjonijiet jistgħux jinbidlu waħda mal-oħra, żgur li f'dan il-kuntest hawnhekk it-tnejn jikkoinċidu b'ċertu mod ma' xulxin. Forsi l-aħjar soluzzjoni għal din id-diffikultà wieħed jista' jfittex it-tifsira fl-għeruw ta' dawn iż-żewġ kelmiet: 'charisma' tagħmel aktar enfasi fuq l-aspett tal-grazzja murija jew tal-ħniena ta' Alla lejn il-poplu tiegħu, filwaqt li 'pneumatika' turi aktar enfasi dwar ir-rabta mal-Ispirtu fin-natura tal-attività kif espressa f'dawn id-diversi doni jew kariżmi. Dawn il-kariżmi, li ġejjin mill-istess Spirtu, juru kif Alla jaħdem b'modi diversi għall-ġid tal-poplu kollu, imma dawn l-istess kariżmi huma wkoll manifestazzjoni tal-Ispirtu.

Pawlu juża wkoll l-espressjoni *'pneumata'* (plural ta' 'pneuma': spirtu) f'konnessjoni mad-doni, partikularment f'1Kor 12-14. Insemmu 1Kor 14:12 fejn Pawlu jittellem minn *"imxennqin għad-doni spiritwali"* ('pneumatōn' litteralment tfisser spirti; ħafna jittraduċu bħala doni spiritwali, Saydon ukoll; RSV għandha *"manifestations of the Spirit"*). B'dan il-mod il-kelma hawnhekk hi

meqjusa fit-tifsira tagħha l-istess bħal ‘pneumatika’ f’1Kor 14:1. Għalkemm l-Ispirtu hu wiehed, il-plural f’dan it-test juri n-natura varja tal-ħidma tal-Ispirtu. Hemm min però jagħti spjegazzjoni differenti u jara r-riferenza għad-doni spiritwali b’mod indirett biss. F’1Kor 14:32 għandna mbagħad **‘pneumata prophetōn’** (“l-ispirti tal-profeti”) fejn il-plural juri n-numru ta’ persuni li jipposjedu l-ispirtu profetiku; huma għalhekk ispirati mill-Ispirtu divin.

Il-problema tal-kariżmi f’Korintu

F’1Kor 12-14 Pawlu jiddiskuti fit-tul dwar il-manifestazzjonijiet kariżmatiċi fil-Knisja ta’ Korintu. Jidher li l-Korintin kienu mogħnija sew b’dawn il-manifestazzjonijiet tal-Ispirtu (ara 1Kor 1:7). Iżda l-mod kif kienu jhaddmu dawn id-doni spiritwali u l-evalwazzjoni tal-Korintin dwarhom kienet pjuttost problematika. Dan wassal biex Pawlu jikteb fit-tul dwar dawn il-problemi li kienu miġjuba għall-attenzjoni tiegħu u jurihom l-iskop tagħhom u kif għandhom jeżerċitaw sew dawn id-doni.

Il-problema li l-aktar kienet toqot lill-Korintin kienet id-disgwid dwar id-doni tal-profezija u tal-ilsna b’mod li kien ifixkel il-liturgija. Jidher li fil-komunità ta’ Korintu kien hemm użu eċċessiv li jikkellmu bl-ilsna. Fl-Atti tal-Appostli d-don tal-ilsna hu msemmi bħala effett tal-Ispirtu (At 2:4; 10:46; 19:6). Wiehed però jrid jiddistingwi At 2 mill-każi l-oħra msemmija fl-Atti u f’1Korintin. F’At 2:4 *“jikkellmu b’ilsna oħra”* jirreferi għall-fatt li l-Appostli jikkellmu propjament f’ilsna barranin b’mod li dawk preżenti kienu qed jifhmuhom fl-ilsien arthom, filwaqt li fl-oħrajn, *“min jikkellem bl-ilsna”* qed jipprattika l-glossolaja, li tippermetti individwu li jkun imqanqal f’qalbu mill-Ispirtu, jikkellem billi jesprimi lilu nnifsu liberament kif iħossu f’lingwi mhux magħrufa. Dan id-don li jikkellmu bl-ilsna ma kienx nieqes mill-ambigwità, tant li min kien jagħmel użu minnu kien xi drabi jkun ipparagunat ma’ min hu fis-sakra (At 2 13) jew hu barra minn sensih (1Kor 14:23). Barra minn hekk, dan l-aġir seta’ jiġi mxebbah ukoll ma’ fenomeni estatiċi pprattikati f’ċerti kulturi pagani u li fl-imġhoddi l-Korintin kienu anke jagħmlu parti minn din id-dinja pagana fl-ambjent Ellenistiku (ara 1Kor 12:2), b’mod li wiehed ma kienx jiddistingwi b’mod ċar jekk hux ġej minn ispirazzjoni divina jew imitazzjoni tagħha.

Għalhekk Pawlu, meta jittratta din il-problema fuq livell pastorali u dottrinali, hu jagħmel dan fi tliet kapitli intensivi. F’1Kor 12 hu juri l-importanza tad-doni tal-Ispirtu fil-ġisem wiehed ta’ Kristu. Fil-kapitlu li jmiss imbagħad jagħmel elogġu dwar l-imħabba li tgħaddi kull don ieħor fil-forma ta’ innu. Fil-kapitlu 14 ikompli jagħti direttivi dwar l-użu ta’ dawn id-doni fil-liturgija, partikularment dak tal-ilsna.

Il-varjetà tal-kariżmi jew doni spiritwali

Għal Pawlu dawk kollha li jemmnu fi Kristu huma mogħtija l-Ispirtu s-Santu u jgħinjom fil-ħajja tagħhom jagħmlu *“il-frott tal-Ispirtu”* (Gal 5:22-23). Iżda hu jgħallem ukoll illi Alla, fit-tjubija tiegħu, iqawwi lil kull min jemmen permezz tal-Ispirtu tiegħu biex iwettaq ħidmiet varji fil-ħajja tal-Knisja. Għalhekk Pawlu frekwentement jagħmel aktar enfasi fuq id-doni spiritwali partikulari. Hu f’dan il-kuntest illi Pawlu jsejjaħ kull don spiritwali speċifiku bl-isem ta’ kariżma (**‘charisma’**, fil-plural **‘charismata’**), mifhuma fis-sens tekniku tagħha bħalma huma l-każijiet f’Rum 12:6; 1Kor 12:4,31; 1Tim 4:14; 2Tim 1:6; 1Pt 4:10. Dan l-isem ingħata għall-ewwel darba fl-Ewwel ittra lill-Korintin, anke jekk kien tkellem dwarhom preċedentement iżda mingħajr dan l-isem.

Fl-ittri tiegħu nsibu diversi listi ta’ dawn id-doni spiritwali: 1Kor 12:4-11, 28-30; Rum 12:6-8; Ef 4:1-12. Hemm imbagħad ukoll lista oħra f’1Pt 4:10-11. L-ebda waħda minn dawn il-listi ma tippreżenta l-istess doni. Il-varjazzjonijiet bejniethom juru li dawn il-listi mhumiex kompleti. Iżda juru wkoll il-varjetà kbira ta’ doni spiritwali li kien hemm fost il-komunitajiet tal-Insara fl-ewwel żminijiet tal-Knisja. Nagħtu issa l-listi ta’ dawn id-doni spiritwali.

1Kor 12:7-11	1Kor 12:28-31	Rum 12:6-8	Ef 4:11
għerf	apostli	profezija	apostli
sapjenza	profeti	ministeru	profeti
fidi	għalliema	min jgħallem	evanġelisti
fejqa	mirakli	min iħeġġeġ	rgħajja-mgħallmin
mirakli	fejqa	min iqassam	
profezija	għajnuna	min fl-awtorità	
l-għażla tal-ispirti	treġija	min fl-opri tal-ħniena	
ilsna	ilsna		
tifsir tal-ilsna	tifsir tal-ilsna		

F'1Kor 12:7-11 jissemmev disa' doni u li huma doni ta' kliem jew ta' qawwa mirakoluża. Imqabbel mal-listi l-oħra, id-don tal-profezija hu aktar l-isfel hawnhekk milli fl-oħrajn. Erba' doni jissemmev hawn biss: għerf, sapjenza, fidi u l-għażla tal-ispirtu.

F'1Kor 12: 28-31 għandna wkoll disa' doni oħra msemmeja. Minbarra dawk ta' kliem jew qawwa mirakoluża, hemm inkluzi wkoll doni ta' natura Prattika ta' qadi, bħal għajnuna u treġija. Hawn jibda jenumera l-ordni tad-doni: *“l-ewwel...it-tieni...it-tielet”*, u jkompli b'mod ġenerali. Din l-enumerazzjoni fl-ordni tinsab hawn biss.

F'Rum 12:6-8 għandna lista b'seba' doni. Minbarra dawk tal-kelma, hemm id-doni tal-qadi jew assistenza, u fosthom jidiedu wkoll min iħeġġeġ, min iqassam u min fl-opri tal-ħniena bħala doni. F'din il-lista jibda billi jsemmi d-don u jkompli bil-persuna li twettaq id-don. Għal kull don jagħti attribut fl-eżerċizzju ta' kull don, fil-każi kollha: *“jekk profezija, skond il-qies tal-fidi”*.

F'Ef 4:11 hemm l-iqsar lista fl-ittri Pawlini, b'erba' doni. Mhux ċar jekk *“rgħajja”* għandhiex tiddistingwi minn *“mgħallmin”* grammatikament. *“Evanġelisti”* hi mdaħħla hawn biss. Hawn id-doni, kemm tal-kelma kemm jekk ta' qadi, huma msemmeja bil-persuna.

Hemm imbagħad ukoll 1Pt 4:10-11, li titkellem mid-don (kariżma) li wieħed jirċievi. Isemmi tnejn: tal-kelma u tal-ministeru.

Ninnotaw f'dawn il-listi l-varjetà ta' doni spiritwali mifruxa fi sferi diversi li kienu jinsabu fil-komunitajiet Insara fil-Knisja tal-bidu, żmien li wieħed jista' jqisu bħala wieħed kariżmatiku. Uħud minn dawn id-doni spiritwali jew kariżmi huma marbuta mal-funzjonijiet ta' ministeru mhaddem fil-Knisja (ara Ef 4:12); oħrajn huma doni li jmissu ħidmiet varji li kienu ta' utilità għall-komunità (ara Rum 12:6s; 1Kor 12:7s). Imma anke jekk mal-mogħdija taż-żmien l-uffiċċji jew dmirijiet fi ħdan il-Knisja bdew jitwettqu b'manjiera aktar ġerarkika u b'metodi aktar organizzattivi, hi dejjem sostniet li l-uffiċċji u l-qadi tagħha mhumieks sekulari, imma huma mwettqa minn dawk li huma msejja biex ifissru u jagħtu xhieda tar-rieda salvifika ta' Alla.

Prinċipji bażiċi dwar il-kariżmi

Kull kariżma hi don mogħti lilna minn Alla bi grazzja. Pawlu jafferma li kull persuna hi mogħtija *“r-rivelazzjoni tal-Ispirtu”* (1Kor 12:7). F'din il-frazi li titkellem mill-manifestazzjoni tal-Ispirtu, il-ġenetiv meħud kemm bħala soġġettiv inkella bħala oġġettiv, l-espressjoni tfisser l-istess haġa bħal kariżma. Izda mhux kulhadd għandu l-istess don (1Kor 12:28s). Hemm varjetà ta' kariżmi bħalma hemm ħafna ministeri u ħidmiet imwettqa mill-bnedmin fi ħdan il-Knisja. Imma Pawlu jibni l-argument tiegħu dwar l-unità ta' dawn il-kariżmi: għalkemm huma ħafna, però kollha ġejjin minn għajn waħda. Biex jispjega dan kollu Pawlu jirrikorri għal formula trinitarja: doni diversi imma l-istess Spirtu, diversi ministeri imma l-istess Mulej, diversi ħidmiet imma l-istess Alla (1Kor 12:4-6). B'hekk hu jafferma li min qed jopera mhuwiew il-bniedem, izda Alla li minnu l-bniedem jirċievi kolloxx. Billi Alla jaħdem b'modi diversi f'kulhadd, kulhadd fil-Knisja hu differenti, kull wieħed hu differenti mill-ieħor.

Ladarba l-kariżmi ġejjin mill-istess għajn, it-tħaddim tagħhom għandu jgħib mhux firda imma jkabar il-għaqda fil-komunità. Bħalma hemm l-unità fid-diversità fi ħdan it-Trinità bejn il-persuni divini, hekk ukoll il-komunità ssib l-unità tagħha fid-diversità tal-kariżmi, realizzata permezz tal-Ispirtu. *“Dan kollu jaħdmu l-istess Spirtu wieħed, li jqassam lil kull wieħed kif jogħġbu”* (1Kor 12:11). Fl-ekonomija tas-salvazzjoni l-ħidma tal-Ispirtu hija garanzija li tiggwida l-attività kariżmatika fil-Knisja.

Il-kariżmi fil-ħajja tal-Knisja

Pawlu jagħmel paragun mal-ġisem tal-bniedem, li fih kull membru għandu l-funzjoni partikulari tiegħu u jikkoperaw bejniethom għall-ġid tal-ġisem kollu (1Kor 12:12-27; Rum 12:4). Fil-Knisja hemm ħafna kariżmi u l-membri tagħha juru l-grazzja ta' Alla meta jħaddmu d-doni differenti tagħhom (Rum 12:6). Jeħtieġ li lkoll fit-twettiq tal-kariżma tagħhom ikunu amministraturi ta' din il-grazzja ta' Alla li hi espressa b'modi diversi (1Pt 4:10). Dawn il-kariżmi tal-Ispirtu huma mogħtija *“għall-ġid ta' kulħadd”* (1Kor 12:7; ara 1Pt 4:10). L-istess jingħad f'Ef 4:12: *“Hekk jitrawmu l-qaddisin għax-xogħol tal-ħidma tagħhom għall-bini tal-Ġisem ta' Kristu”*. Dawn il-kariżmi mhumieks is-seba' doni tal-Ispirtu li l-Isqof jitlob sabieks jingħataw lil daww li jirċievu l-Grizma. Dawn id-doni huma għat-tiġħi spiritwali ta' min jirċevihom biex jgħix bħala Nisrani adult. Imma l-kariżmi tal-Ispirtu msemija hawn minn Pawlu huma għall-ġid tal-komunità Kristjana kollha, jiġifieri tal-Knisja. Il-Knisja hi magħmula minn ħafna membri u flimkien jiffurmaw *“ġisem wieħed fi Kristu”* (Rum. 12:5).

F'din id-definizzjoni Pawlina tal-Knisja, ipparagunata mal-ġisem ta' Kristu (1Kor 12:27), il-membri kollha huma inkorporati eżistenzjalment ma' Kristu, u dan permezz tas-sagramenti tal-Magħmudija u tal-Ewkaristija: bl-ewwel sagrament juri li l-membri kollha *“lkoll tgħammidna fi Spirtu wieħed biex nagħmlu ġisem wieħed...lkoll xrobna minn Spirtu wieħed”* (1Kor 12:12) u bl-Ewkaristija jesprimi li *“aħna, li aħna ħafna, aħna ġisem wieħed; lkoll kemm aħna nieħdu sehem minn ħobża waħda”* (1Kor 10:17). Kull membru hu ħaj f'dan il-ġisem ħaj. F'dan il-kuntest id-doni kariżmatiċi huma mogħtija biex jibnu b'mod profond il-komunità. Huma mogħtija lil daww li fl-Ispirtu milqugħ fis-sagramenti huma diġà ħaġa waħda ma' Kristu, u għalhekk huma ħajjin fih, hu li hu l-Ħaj. Il-kariżmi huma sinjal ċar tal-ħajja intensa fi ħdan il-Knisja. Kull wieħed mill-membri tal-Knisja bħala membri ħajjin fi Kristu, jgħixu dawn il-kariżmi bħala sinjal ta' din il-ħajja profonda li tkompli tinfirex permezz tagħhom fuq il-komunità kollha magħquda f'isem Kristu.

F'dan il-kuntest il-membri kollha tal-Knisja għandhom ikunu miġbuda lejn daww l-attivitajiet mhux tant minħabba x-xejra spettakulari tagħhom daqskemm għall-utilità u l-effikaċja tagħhom. Għandhom jixxenqu għad-doni tal-Ispirtu (1Kor 14:1,12) sabieks il-membri tal-Knisja jgħinu fil-bini tagħha. Pawlu jinsisti hawnhekk fuq dan l-aspett ta' edifikazzjoni. Difatti f'1Kor 14 juża kemm il-verb *‘oikodomeō’* v.4,4,17 u n-nom *‘oikodomē’* v.3,5,12,26, u fi tliet każi minnhom isemmi speċifikament il-Knisja li tinbena (v.4) jew għall-bini tagħha (v.5,12) fis-sens spiritwali, u li hi wkoll il-Ġisem ta' Kristu (ara wkoll Ef 4:12). Din l-edifikazzjoni tal-Knisja, jiġifieri tal-membri kollha tagħha, Pawlu jaraha bħala essenzjali.

Twissijiet dwar il-kariżmi

Pawlu jagħmel ukoll twissijiet dwar il-ġenwinità u t-tħaddim tal-kariżmi. Jekk hu veru li wieħed m'għandux ixejjel l-Ispirtu (1Tes 5:19), iżda hi meħtieġa l-għażla tal-ispirti (1Kor 12:10) u jkun mistħarrġa sew *“biex taraw ikunux ġejjin minn Alla”* (1Ġw 4:1). Dan kien partikularment neċessarju f'ambjenti bħalma kienet fil-Knisja ta' Korintu fejn jidher li kien hemm ċertu entużjażmu kariżmatiku pjuttost eċċessiv.

Kriterju ewlieni hu li min *“jitkellem bl-Ispirtu ta' Alla”* irid jistqarr il-fidi f'Ġesù: li sar bniedem (1Ġw 4:2) u li hu l-Mulej (1Kor 12:3; Rum 10:9). Din tfakkar l-ewwel nett fl-istqarrija batteżimali li jagħmlu lkoll u għalhekk twarrab kull elitiżmu spiritwali. Imma turi wkoll li fl-

istqarrija tal-fidi huma magħrufin il-veri doni tal-Ispirtu għax tindika l-ispirtu bħala ġej minn Alla (1Ġw 4:2). Dan il-kriterju jwarrab kull spirtu ta' profeta falz bħala mhux ġej minn Alla. Dan għaliex mhux biss għax hu ma jistqarrix lil Ġesù (1Ġw 4:3), imma wkoll għax iqis lil Ġesù bħala *anathema* bl-attitudni ta' min jippretendi li għandu l-ispirtu iżda jinsa t-tagħlim tal-ħajja ta' Ġesù storiku (ara 2Kor 5:15).

Pawlu jara wkoll fil-Korintin li fil-ħegġa tagħhom għall-Ispirtu kienu qed jagħtu wisq importanza fit-tħaddim tal-ilsna (1Kor 14). L-ewwel nett min jittellem bl-ilsna ikun qed jibni lilu nnifsu. Pawlu, għalkemm hu stess kien jittellem bl-ilsna (1Kor 14:18-19), jidher li jippreferi d-don tal-profezija (1Kor 14:5). Din tal-aħħar tiswa aktar biex tinbena l-Knisja (1Kor 14:3-5). Min jittellem bl-ilsna jeħtieġ it-tifsir inkella ma jiftiehemx: inkun barrani għal min jittellem u min jittellem ikun barrani għaliha (1Kor 14:11). Fid-dinja Griega l-ilsna l-oħra kien meqjusa bħala barranin (*'barbaros'*). Hu probabilmment li f'Korintu dawk li jittelmu bl-ilsna kienu estatiċi li jesprimu rwieħhom f'diskors ta' ezaltazzjoni li ma jiftiehemx. Il-Knisja bħala prinċipju ta' unità fost il-bnedmin hi ispirata mill-ġrajja tal-Pentekoste fejn id-diskors kien mifhum minn ħafna barranin (ara At 2:5-13), diversament mill-ġrajja tat-torri ta' Babel fejn l-ilsna tħawdu u ma baqgħux jiftehmu bejniethom (ara Ġen 11:1-9). Permezz tal-messaġġ ewanġeliku mxandar mill-Appostli u li jiftiehem minn kulhadd, il-bnedmin bħala membri jinbew f'ġisem wieħed ta' Kristu, li hi l-Knisja.

Li wieħed jippossjedi xi doni tal-Ispirtu m'hemmx lok biex wieħed jtkabbar jew jiftaħar għalih innifsu. Biex ifisser dan aħjar, Pawlu juża l-analogija tal-ġisem uman magħmul minn ħafna membri differenti (1Kor 12:12-26). L-ebda membru ma jista' jgħid lil membru ieħor 'ma għandix bżonnok'. Din l-idea Pawlu seta' forsi ħadha mis-santwarju ta' Asklepjusz f'Korintu, l-alla pagan tal-fejqan, fejn ra tpingijiet fuq il-ħitan ta' partijiet tal-ġisem li kienu mfejqa: is-sieq, l-id, il-widna, l-għajn u oħrajn. Kif kien hemm fejqan f'santwarji pagani, Vitruvjusz, arkitett Ruman li għex fl-ewwel seklu qabel Kristu, meta jiddeskrivi dawn is-santwarji tal-fejqan jgħid li żewġ ħwejjeg huma meħtieġa għalihom: arja safja u ilma nadif, u jekk dawn jiġu pprovduti ħafna nies jiġu mfejqa u jagħtu kreditu lil alla. Waqt li kien idur madwar dan is-santwarju pagan hu seta' jara s-sieq waħedha bħala stramba, l-id waħdeha stramba wkoll, u hekk kiteb dwar l-unità tal-ġisem. B'din l-immaġni Pawlu jinsisti li m'hemmx lok għall-firda fit-tħaddim tad-doni. *"B'hekk ma jkunx hemm firda fil-ġisem, imma l-membri kollha jaħsbu f'xulxin"* (1Kor 12:25). Meta Pawlu jittellem mill-Knisja bħala l-ġisem ta' Kristu hu jħares lejn l-membri bħala interdipendenti, jeħtieġu lil xulxin. Il-ħsieb tiegħu kien indirizzat lejn l-unità bħala xi ħaġa ovvja, filwaqt li d-diversità kienet għalih problematika. Il-kariżmi, fi ħdan il-ġisem ta' Kristu, huma għas-servizz ta' xulxin.

Għal Pawlu kienet priorità wkoll li fil-laqqgħat liturġiċi tal-komunità *"jsir kollox kif imur u bl-ordni"* (1Kor 14:40). Difatti hu jagħti struzzjonijiet fit-tħaddim ta' dawn id-doni spiritwali biex jiġu kkunsidrati f'dawn il-laqqgħat (ara 1Kor 14:26-40). L-immaġni tal-Knisja m'għandhiex tkun tirrifletti xi diżordni imma ta' edifikazzjoni u turi li Alla hu tabilhaqq preżenti *"għax Alla mhux Alla tad-diżordni iżda tas-sliem"* (1Kor 14:33).

Ixxennqu għal doni akbar

F'1Kor 12:31 Pawlu jhegġegħ lill-Korintin biex jixxennqu u jħabirku għal *"kariżmi akbar"* (*'megas'*, fil-komparattiv *'meizōna'*), li fis-sens li hu jagħti tal-kelma *"akbar"* jindika d-doni spiritwali li huma l-aktar importanti, oġhla fost oħrajn. Dawn id-doni m'għandhomx kollha l-istess valur. Fir-realtà l-ewwel don li kien mogħti lill-Knisja hu propju dak tal-Ispirtu, imwiegħed minn Kristu stess lill-Appostli; hu jħabbar lil Kristu *"għaliex jieħu minn dak li hu tiegħi u jħabbru lilkom"* (Ġw 16:14-15) u għalhekk lill-Knisja. Hu ċar li l-kariżmi l-aktar importanti huma dawk marbuta ma' Kristu stess u jħabbru lilu. Wieħed jinnota kif aktar tard uħud minn dawn il-kariżmi saru aktar marbuta mal-istituzzjoni tal-Knisja ħdejn oħrajn li bil-mod il-mod ġew jew imħaddna minn tal-ewwel jew inkella spiċċaw u forsi baqgħu jidhru biss bħala fenomeni pjuttost rari. Imma aktarx li kienu dawn id-doni

tal-aħħar li kienu l-aktar imfittxija fil-komunità ta' Korintu b'mod xi ftit eċċessiv u li kienu joffru xi ċertu mod ta' prestigju fi ħdanha.

F'1Kor 14 Pawlu, mingħajr ma jeskludi l-ebda don, jidher li jagħti preċedenza għad-don tal-profezija fuq don tal-ilsna (ara v.5,31) u prattikament jieħu l-kapitlu kollu dwarhom. Din il-preferenza nosservawha wkoll fil-listi li semmejna aktar qabel, kemm għax il-profezija hi msemija fihom kollha, u wkoll fejn jissemew it-tnejn din tkun qabel tal-ilsna. Meta f'1Kor 12:28-31 jagħti t-tieni lista tal-kariżmi, hu jagħtihom ordni ġerarkiku. Ewlenin fosthom huma dawk il-funzjonijiet ekkleżjastiċi li għandhom ċerta importanza u l-ewwel tlieta msemija huma *"apostli"*, *"profeti"* u *"għalliema"* (v.28; ara l-istess wkoll Ef 4:11), liema kariżmi huma marbuta direttament mal-kelma. Din il-ġerarkija fil-kariżmi li toħroġ mill-awtorità u l-importanza tagħhom, tista' tkun ġejja wkoll mill-fatt li dawn il-ministeri żviluppaw fil-knejjes Pawlini f'din l-ordni: l-ewwel kien hemm l-apostli, imbagħad il-profeti u warajhom ġew l-għalliema (ara At 13:1: *"profeti u għalliema"*).

L-ewwel fil-lista huma l-apostli. Pawlu nnifsu kien apostlu skont is-sejha tiegħu u hekk isejjaħ lilu nnifsu fl-indirizz ta' ħafna mill-ittri tiegħu. Fil-bidu tal-Knisja kien hemm persuni oħra, irġiel u nisa, li kienu msejjaħ apostli, fosthom Androniku u Ġunja li kienu *"magħrufa fost l-apostli"* (Rum 16:7). Dawn kienu mibgħuta fost il-pagani biex iwasslulhom il-kelma ta' Alla dwar Ġesù Kristu li għandu l-qawwa li jirbaħhom. Pawlu ma jibbażax il-predikazzjoni tal-messaġġ ewanġeliku tas-salvazzjoni fuq l-għerf tal-bnedmin, imma fuq il-qawwa tal-Ispirtu (1Kor 2:4-5).

It-tieni fl-ordni hemm il-profeti (ara Ef 2:20: *"apostli u profeti"*). Pawlu nnifsu kien profeta. Fl-Atti tal-Apostli nsibu diversi persuni li kienu profeti u spiss tissemma l-qawwa tal-Ispirtu magħhom: xi profeti minn Ġerusalem niżlu Antioġja u wieħed minnhom jismu Agabu (At 11:27-28; 21:10); fil-Knisja ta' Antioġja kien hemm xi profeti u għalliema u jissemew ħames persuni, fosthom Barnaba u Sawl li kienu msejjaħ u mibgħuta biex ixandru l-kelma ta' Alla (At 13:1-4); Ġuda u Sila, li kienu mibgħuta mill-Apostli jwasslu l-ittra f'Antioġja wara l-Konċilju, huma msejjaħ profeti (At 15:32); u l-erba xebbiet ulied Filippu l-evanġelista (At 21:9). Dan id-don tal-profezija kien mogħti wkoll lin-nisa (At 21:9; 1Kor 11:5). Pawlu jhegġegħ lill-Korintin biex jixxenqu għad-doni tal-Ispirtu, *"l-aktar għad-don tal-profezija"* (1Kor 14:1). Dan id-don jagħti li taqra dak li hemm moħbi fil-qalb (1Kor 14:24s), tħabbar il-ġejjieni (At 11:28), iservi biex *"jibni u jhegġegħ u jqawwi l-qalb"* u jgħin ukoll biex tinbena l-Knisja (1Kor 14:3-4). Id-don tal-profezija, jekk hi ispirata mill-Ispirtu, m'għandiex tkun immaqdra (1Tes 5:20). Meta persuna tipprofetizza waqt il-laqgħa tal-ġemgħa, dawk preżenti għandhom jiddixxernu skond il-fidi tal-komunità kollha (1Kor 14:29).

It-tielet kariżma li tissemma fl-ordni hija dik tal-għalliema (ara At 13:1). Din tiddeferixxi mill-profezija li biha jittkellmu fiċ-ċelebrazzjoni liturġika taħt ispirazzjoni tal-Ispirtu, filwaqt li dik tal-għalliema hija eżerċitata 'l barra mil-laqgħat liturġiċi (Rum 12:7; 1Kor 12:2-28; Ef 4:11-14). Huma kellihom id-dmir li jesponu l-Iskrittura Mqaddsa, jiġifieri l-Antik Testament, u jagħtu tagħlim morali b'mod partikulari dwar kif wieħed għandu jgħib ruħu fil-ħajja tiegħu.

Minbarra dawn il-kariżmi li ddeskrivejna hemm ukoll il-kariżmi l-oħra li semmejna qabel kif elenkahom Pawlu fl-ittri tiegħu. Dawn il-kariżmi kollha huma relatati ma' ministeri jew ħtiġijiet tal-komunità. Huma indirizzati għas-servizz ta' tagħlim u ħidma missjunarja kif ukoll f'opri ta' karita lkoll imwettqa fil-Knisja bil-qawwa tal-Ispirtu. Kull wieħed minn dawn id-doni jkun tabilhaqq imwettaq bi frott jekk il-kriterju li *"kolloxx iservi għall-edifikazzjoni"* (1Kor 14:26) tal-komunità jkun milħuq. Fuq kolloxx għandhom *"ifittxu l-imħabba"* (1Kor 14:1) meta jwettquhom.

It-triq li tgħaddihom il-koll: l-imħabba

Fost id-doni msemija hemm *"doni oġħla"*, aktar importanti minn oħrajn. Imma Pawlu quddiem dawn id-doni kollha baqagħlu xi ħaġa oħra li tilhaq il-massimu, tant li lill-Korintin jgħidilhom: *"imma jien nurikom triq li tgħaddihom il-koll"*, jiġifieri l-imħabba mfissra bħala l-akbar kariżma (1Kor 12:31). Din hija don tal-Ispirtu s-Santu u l-ewwel virtù Kristjana. Hu jara l-imħabba bħala li

“tibnina” (1Kor 8:1). F’ittri oħra hu jsemmi l-imħabba l-ewwel fost il-frott tal-Ispirtu (Gal 5:22) u bħala li hija l-qofol tal-perfezzjoni (Kol 3:14). Fl-ittra lir-Rumani, l-ispejgazzjoni tal-doni tilhaq il-qofol fil-kmandament tal-imħabba, għax *“l-imħabba hi l-milja tal-Liġi”* (Rum 13:10). F’Korintin hu jagħmel diskors aktar fit-tul dwar l-imħabba (1Kor 12:31-14:1). Fih jagħmel elogju fost l-aktar magħrufa fl-Iskrittura u forsi fil-letteratura umana fejn juri l-glorja tal-imħabba. Mhuwiex kumbinazzjoni li dan il-kapitlu 13, li jitratta dwar l-imħabba, hu mqiegħed f’nofs il-kapitli 12 u 14, li jitrattaw il-kariżmi. L-imħabba hi l-fundament, *“il-kbira fosthom”* u li *“ma tintemm qatt”* u tagħti lill-kariżmi l-oħra l-kwalità li jkunu verament effettivi. Fl-innu naraw bħal progressjoni kariżmatika li jibda mid-don l-anqas importanti bħalma hu dak tal-ilsna, jgħaddi għal dawk tal-profetija, tal-għerf u tal-fidi, imbagħad isemmi wkoll li tagħti karità u l-ġisem għall-ħruq, u fl-aħħar l-imħabba, l-uniku don li jibqa’, etern, l-istess essenza tal-viżjoni divina.

Pawlu f’dan l-innu jikkwalifika l-imħabba b’mod li jipersonifikaha bi ħmistax-il verb, li f’seba’ minnhom jgħid x’inhi u fi tmienja oħra jgħid x’mhijiex: tistabar, tħenn, mhix għajjura, ma tintefaħx, ma titkabbarx, ma tagħmilx dak li mhux xieraq, ma tfittixx dak li hu tagħha, ma tinkorlax, ma żżommx f’qalbha għad-deni, ma tifrāħx bl-ingustizzja, tifrāħ bil-verità, tagħder, temmen, tittama u tissaporti. Hu jsemmi dawn il-kwalitajiet kollha forsi għaliex il-Korintin kienu nieqsa jew ma kienux qed jipprattikaw bizzejjed dawn il-virtujiet. Għalhekk l-imħabba, bħala l-kariżma li hi fuq l-oħrajn kollha, hi l-kriterju li tiddixxerni dawn kollha fil-qalba tagħhom u wkoll fl-intern tal-istess komunità Kristjana. Hi tkun magħrufa propju mill-għaqda u r-rabtiet li hemm bejn il-membri (ara wkoll Ġw 13:35: *“jekk ikollkom l-imħabba bejniethom”*).

Il-kariżmi u l-ġerarkija

X’inhi r-relazzjoni bejn il-kariżmi u l-awtorità ekkleżjastika? Għal Pawlu l-kariżma hi divina, il-ħajja eterna fi Kristu Ġesù (Rum 6:23) mogħtija lil dawk li jemmnu. Din hi manifestata permezz ta’ doni diversi (‘charismata’: 1Kor 12:4,31) li jgħinu għat-tkabbir u t-tiżiħ tal-ġisem ta’ Kristu, il-Knisja. Il-ħajja tagħha hi għalhekk ikkaratterizzata minn din id-dimensjoni kariżmatika fejn id-diversi ministeri u ħidmiet mhux jikkompetu bejniethom imma jikkomplementaw lil xulxin.

Jekk inħarsu lejn l-istorja tal-Knisja naraw li kienu jeżistu tensjonijiet bejn dawk li jħaddmu l-kariżmi kemm jekk individwi, gruppi jew ġrajiet u l-mexxejja tal-Knisja. Din l-ambigwità kienet teżisti anke fi żmien it-Testment il-Ġdid, tant li nsibu t-twissija għal attenzjoni *“mill-profeti foloz”* u li dawn jingħarfu mill-frott tagħhom (Mt 7:15-20; ara wkoll 2Pt 2:1, kitba aktar tardiva u titkellem minn *“profeti foloz... għalliema foloz”*).

It-testi neo-testamentarji li jikkellmu mill-kariżmi juru l-origni divina tagħhom anke jekk din hi espressa b’modi differenti. Spiss hu msemmi Alla (1Kor 12:28; Rum 12:6; 2Tim 1:6; 1Pt 4:10); f’1Kor 12 :4,7-11 jinsisti fuq ir-rabta mal-Ispirtu s-Santu; u drabi oħra d-donatur hu Kristu, però f’testi li ma nsibux fihom it-terminu kariżma (Ef 4: 7-11). Imma fit-testi li għandhom x’jaqsmu mal-użu tal-kariżmi juru l-awtorità apostolika u difatti kollha għandhom struzzjonijiet dwar dan. Pawlu ma jonqosx li jagħti struzzjonijiet rigward it-tħaddim tal-kariżmi (1Kor 14:26-40). Il-fatt li hu bħala Appostlu daħal fl-isfera fejn l-attività tal-Ispirtu hi mmanifestata, turi li l-kariżmi huma dejjem soġġetti għall-awtorità ta’ dawk li jmexxu l-Knisja. L-ewwel kienu l-Appostli bħala ħaddiema fil-kariżma primarja tal-apostolat, imbagħad dawk li kienu msieħba magħhom u mqabbda minnhom bis-saħħa tal-awtorità mogħtija lilhom permezz tad-don ta’ Alla bit-tqegħid tal-idejn (1Tim 4:14; 2Tim 1:6).

It-tensjonijiet li xi drabi jinholqu bejn dawk li jaħdmu għax iħossuhom li għandhom id-don tal-Ispirtu u l-mexxejja tal-Knisja, jiġu riżolti biż-żmien permezz tal-Ispirtu s-Santu. Fl-aħħar mill-aħħar hu l-Ispirtu s-Santu li jagħżel u jqiegħed persuni fit-treġija tal-Knisja (1Kor 12:28), imseddqin bl-ispiritu tad-dixxerniment (1Kor 12:10). Mela dawk li jmexxu għandhom il-kariżma tagħnihom bis-setgħa li jordnaw u jgħallmu mingħajr ma jkunu mmaqdra minn ħadd (1Tm 4:11-12).

It-testi li jikkellmu mill-kariżmi għandhom ukoll valutazzjoni pożittiva dwarhom. Il-Knisja ma tidhirx bħallikieku xi organizzazzjoni amministrattiva, imma bħala l-*“ġisem ta’ Kristu”* (1Kor 12:27; Ef 4:12), hi organizzmu ħaj animat mill-Ispirtu s-Santu. Kull responsabilità u deċiżjoni neċessarja fil-Knisja teħtieġ mhux biss l-abilità u s-sens ta’ organizzazzjoni fuq livell uman imma fuq kollox id-doċilità personali għall-Ispirtu s-Santu. Din id-doċilità twassal għal attitudni pożittiva quddiem il-manifestazzjoni jew *“ir-rivelazzjoni tal-Ispirtu”* (1Kor 12:7).

Il-Knisja għalhekk temmen bis-sħiħ li l-Insara kollha jirċievu doni u grazzi speċjali mill-Ispirtu, u minkejja d-diversità tagħhom jistgħu jkunu ta’ ġid kbir għall-istess ħajja tal-Knisja (1Kor 12:7,11). Però mhumieqsa xi drabi l-problemi u d-diffikultajiet mqajma fit-tħaddim ta’ dawn id-doni. Iżda fl-aħħar mill-aħħar kollox għandu jkun taħt it-tmexxija tal-ġerarkija tal-Knisja, li għandha wkoll id-don tal-Ispirtu. Dawk li jippossjedu d-doni jistgħu jkunu ta’ ġid għall-Knisja jekk joqogħdu għad-deċiżjoni aħħarija tal-awtorità fi hdanha. Ir-rgħajja tal-Knisja għandhom id-dmir li jiġġudikaw dwar in-natura tal-kariżmi, il-ġenwinità u t-tħaddim tagħhom u, mingħajr ma jitfu l-Ispirtu, jgħarblu u jzommu dak li hu tajjeb (1Tes 5:12,19,21; ara LG 12 u AA 3: iż-żewġ testi jirreferu għal 1Kor 12:7,11; 1Tes 5:12,19,21).

4. IL-MINISTERI TAL-LAJČI FIL-KNISJA

Ħarsa lejn it-Teologija Biblika dwar il-Ministeri

Dun Charles Buttigieg

*“Hemm imbagħad diversi doni, imma wieħed hu l-Ispirtu;
hemm diversi ministeri, imma l-istess wieħed hu l-Mulej;
hemm diversi ħidmiet, imma l-istess Alla, li jaħdem kollox f’kulhadd”*
(1 Kor 12:4-6)

Il-Ministeri fit-Testment il-Ġdid

Wieħed hu l-poplu ta’ Alla, iżda fi ħdanu hemm ħafna karizmi u ministeri li l-Ispirtu s-Santu jqassam fost l-Insara. San Pawl fl-ittri tiegħu, kif naraw ukoll fit-Testment il-Ġdid kollu, jittellem b’mod ċar dwar il-ministeri fl-istruttura tal-Knisja. Fl-Ewwel Ittra tiegħu lill-Korintin huwa jikteb: “Lil xi wħud Alla qegħidhom fil-Knisja fl-ewwel post bħala Appostli, it-tieni bħala Profeti, it-tielet bħala għalliema. Imbagħad id-don tal-mirakli, imbagħad id-don tal-fejqan, l-għajnuna, it-treġġja, u d-don ta’ ilsna diversi” (12:28). Fl-ittri ta’ San Pietru naraw fuq kollox is-sejha tal-Insara kollha li jgħinu fl-eżerċizzju tal-karità u li jhobbu lil kulhadd (ara 1 Pt 2:17). Anki fl-ittri ta’ San Ġwann niltaqgħu mas-servizz tal-Kelma u tal-karità (ara 1 Ġw 3:18). Fil-vangeli mbagħad naraw lil Ġesù jgħid b’mod ċar lill-Appostli biex jaqdu lil xulxin: “Fostkom ma għandux ikun hekk, imma min irid ikun kbir fostkom, għandu jkun qaddej tagħkom...” (Mk 10:43).

Il-Ministeri tal-Lajči fit-Tagħlim tal-Knisja

Il-Konċilju Vatikan II wera biċ-ċar il-ħsieb tas-sehem kbir li jistgħu jagħtu l-lajči Nsara fil-Knisja, kif naraw tajjeb fil-Kostituzzjoni Dommatika dwar il-Knisja *Lumen Gentium* u fil-Kostituzzjoni Pastoralis dwar il-Knisja fid-Dinja tal-Lum *Gaudium et Spes*. Fid-Digriet tal-istess Konċilju dwar l-Appostolat tal-Lajči *Apostolicam Actuositatem* insibu enfasizzata din l-importanza tal-lajči fil-Knisja: “Il-lajči jiksbu d-dmir u l-jedd għall-appostolat mill-istess għaqda tagħhom ma’ Kristu li hu r-ras tal-ġisem. Għaliex Kristu nnifsu jaħtarhom għall-appostolat meta huma, permezz tal-Magħmudija, isiru parti mill-Ġisem Mistiku tiegħu, u permezz tal-Griżma jissahħu bil-qawwa tal-Ispirtu s-Santu...” (3).

L-istess linja ta’ tagħlim tal-Knisja nsibuha fuq kollox fl-Eżortazzjoni Appostolika Post-Sinodali *Christifideles Laici* dwar il-Missjoni u l-Vokazzjoni tal-Lajči fil-Knisja u fid-Dinja, maħruġa fl-1989 mill-Papa Ġwanni Pawlu II. Insibu wkoll l-Istruzzjoni dwar il-Kollaborazzjoni tal-Fidili mhux Ordinati (tal-Lajči) fil-Ministeru Sagru tas-Saċerdoti, tal-15 ta’ Awwissu 1997, li tišaq ħafna fuq din is-sejha tal-lajči fil-Knisja, filwaqt li tgħid li din il-kollaborazzjoni li fuqha titkellem ma tfissirx sostituzzjoni għall-ministeru sagru tas-saċerdoti.

Il-Ministeru tal-Akkoljenza

Fl-Ittra ta’ San Pawl lir-Rumani nsibu: “Għalhekk ilqgħu ’l xulxin, bħalma Kristu wkoll laqagħkom għall-glorja ta’ Alla” (15:7). Huwa importanti ħafna l-element ta’ ferħ fil-Knisja, partikularment fil-laqqgħa liturgika.

Kemm jagħmel differenza meta f’qalb il-ġemgħa jkun hemm dan l-ispirtu ta’ ferħ u ta’ laqqgħa, li kulhadd iħossu milqugħ u ħaġa waħda! Dan il-ministeru tal-akkoljenza jitwettaq permezz ta’ dawk li bl-Ingħliż insejthom *ushers* jew ukoll dawk li jhaddnu l-*greeting ministry*. Dan il-ministeru kien importanti fl-ewwel żminijiet tal-Knisja, u dawk li kienu jagħmluh kienu jissejhu ‘ostjarji’. Dan il-ministeru hu effettiv ħafna f’żoni pastorali fejn il-mobilizzazzjoni tas-soċjetà tinbidel

kontinwament. Il-familji ġodda li jibdwew jiffrekwentaw il-Quddies f'komunità partikulari jhossu hom mill-ewwel parti mill-komunità u għalhekk ma jhossu homx "aktar barranin u għorba, imma nies tal-istess belt tal-qaddisin u nies tad-dar ta' Alla" (Efes 2:19). Insemmu wkoll hawnhekk il-ministeri tal-kummentatur u tal-animatur; il-missjoni ta' dan tal-aħħar hija propju li janima, 'jagħti r-ruħ (*anima*)' lill-komunità liturġika.

Jgħin ħafna lill-ispirtu ta' ferħ u ħajja fil-liturġija l-ministeru tal-kant. Il-kant huwa sinjal ta' ferħ u n-Nisrani ma jistax ma jiftaħx fomm u jliessen għana ta' tifhir lil Alla. Jeħtieġ għalhekk li jkun hemm min iqanqal lill-ġemgħa biex tkanta u jmexxiha waqt il-kant, bħalma huma l-kantur, is-salmista u l-kor.

Il-Ministeru tal-Kelma

Fl-ewwel żminijiet il-lezzuri kellhom importanza kbira fil-Knisja. Kienu huma li kellhom fdati f'idejhom il-kotba liturġiċi kollha, u minħabba f'hekk fi żmien il-persekuzzjonijiet ta' Deċju u ta' Djoklezjanu l-lezzuri kienu jiġu mfittxija mill-awtoritajiet pagani biex jikkonfiskawhom il-kotba sagri. Fil-fatt xi wħud minnhom li ma ċedewx ħadu l-martirju. Il-qari kollu, anki l-Vangelu, kien isir mil-lezzuri. Huma kienu wkoll ixandru l-Kelma ta' Alla waqt il-funzjonijiet liturġiċi, u kien biss meta l-Knisja bdiet torganizza iktar ruħha li l-Vangelu beda jithabbar mid-djakni. Dan il-ministeru tal-Kelma ta' Alla jaqduh illum għadd ta' ministri li għandhom gradi diversi fil-ġerarkija tal-Knisja; insibu l-isqfijiet, is-sacerdoti, id-djakni, seminaristi, kif ukoll il-lajċi. Insibu lajċi li huma istitwiti mill-Isqof għal dan il-ministeru tal-letterot, waqt li ħafna oħrajn iħaddnu dan il-ministeru wara tnejn xierqa u jkomplu jsegwu formazzjoni kontinwata biex b'hekk f'kull parroċċa jkun hemm numru sabiħ ta' lezzuri li jkunu responsabbli għall-qari fiċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi.

Insemmu wkoll hawnhekk il-ministeru tal-katekezi għal dawk li huma katekisti. Il-Papa Ġwanni Pawlu II fl-Eżortazzjoni Appostolika *Catechesi Tradendæ* dwar il-Katekezi fi Żminijietna jgħid: "Il-ministeru tal-katekisti hu forma eminenti ta' appostolat lajkali" (66). Dan il-ministeru jiġbor fih il-katekezi dwar il-Kelma ta' Alla, kull forma ta' istruzzjoni Kristjana u anki predikazzjoni waqt laqgħat jew konferenzi, kif ukoll f'liturġiji non-Ewkaristiċi. Ma ninsewx ukoll lil dawk li jħaddnu l-ministeru tat-talb fi gruppi jew f'laqgħat ta' formazzjoni spiritwali, jew jitolbu għall-bżonnijiet spiritwali ta' persuni u għall-fejqan, jew ikunu ta' faraġ għal min għandu bżonn.

Il-Ministeru tal-Akkolitat

Fl-ewwel żminijiet tal-Knisja dan il-ministeru tal-akkolitat kien l-iktar f'idejn id-djaknu. Izda nsibu oħrajn li bħala 'ostjarji' kienu wkoll jieħdu ħsieb il-preparazzjoni tal-altar u ċ-ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija. Il-Papa Pawlu VI fl-Ittra Appostolika *Ministeria Quædam*, tal-15 ta' Awwissu 1972, jgħid li l-akkolitat bħala ministeru istitwit huwa l-ministeru tal-Ewkaristija u tal-karità.

Dan il-ministeru jinvolvi qadi u servizz lejn l-altar iktar mill-qrib. L-akkoltu jgħin lis-sacerdot fit-tqarbin waqt il-Quddiesa u lill-morda fid-djar tagħhom. Fid-djoċesi tagħna dan il-ministeru istitwit mill-Isqof jingħata lis-seminaristi. Insemmu hawnhekk ukoll il-ministri straordinari tal-Ewkaristija u l-ministeru tal-morda, li jeħtieġ li jkollhom preparazzjoni xierqa għal dan il-ministeru marbut mal-Ewkaristija. Huma jwasslu l-Ewkaristija lill-morda u meta hu permess jgħinu fit-tqarbin waqt il-Quddiesa.

Ministeri f'kojnonija u f'djakonija

Min iħaddan 'ministeru' fil-Knisja huwa msejjaħ biex ikun qaddej tal-Knisja permezz tal-ministeru li jingħata. Fil-fatt il-kelma 'ministeru' ġejja mil-Latin *minus stare*, li tfisser 'tkun inqas quddiem ħaddieħor', jiġifieri li tkun qaddej. Anki l-kelma Griega li tittraduċi dan il-ħsieb, *diakonia*, tfisser l-

istess: 'qadi' jew 'servizz'. Kull ministeru fil-Knisja jitlob fuq kollox spirtu ta' għaqda (*koinonia*) u spirtu ta' servizz u karità (*diakonia*). Huwa importanti wkoll li daww li jhossu s-sejha li jwettqu xi ministeru jkunu ppreparati sewwa għal din il-missjoni u jkunu tassew xhieda ta' dan il-ministeru li jwettqu fil-komunità.

Biblijografija

BRANDOLINI L., *Il Ministero Straordinario dell'Eucharistia in una Chiesa tutta ministeriale*, Sussidi Pastoralis 9, Roma 1983.

Instruction on certain questions regarding the collaboration of the Non-Ordained Faithful in the Sacred Ministry of Priests, f' *L'Osservatore Romano*, 19 November 1997.

NARDONI E., *The Concept of Charism in Paul*, f' *CBQ* 55 (1993), pp. 68-80.

VANHOYE A., *I Carismi nel Nuovo Testamento*, Pontificio Istituto Biblico (Ed.), Roma 2002.

It-Tieni Taqsima: Għajnuna għat-talb personali jew fi grupp

5. LECTIO DIVINA TAL-VANĠELI TAL-ĦDUD TAL-AVVENT (Sena B)

Dun Daniel Xerri

*“Għaliġa l-ħajja hi Kristu”
(Fil 1,21)*

NB Din is-serje ta’ Lectio Divina kienet originarjament magħmula għas-seminaristi.

1. L-EWWEL ĦADD TAL-AVVENT (Mk 13,33-37)

Inħejji ruħi għat-talb u l-laqqgħa ma’ Alla. Nieqaf ftit fis-skiet, waħdi, quddiem il-Mulej. Nitlob lill-Ispirtu s-Santu jgħinni biex nifhem aħjar u nilqa’ l-Kelma tiegħu. Naqra mill-ġdid is-silta, bil-mod.

Kuntest tas-silta:

Din is-silta tagħmel parti mid-diskors eskatologiku li nsibu fil-kapitlu 13 tal-vanġelu ta’ Marku. Wieħed mid-dixxipli jagħmel osservazzjoni sabiha lil Ġesù fuq it-Tempju imma Ġesù jħabbar it-tigrieff tiegħu (Mk 13,1-2) u l-qerda ta’ Ġerusalem. Meta mbagħad “kien qiegħed fuq l-Għolja taż-Żebbuġ, biswit it-Tempju, Pietru, Ġakbu, Ġwanni u Indri resqu jistaqsuh għalihom weħidhom: «Għidilna dan meta għad jigri u x’s jkun is-sinjal li dan kollu jkun wasal» (Mk 13,3-4). Waqt li jinsisti li “dwar dak il-jum u s-sieġha ħadd ma jaf meta se jaslu” (Mk 13,32), Ġesù jistedinhom u jwissihom biex jishru! Dan hu l-aħħar diskors ta’ Ġesù qabel il-Passjoni.

LECTIO

“Kunu għajnejkom miftuħa, ishru...”

Tliet darbiet f’din is-silta tirritorna l-kelma “ishru”. Bil-Grieg, “*agrypnéo*” tirreferi għal xi ħadd li jgħaddi l-lejl barra, fil-miftuħ, bħar-ragħajja, imqajjem, attent għall-ħsejjes tal-lejl, jew inkella wieħed li, għalkemm jipprova jorqod, ma jirnexxilux jagħlaq għajn ma’ għajn.

Fil-lejl tad-dinja d-dixxiplu ta’ Ġesù huwa dak li ma jorqodx, imma jibqa’ mqajjem u “jgħix bil-qies” (1Tess 5,6). Huwa jaf li “waslet is-sieġha li jtajjar in-nghas” (Rm 13,11). Jekk s’issa kien il-lejl, issa qed jisbaħ, il-jum qorob, u għalhekk għandu jgħib ruħu ta’ “iben id-dawl u iben il-jum” (1Tess 5,5) u jwettaq għemejjel tad-dawl (Ef 5,8-11).

“għax ma tafux meta se jasal il-waqt”.

Darbtejn oħra f’din is-silta Ġesù jagħmel din l-affermazzjoni. Ir-raġuni għalfejn wieħed għandu jishar hija proprju għax “ma jafx meta se jasal il-waqt”. Minħabba f’hekk is-sahra trid tkun kostanti, bla ma taqta’. U m’hemmx għalfejn wieħed jitekixxef biex ikun jaf il-jum u s-sieġha (Mk 13,32) imma biżżejjed wieħed jiftakar li kull jum, kull waqt, huwa l-mument tal-miġja, il-mument

tal-grazzja, il-mument li fih il-Mulej jiġi, il-mument tal-laqqgħa miegħu, sa ma din il-laqqgħa sseħħ fil-milja tagħha fl-aħħar jum. Santu Wistin: “Nibża’ mill-Mulej għaddej”.

“Jiġri bħal meta bniedem ikun siefer u tbiegħed mid-dar...”

Ġesù jinqeda b’tixbiha biex ifisser, fl-istess ħin, id-distanza li tifirdu minna. Jekk hu diġà qiegħed magħna, imma fl-istess ħin huwa ‘l bogħod minna. Dak li diġà ġie, u jiġi ta’ kuljum, għad irid jiġi. Dak li hu diġà, għadu mhuwiex fil-milja tiegħu. X’inh i d-distanza li tifirdu minna? Hija t-triq li mexa hu stess qabilna: it-triq tas-salib u l-qawmien; it-triq li qiegħed jistedinna nimxu fuq il-passi tiegħu biex noqorbu lejha waqt li hu joqrob lejha.

“u ħalla kollox f’idejn il-qaddejja tiegħu...”

Fl-original qiegħda: “u ħalla s-setgħa tiegħu f’idejn l-ilsira tiegħu”. “Qaddej” hu dak li xogħolu jappartjeni għal sidu, waqt li “ilsir” hu dak li, mhux biss xogħolu, imma hu stess jappartjeni għal sidu. Aħna “ilsira” tal-Mulej għax aħna “tiegħu” kollna kemm aħna.

Lilna ħallielna “s-setgħa tiegħu”, jiġifieri s-setgħa tiegħu ta’ Iben li jħobb lill-Missier u lil ħutu. Hija s-setgħa li tiġi mill-Ispirtu, is-setgħa tal-Kelma li taħfer id-dnubiet, tkeċċi x-xjaten, twassal għall-konverżjoni u twassal għall-għarfien tal-Mulej (Mk 1,20.27; 2,10; 3,15; 6,7; 11,28.29.33).

“kull wieħed fuq xogħolu...”

“Lil kull wieħed tingħata rivelazzjoni partikulari tal-Ispirtu għall-ġid ta’ kulħadd” (1Kor 12,7). Ma tax kollox lil kulħadd biex ħadd ma jaħseb jew iħoss li jista’ jgħaddi mingħajr l-oħrajn. Ta lil kull wieħed xi ħaġa, biex kull wieħed jgħin lil ħutu b’dak li għandu u jfittex l-għajnuna ta’ ħutu f’dak li m’għandux.

“u lil tal-bieb ordnal biex jibqa’ jishar”.

Jekk kulħadd huwa msejjaħ biex jishar, kemm aktar dak li qiegħed mal-bieb. Lilna Kristu poġġiena fil-bieb, flimkien miegħu, li hu l-istess “bieb” (Ġw 10,7), bħala għassiesa u ħarriesa tad-dar tiegħu (Eżek. 3,17).

Id-dar tiegħu hija ruħna, qalbna, ħajjitna. Imma hija wkoll il-Knisja tiegħu li lilna b’mod partikulari qed jafdalna. Għalhekk tana “s-setgħa tiegħu”. Għalina, mela, l-ewwel u qabel kulħadd il-kmand: “ishru”.

“Mela ishru, għax ma tafux meta jerga’ jiġi sid id-dar, jekk hux filgħaxija, jew f’nofsillejl, jew x’hin jidden is-serduk, jew inkella mas-sebħ, li ma jmurx jiġi għal għarrieda u jsibkom reqdin”.

Aħna rċivejna s-setgħa tiegħu u ġejna mqiegħda mal-bieb biex nishru u ngħassu fuq id-dar tiegħu, imma nibqgħu dejjem qaddejja u lsira. Is-sid jibqa’ hu, u nafu li, anke jekk għalissa jinsab fil-bogħod, għandu jerga’ jiġi u jitlobna kont ta’ għemilna. L-erba’ ħinijiet tal-lejl li jsemmi Ġesù jikkorrispondu għal-lejl tal-passjoni tiegħu. Filgħaxija hu ta lillu nnifsu fl-Ewkaristija waqt l-aħħar ikla, f’nofsillejl hu garrab l-agnija fil-Ġnien taż-Żebbuġ, x’hin idden is-serduk hu ġie miċhud, mas-sebħ ġie kkundannat. Huma l-erba’ mumenti li fihom id-dixxipli ta’ Ġesù “raqdu”. Proprju f’dawn il-ħinijiet il-Mulej qed jistedinna biex nishru.

Dritt wara din is-silta li qed nimmeditaw fuqha, jibda fil-vangelu ta' Marku r-rakkont tal-Passjoni. Huwa l-mument fejn Ġesù jerga' jtenni l-istedina tiegħu, anzi l-kmand: "Ishru" (Mk 14,34). U jċanfar lil Pietru: "Xmun, rieqed? Ma flahtx tishar siegħa waħda!" (Mk 14,37). U jżid: "Ishru u itolbu biex ma tidhlux fit-tigrib" (Mk 14,38).

"Dak li qiegħed ngħid lilkom, ngħidu lil kulhadd: ishru!"

S'issa Ġesù kien qiegħed ikellem lil Pietru, Ġakbu, Ġwanni u Indri (Mk 13,3). Imma permezz tagħhom Ġesù jrid jilhaq lil kulhadd, f'kull post u f'kull żmien. Hija l-aħħar kelma li Ġesù jgħid "lil kulhadd". Mill-bqija kien diġà qalilhom "kollox" (Mk 13,23). Imbagħad tibda l-Passjoni.

MEDITATIO

- Kemm inħossu "fil-bogħod" jew "fil-qrib" lill-Mulej fil-ħajja tiegħi?... Qed nintebaħ bil-miġja tiegħu ta' kuljum?...
- Liema hi "s-setgħa" li lili Ġesù tani?... Kif qed inħaddimha?...
- Qiegħed nishar, imqajjem?... jew rieqed, fid-dlam, aljenat?...

ORATIO - CONTEMPLATIO

Noqgħod għal ftit mument, skond ma l-Ispirtu jagħtini, fil-preżenza tal-Mulej. Inħoss il-preżenza tiegħu, il-miġja tiegħu f'ħajti f'dan il-mument. Nitolbu jsaħħaħ fija l-ispirtu ta' sahra. Nitolbu jehlisni milli ngħix distratt, aljenat. Nurih id-diffikultà li qed insib biex ngħix għalih u nżomm ħsiebi fih il-ħin kollu. Nitolbu l-grazzja li, meta jiġi, isibni nishar.

2. IT-TIENI HADD TAL-AVVENT (Mk 1,1-8)

Inhejji ruhi għal-laqqgħa ma' Alla. Nieqaf fis-skiet, waħdi, quddiem il-Mulej. Nitlob lill-Ispirtu jgħinni nilqa' l-Kelma tiegħu għalija llum.

Kuntest tas-silta:

Il-vanġelu ta' San Mark inkiteb madwar is-sena 70 WK, meta l-komunitajiet Insara kienu għaddejnin minn mument diffiċli. Minn barra kienu ppersegwitati mill-imperu Ruman, waqt li minn ġewwa kienu ppersegwitati minn dubji u tensjonijiet. Kien hemm min qed ipogġi lil Ġwanni l-Battista fuq l-istess livell ta' Kristu (Atti 18,25; 19,3) u oħrajn li xtaqu jibdwex ixandru l-messaġġ Kristjan iżda ma kienux jafu kif. Fil-bidu tal-Vanġelu tiegħu Marku jipprova jwieġeb għal dawn id-diffikultajiet.

LECTIO

Is-silta tal-lum nistgħu naqsmuha f'erba' taqsimiet:

(A) Mk 1,1: bidu u titlu tal-Vanġelu ta' Marku

"Il-bidu tal-Evanġelju ta' Ġesù Kristu l-Iben ta' Alla".

"Evanġelju" tfisser aħbar tajba. Aktar milli l-aħbar it-tajba *"ta' Ġesù"*, l-evanġelista għandu f'moħħu l-aħbar it-tajba *"li hi Ġesù"*. Il-ġrajja kollha li Marku se jxandar hija persuna ħajja. Li tilqa' din l-aħbar it-tajba jfisser mela li tilqa' lill-persuna stess ta' Ġesù Kristu, jiġifieri temmen fih bħala *"l-Iben ta' Alla"*.

Fi tmiem il-vanġelu tiegħu Marku jpoġġi fuq fomm iċ-ċenturjun l-istqarrija ta' fidi: *"Dan il-bniedem kien tassew Bin Alla"* (Mk 15,39). Bejn dawn iż-żewġ stqarrijiet ta' fidi li nsibu fil-bidu u fl-aħħar tal-vanġelu, Marku jfisser kif wieħed jista' jasal għal din il-verità u kif jista' mbagħad ixandarha lill-oħrajn.

"Il-bidu" li għandu f'moħħu Marku mhuwiex biss il-bidu tal-ġrajja ta' Ġesù jew tax-xandir tagħha, imma fuq kollox il-bidu tal-ħajja ġdida li tiġi mill-fidi f'Ġesù. Huwa mela l-bidu ta' ħolqien ġdid (Ġen 1,1).

(B) Mk 1,2-3: riferiment għall-profeziji ta' Malakija u Isaija

"Bħalma hu miktub fil-ktieb ta' Isaija l-profeta..."

Marku jgħaqqad żewġ profeziji f'waħda (Malakija 3,1 u Isaija 40,3) u jattribwihom it-tnejn lil Isaija. Fid-dawl tagħhom huwa jinterpreta l-missjoni tal-Battista. Ġwanni huwa l-*"ħabbar"* u l-*"lehen"* li jhejji għall-miġja tal-Mulej.

"Ara, jien nibgħat qablek il-ħabbâr tiegħi biex ihejji triqtek".

L-idea ta' *"ħabbar"* (anglu) tfakkarna f'Ez 23,20 fejn Alla jwieġhed li jibgħat angli lil Izrael biex iħarsu u jwasslu fl-art imwegħda. Fil-kapitlu 3 Malakija għandu f'moħħu l-miġja tal-Mulej, il-jum tiegħu u l-ġudizzju.

“Lehen ta’ wieħed jgħajjat fid-deżert: «Hejju t-triq tal-Mulej, iddritaw il-mogħdijiet tiegħu»”.

Isaija jgħid: *“Lehen jgħajjat: «Hejju t-triq għall-Mulej fid-deżert»”* (Is 40,3). “Id-deżert” huwa l-post tal-prova, tas-solitudni, tat-tbatija. Isaija qed jikteb lil-Lhud fl-eżilju ta’ Babilonja, art tad-deżert. *“Hejju t-triq għall-Mulej fid-deżert”* ifisser: hejjulu t-triq fl-eżilju; hemmhekk il-Mulej ġej. Hekk id-deżert jinbidel f’art ta’ tama, ta’ stennija, ta’ salvazzjoni. Hekk id-deżert isir ukoll il-post tal-preżenza ta’ Alla, tan-namur ma’ Alla, tal-għeġubijiet tiegħu.

(C) Mk 1,4-5: deskrizzjoni tal-missjoni ta’ Ġwanni u l-effett tagħha

“Hekk Ġwanni deher jgħammed fid-deżert u jxandar magħmudija ta’ ndiema għall-maħfra tad-dnubiet. U kienet toħroġ lejha il-Lhudija kollha u n-nies kollha ta’ Ġerusalem, jitgħamdu minnu fix-xmara Ġordan waqt li jistqarru dnubiethom”.

San Mark jibdel xi ftit il-kliem ta’ Isaija u jgħid li fid-deżert kien il-*“lehen igħajjat”*, biex juri li *“Ġwanni kien jgħammed fid-deżert”*, f’kuntrast mat-Tempju u l-belt ta’ Ġerusalem. Fi Ġwanni, San Mark jara stedina biex il-bniedem *“joħroġ”* mit-Tempju, mill-istrutturi reliġjużi u immagni foloz ta’ Alla, u jmur fid-deżert biex jiltaqa’ ma’ Alla l-ħaj u veru, dak li Ġwanni qed iħabbar u jhejji għalih.

“U kienet toħroġ lejha il-Lhudija kollha u n-nies kollha ta’ Ġerusalem...” hija l-affermazzjoni li turi r-rebħa tal-kult il-ġdid fuq il-kult il-qadim.

(D) Mk 1,6-8: deskrizzjoni tal-figura ta’ Ġwanni u l-veru post tiegħu fil-pjan tas-salvazzjoni

“Ġwanni kien jilbes libsa tax-xagħar tal-ġemel, bi ħżiem tal-ġild madwar qaddu, u kien jiekol ġradijiet u għasel selvaġġ”.

Il-*“libsa tax-xagħar tal-ġemel bi ħżiem tal-ġild”* kienet il-libsa ta’ Elija, missier il-profeti (2Slat 1,8), li tiegħu Ġwanni hu l-aħħar wild. Dan hu tabilħaqq Elija li kellu jiġi (Mk 9,11-13).

“Il-ġemel” huwa dak li jerfa’ t-tagħbija tal-oħrajn u jaffronta l-mixja u l-provi tad-deżert. Huwa xbieha ta’ Kristu li jitgħabba bi dnubietna fid-deżert ta’ din id-dinja. Ġwanni huwa dak li diġà libes lil Kristu, kif iġidilna aktar ’il quddiem San Pawl: *“Ilbsu lil Kristu...”* (Rm 13,14).

“Il-ħżiem” huwa s-simbolu tas-sahra, ta’ min hu dejjem lest biex imur jiltaqa’ mal-Għarus li ġej: *“Žommu ġenbejkom imħazzma u l-imsiebaħ tagħkom mixgħula; kunu bħal nies jistennew lil sidhom lura mill-festa tat-tieg, biex malli jiġi u jħabbat jifthulu minnufih”* (Lq 12,35-36). Dan kien Ġwanni, *“il-ħabib tal-għarus”* li *“jifraħ malli jisma’ leħnu”* (Ġw 3,29).

“Il-ġradijiet u l-għasel selvaġġ” huma simboli tal-Kelma ta’ Alla. *“Il-ġradijiet”* kienu meqjusin bħala dawk li jattakkaw lis-sriep velenużi u joqtluhom: simbolu tal-Kelma li tirbaħ fuq l-ispirtu tal-ħażen. *“L-għasel”* ukoll huwa simbolu tal-ħlewwa tal-Kelma li tinżel f’qalb il-bniedem (Eżek 3,3; Sal 19,11; 119,103). Ġwanni huwa dak li jitrejjaq bil-Kelma u hekk isib il-qawwa li jirbaħ fuq il-ħażin.

“U kien ixandar u jgħid: «Ġej warajja min hu aqwa minni, li jien ma jisthoqqlix nitbaxxa quddiemu u nħoll il-qfieli tal-qorq tiegħu. Jiena ngħammidkom bl-ilma, iżda hu jgħammidkom bl-Isirtu s-Santu”.

Ġwanni jzomm postu. Ġesù, li ġej warajh, hu aqwa minnu. Hu *“l-Ħaruf ta’ Alla li jneħhi d-dnubiet tad-dinja”* (Ġw 1,29). Ġwanni huwa biss qaddej umli tiegħu, li ma jisthoqqlux iħoll il-qfieli tal-qorq tiegħu: xogħol li kien imiss lill-iżgħar fost l-ilsira.

“Titgħammed” ifisser togħdos, tinzel kollok kemm int taħt l-ilma, simbolu tal-mewt, biex terġa’ toħroġ minnu għal ħajja ġdida. Hija l-esperjenza ta’ Kristu li fiha Ġwanni jistedinna ngħoddsu kontinwament.

MEDITATIO

- Kif niddeskrivih *“id-deżert”* ta’ ħajti bħalissa?... Nemmen li l-Mulej ġej proprju f’dan id-deżert?... Hemm post għat-tama f’ħajti?...
- Jien lest li *“noħroġ”* minn Ġerusalemm, mill-iskemi reliġjużi tiegħi, u ninza’ minn kollox (deżert) biex inħalli lil Alla jurini lilu nnifsu?...
- Il-Mulej qed isejjaħli biex bħal Ġwanni nkun *“leħen”* għan-nies tal-lum. Qed *“nilbes”* lil Kristu bħal Ġwanni?... Qed nitrejjaq bil-Kelma tiegħu?... Kemm jien umli fl-appostolat li nwettaq?... Qed jidher Kristu jew jien?...

ORATIO - CONTEMPLATIO

Nibqa’ għal ftit mument i fis-skiet, niggosta l-preżenza tal-Mulej. Nitolbu jgħaddasni fih, fl-Ispirtu tiegħu, biex illum nitwieled mill-ġdid.

3. IT-III HADD TAL-AVVENT (Ġw 1,6-8.19-28)

Inpoġġi lili nnifsi fil-preżena ta' Alla, waħdi, fis-skiet. Nitolbu jagħtini l-Ispirtu Qaddis tiegħu biex jgħinnini nifhem il-Kelma li qed jagħtini llum.

Kuntest tas-silta:

Il-vanġelu ta' San Ġwann inkiteb lejn tmien l-ewwel seklu. Dakinhar, kull fejn kien hemm komunitajiet Lhud, fil-Palestina u fl-Asja Minuri, kien hemm ukoll dawk li semgħu bi Ġwanni l-Battista jew li tgħammdu minnu (Atti 19,3). Il-moviment tal-Battista kien jixbah ħafna lil dak ta' Ġesù: it-tnejn kienu jxandru s-Saltna ta' Alla u t-tnejn kienu jistiednu għall-indiema (Mt 3,1-2; 4,17). Dan kien inissel dubji fil-moħħ tan-nies dwar min minnhom kien il-Messija. L-evangelisti għalhekk iridu juru s-superjorità ta' Kristu fuq il-Battista. Fil-fatt, l-erba' li huma jgħibu l-kliem tal-Battista fejn jgħid li hu mhuwix il-Messija (Mt 3,3-11; Mk 1,2-8; Lq 3,4-16; Ġw 1,15.26-27; 3,28-30).

LECTIO

Ġw 1,6-8: “Kien hemm raġel mibgħut minn Alla, jismu Ġwanni. Dan ġie bħala xhud biex jixhed għad-dawl, biex bih kulhadd jemmen. Ġwanni ma kienx id-dawl, imma ġie biex jixhed għad-dawl”.

Ġwanni hu “mibgħut”. Is-sejħa tiegħu ġejja minn Alla u mhux mill-inizjattiva proprja tiegħu. L-isem “Ġwanni” jfisser “don ta' Alla”. Kull min hu mibgħut huwa don tal-imħabba ta' Alla għall-bnedmin.

Huwa mibgħut biex “jixhed għad-dawl”. Il-Prologu ta' San Ġwann jippreżenta lil Ġesù bħala “d-dawl veru” li ġie fid-dinja biex “idawwal lil kull bniedem” (1,9). “Id-dawl jiddi fil-dlam, imma d-dlam ma għelbux” (1,5). Hadd ma jista' jitfi dan id-dawl fil-qalb tal-bniedem; hadd ma jista' jgħix fit-tul mingħajr Alla. Id-dawl ta' Alla jerga' jitfaċċa dejjem fil-qalb tal-bniedem, anke f'min jagħmel minn kollox biex jitfih. Ġwanni huwa dak li jrid jgħin lill-bniedem jiskopri dejjem mill-ġdid dan id-dawl moħbi f'qalbu. Huwa dak li jrid jgħin lill-bniedem jemmen; huwa dak li jagħti xhieda għad-dawl “biex bih kulhadd jemmen”.

Ix-xhieda ta' Ġwanni kienet tant qawwija li ħafna ħasbu li kienu hu d-dawl. Izda “Ġwanni ma kienx id-dawl, imma ġie biex jixhed għad-dawl”. Huwa kien il-kewkba li tirrifletti d-dawl tax-xemx li hu l-Verb ta' Alla.

Ġw 1,19-21: “Ix-xhieda ta' Ġwanni kienet din, meta l-Lhud ta' Ġerusalemm bagħtu għandu xi qassisin u Leviti biex jistaqsuh: «Int min int?» Hu stqarr bla ma ċaħad: «Jien m'iniex il-Messija». Huma reġgħu staqsewh: «Mela min int? Elija?». «M'iniex», qalilhom. «Int il-Profeta? ». «Le», wegibhom”.

Hawn tibda l-kontroversja bejn Ġwanni u l-Lhud (jigifieri l-awtorità); kontroversja li kellha tilhaq il-qofol tagħha fil-kundanna ta' Ġesù nnifsu u tibqa' sejra wara f'dawk kollha li huma xhud tiegħu (il-martri).

Il-kontroversja tagħti ċ-ċans lil Ġwanni biex jagħti x-xhieda tiegħu favur Kristu. Il-verità dwar Kristu ddawwal il-verità dwaru nnifsu u bil-maqlub. *“Hu stqarr bla ma ċaħad”*. It-tentazzjoni tax-xhud hi li jiċhad il-verità.

Qabel ma jgħidilhom min hu, Ġwanni jgħidilhom min mhuwiex. Huwa jagħmel tliet affermazzjonijiet fin-negattiv: *“Jien m’iniex il-Messija... m’iniex Elija... m’iniex il-Profeta”*. Dawn kienu tliet aspetti tat-tama messjanika. Wara li minn jeddu jgħidilhom li mhuwiex il-Messija, huma jistaqsuh huwiex Elija (Mal 3,23) jew il-Profeta (Dt 18,15). Ġwanni mhuwiex dak li l-oħrajn jaħsbu li hu.

Ġw 1,22-24: “Mbagħad qalulu: «Mela min int? Biex nagħtu twegiba lil dawk li bagħtuna. Min tgħid li int?»». U hu wieġeb kif qal il-profeta Isaija: «Jiena l-lehen ta’ wieħed jgħajjat fid-deżert: Wittu t-triq tal-Mulej». Issa dawk il-messaġġiera kienu min-naħa tal-Fariżej”.

“Int min int?... Mela min int?... Min tgħid li int?” Hija l-mistoqsija li ddur madwar Ġesù u madwar kull min huwa “xhud” tiegħu.

Ġwanni jwieġeb bi kliem il-profeta Isaija: *“lehen ta’ wieħed jgħajjat fid-deżert...”*, kelma li jikkwotawha l-erba’ vangeli (Mt 3,3; Mk 1,3; Lq 3,4; Ġw 1,23). Ġwanni huwa l-*“lehen”*, Ġesù huwa l-*“Kelma”*. Il-lehen huwa dak li jagħmilha possibbli lill-kelma li toħroġ, li tinstema’, li tidher; altrimenti tibqa’ moħbija.

Mela Ġwanni mhuwiex id-dawl imma x-xhud tad-dawl; mhuwiex il-Kelma imma l-lehen; mhuwiex l-Għarus iżda l-ħabib tiegħu (Ġw 3,29).

Ġw 1,25-27: “Huma staqsewh: «Mela kif qieghed tgħammed la m’intix il-Messija, u la Elija u lanqas il-profeta?»». «Jiena nghammed bl-ilma», weġibhom Ġwanni, «imma f’nofskom hemm wieħed li intom ma tafuhx, u li ġej warajja; jiena anqas ma jistħoqqi nħoll il-qafra tal-qorq tiegħu»”.

“F’nofskom hemm wieħed li intom ma tafuhx”. Ġesù diġà ġie, għalkemm għadu mhux magħruf: id-dawl hu preżenti, il-Kelma qed titlissen. L-anqas Ġwanni stess għadu ma jafu (Ġw 1,31) imma diġà jagħraf il-preżenza tiegħu u l-kobor tiegħu, għax hu mmexxi mill-Ispirtu (Ġw 1,33).

F’dan, il-Knisja tixbah ħafna lill-Battista: hija tagħraf il-preżenza tal-Mulej u xxandru lill-oħrajn, imma l-wiċċ veru tiegħu għadu mhux muri lilha. U għalhekk lanqas l-għaqda tagħha miegħu għadha ma hi perfetta.

“... ġej warajja”. Ġesù ġej wara Ġwanni imma kien qablu, għax hu minn dejjem, u għalhekk hu akbar minnu: *“Jigi warajja min hu aqwa minni għax kien qabli”* (Ġw 1,15.30). Ġwanni ma jhossux dehen, lanqas li jkun l-ilsir tiegħu: *“Jien anqas ma jistħoqqi nħoll il-qafra tal-qorq tiegħu”*.

Għar-raba’ evangelista, Ġwanni l-Battista hu mudell tax-xhud veru ta’ Kristu, jiġifieri dak li jirrimanda għal Kristu u mhux għalih innifsu. Hekk huwa jsir “sinjal” ta’ Ġesù għall-oħrajn, u lest li jċedi postu bla diffikultà għar-“realta” li hi Kristu. Is-sinjal huwa importanti u meħtieġ imma, proprju għax hu sinjal, ma jistax ikun definittiv.

Ġwanni jammetti għalhekk l-inferjorità tiegħu u tal-missjoni tiegħu hdejn dik ta' Ġesù: *"jien ngħammidkom bl-ilma..."*. Ġesù jgħammed *"bl-Ispirtu s-Santu u n-nar"* (Lq 3,16). U għalhekk, *"jeħtieġ jikber hu u niċkien jien"* (Ġw 3,30).

Ġw 1,28: "Dan ġara f' Betanja, in-naħa l-oħra tal-Ġordan, fejn Ġwanni kien jgħammed".

Mhijiex Betanja ta' Lazzru, Marta u Marija. Il-Ġordan kien jimmarka t-territorju tal-art imwegħda. Betanja 'l hemm mill-Ġordan hi għalhekk 'il barra mill-art imwegħda. Ġwanni huwa dak li, bħal Mosè, ihejji għad-dhul fl-art imwegħda, ihejji għal-laqgħa ma' Kristu, u mbagħad iwarrab.

MEDITATIO

- Ġwanni kien *"mibgħut"* biex ikun *"xhud"*, biex *"jixhed għad-dawl"*. Illum jien *"mibgħut"*. Qiegħed inkun xhud għad-dawl b'ħajti?...
- Illum in-nies jistaqsu lili: *"Int min int?"*. Hija mistoqsija li tmiss l-identità tagħna bħala *"mibgħutin"*. Illum ħafna jitekellmu minn kriżi fl-identità tas-saċerdot. Jien min jien fil-verità?... X'nixtieq inkun?...
- Ġwanni stqarr bla tlaqliq: *"Jien m'iniex il-Kristu..."*. Mhuwiex id-dawl imma biss ix-xhud tiegħu, mhuwiex il-Kelma imma biss leġen. Qiegħed jien inżomm posti fil-Knisja?... jew forsi qed nippretendi li jien il-Kristu, li jien id-dawl, li jien is-Salvatur tal-bnedmin?...

ORATIO - CONTEMPLATIO

Nibqa' fil-preżenza tal-Mulej sakemm l-Ispirtu jagħtini li nibqa'. Inkellmu fuq dak li qed inħoss. Nitolbu jagħmilni xhud veru tiegħu, bħal Ġwanni.

4. IR-IV HADD TAL-AVVENT (Lq 1,26-38)

Insejjaħ l-Ispirtu s-Santu li niżel fuq Marija u nitolbu biex, kif nissel fil-ġuf tagħha l-Kelma magħmula bniedem, hekk illum inissel f'qalbi lil din l-istess Kelma li tagħti l-ħajja.

Kuntest tas-silta

Wara l-prologu qasir li fih ifisser l-intenzjoni li għaliha qed jikteb (1,1-4), Luqa jiftaħ il-vanġelu tiegħu b'żewġ rakkonti li jixxiebhu ħafna: it-tħabbira tat-twelid tal-Battista (1,5-25) u t-tħabbira tat-twelid ta' Ġesù (1,26-38). Imbagħad ikompli bir-rakkont tat-twelid tagħhom (1,57-58 u 2,1-20), tač-čirkončizjoni tagħhom (1,59-79 u 2,21), u r-riferiment għall-ħajja moħbija tagħhom (1,80 u 2,39-52). Skop tal-evanġelista huwa li juri l-konnessjoni u d-differenzi ta' bejn iż-żewġ persunaġġi prinċipali: Ġwanni l-Battista u Ġesù s-Salvatur.

Ir-rakkont tat-tħabbira lil Marija jixbah ħafna fl-istil tiegħu lil dawk ta' tħabbiriet oħra ta' xi twelid prodigjuż, bħal dak ta' Izakk (Ġen 18,1-15), ta' Sansun (Mħal 13,1-25) u tal-istess Battista (Lq 1,5-25). Imma fl-istess ħin insibu fih elementi li jixxbu lir-rakkonti tas-sejħiet il-kbar, fosthom dik ta' Abraham (Ġen 15,1-6), ta' Mosè (Eż 3,1-4.16) u ta' Gidgħon (Mħal 6,11-24). Dan tal-aħħar hu l-aktar li joqrob lejn ir-rakkont ta' Luqa.

LECTIO

Ifraħ, mimlija bil-grazzja, il-Mulej miegħek.

It-tislima tal-anġlu lil Marija tiġbor fiha tliet kelmiet importanti:

“Ifraħ”. Chàire bil-Grieg ma tridx tfisser semplicement *“sliem għalik”* (bħal *shalòm*), imma tikkorrispondi għall-imperattiv tal-verb *“ifraħ”*. Din il-formula hija wzata fil-Bibbja tas-LXX f'relazzjoni mal-persunaġġ tipiku ta' bint Sijon: *“Għajjat bil-ferħ ta' qabek, bint Sijon, Izrael, samma' leħnek. Infexx fl-hena u ifraħ b'qalbek kollha, bint Ġerusalemm.”* (Sof 3,14). (Ara wkoll: Ġoel 2,21-23; Żak 9,9). L-evanġelista Luqa jinsisti fuq it-tema tal-ferħ bħala sinjal tat-twetliq tal-wegħda messjanika u eskatoloġika. F'Marija qed isseħħ din il-wegħda.

“Mimlija bil-grazzja”. Il-kelma *kecharitoméne* fit-tislima tal-anġlu tiegħu post l-isem *“Marija”*. Huwa l-isem ġdid li Alla jagħti lil dik li hu għażel biex tkun Ommu. Huwa *participju*, li għalhekk jista' jieħu post l-isem; *participju passiv*, u allura jindika li Marija qed tirčievi xi ħaġa: huwa Alla li qed iwettaq l-azzjoni; u wkoll *perfett*: temp li fil-Grieg normalment jindika realtà li bdiet fil-passat imma li għadha sejra, jiġifieri stat abitwali. Marija hija *mimlija bil-grazzja* fis-sens li hi *trasformata, mibdula bil-grazzja ta' Alla*. Din hi r-raġuni li għaliha Marija hi msejħa biex tifraħ.

“Il-Mulej miegħek”. Din hija l-wegħda li Alla jagħmel lil dawk li huwa jagħżel biex jafdalhom xi missjoni partikulari (Izakk: Ġen 26,3; Ġakobb: Ġen 28,15; Mosè: Eż 3,12; Gidgħon: Mħal 6,12; kif ukoll il-profeti: Ġeremija 1,8; eċċ.). Qabel stess ma jafdalha l-missjoni li għaliha qed isejjilha, Alla jwiegħed lil Marija li se jkun magħha.

Hi tħawdet ħafna għal dan il-kliem, u bdiet taħseb bejnha u bejn ruħha x'setgħet qatt tħisser din it-tislma. Iżda l-aṅġlu qalilha: “Tibżax, Marija, għax int sibt grazzja quddiem Alla...”

Marija titħawwad u tibża' mhux quddiem id-dehra tal-aṅġlu, bħal fil-każ ta' Żakkarija (Lq 1,12), imma quddiem il-kontenut tal-messaġġ tal-aṅġlu. B'dan il-mod hija turi li sabet ruħha quddiem il-misteru ta' Alla nnifsu.

Għalkemm għadha ma tafx eżatt x'se timplika s-sejha u l-missjoni tagħha, Marija tidħol f'attegġjament interjuri li narawh jikkaratterizzaha wkoll f'mument i oħra ta' ħajjitha: *“taħseb bejnha u bejn ruħha”* (ara: Lq 2,19 u 2,51). Marija hi l-mara li titlob u tirrifletti fis-skiet.

“Tibżax”. Permezz ta' din il-kelma l-aṅġlu jhejjiha għal dik li kellha tkun ir-rivelazzjoni tal-akbar misteru tal-fidi. Dak li Mosè ma setax jara, għax ebda bniedem ma jista' jarah u jibqa' ħaj (Eż 33,20), issa se jingħata lill-bniedem biex ikun ibnu. Ix-xewqa impossibbli ta' Mosè issa tiġi maqtugħa 'il hemm minn kull ħsieb jew kalkolu uman.

Mas-sejha *“Tibżax, Marija”*, l-aṅġlu jfissrilha aktar ċar dak li kien diġà qalilha fit-tislma tal-bidu: *“int sibt grazzja quddiem Alla”*. Marija sabet grazzja ferm akbar minn dik li kien talab Mosè. Hija dik li giet *“mimlija bil-grazzja”*, jiġifieri mhejjija minn qabel biex tkun denja ta' Dak li kellha tnissel fi ħdanha u tagħtih lid-dinja: *“Bin il-Għoli”*.

Fil-versi 32-33 tiġi dikjarata l-identità straordinarja ta' dak li kellu jkun l-iben ta' Marija. Fid-dawl ta' 2Sam 7,8-16, dan hu l-Messija mistenni, dak li l-Mulej se *“jagħtih it-tron ta' David missieru”* u li se *“jsaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb”* u li *“ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu”*.

Il-mistoqsija/affermazzjoni ta' Marija li ma tagħrafx raġel, kif ukoll il-konferma ta' Alla li dak li se jitnissel fiha jkun bil-ħidma tal-Ispirtu s-Santu, huma prova ċara tal-azzjoni ta' Alla f'Marija u tal-identità divina ta' Ġesù. L-Ispirtu s-Santu li jinżel fuq Marija jwetaq il-profezija ta' Isaija 32,15 fejn, wara li jħabbar id-deżolazzjoni tal-poplu, il-profeta jħabbar li *“mbagħad jissawwab fuqna spirtu mill-għoli, u d-deżert jinbidel f'art għammiela, u l-art għammiela ssir foresta”*. Mill-banda l-oħra, *“l-qawwa tal-Għoli”* li *“tixhet id-dell tagħha”* fuq Marija tfakkarna fis-*“shaba li ksiet it-tinda tal-laqgħa”* waqt li *“l-glorja tal-Mulej imliet it-tabernaklu”* (Eż 40,35) hekk li Mosè stess ma setax jidħol fid-tinda.

Imbagħad qalet Marija: “Ara, jiena l-qaddejja tal-Mulej: ħa jsir minni skont kelmtek!”

Marija hija libera li taċċetta l-pjan ta' Alla fuqha. Il-fatt li hi *“mimlija bil-grazzja”* ma jnaqqsilha xejn mil-libertà u għalhekk mir-responsabilità tagħha. Hi għalhekk twieġeb b'mod kuxjenti, b'libertà sħiħa, imma wkoll b'qalbha kollha, b'rieda sħiħa, b'ferħ interjuri, b'xewqa sinciera li twettaq ir-rieda ta' Alla. Marija temmen fih, tafdah, tintelaq f'idejha; hekk issir il-mara tassew ħielsa, ferħana, kollha kemm hi ta' Alla.

GħAR-RIFLESSJONI PERSONALI U L-EŻAMI TAL-KUXIENZA

Lili wkoll il-Mulej qed isejjaħli, mingħajr ebda mertu tiegħi, u jixtieq jafdali missjoni. Dan ifisser li diġà poġġa fija l-grazzja tiegħu, grazzja li tiġġedded kuljum, biex jgħinni nwieġeb u ngħix kuljum din is-sejha.

Kif qed tkun it-twegiba tiegħi?... Qed inwieġeb bil-qalb, b'imħabba, b'hegga, anke fl-affarijiet iż-żgħir?... Qed inwieġeb b'qalb ħielsa, b'mod konxju, b'xewqa ġenwina li nogħgob lilu biss?...

Il-Mulej isejjaħli biex "nifraħ", u ma jistax ikun mod ieħor meta naf li huwa Hu li qed isejjaħli. Inħossni ferħan?... Jekk le, għaliex?... X'tip ta' ferħ hemm f'qalbi?... Fejn qed infittxu l-ferħ tiegħi?...

Il-Mulej qed isejjaħli wkoll biex negħleb kull biża': "Tibżax!". Minn xhiex qed nibża'?... Għaliex qed nibża'?... Fuq min qed inpoġġi l-fiduċja tiegħi: fil-Mulej u fil-grazzja tiegħu, jew fija nnifsi u fil-ħila tiegħi?... Nemmen fil-wegħda tiegħu li se jkun dejjem miegħi?...

Permezz tal-fidi Kristu jrid jitnissel u jikber fija (Gal 4,19), biex imbagħad inkun nista' nwelldu u nagħtih lill-oħrajn. Kemm jien konxju ta' din is-sejha kbira?... Kemm qed inħalli lil Kristu jgħix u jikber fija?... Kemm qed nipprova nilbes is-sentimenti tiegħu?...

ORATIO

Flimkien ma' Marija ngedded l-għotja tiegħi nnifsi lill-Mulej: "Hawn jien il-qaddej tal-Mulej, ħa jsir minni skont kelmtek!"

CONTEMPLATIO

Nieqaf fit-tul, fis-skiet, u bħal Marija naħseb u nixtarr f'qalbi l-imħabba u l-grazzja tal-Mulej. Nintelaq f'idejha, nemmen fih, inħallih iħaddanni u jweżinni bil-grazzja tiegħu.

6. MEDITAZZJONIJIET FUQ IL-QARI TAL-ĦDUD (AVVENT – SENA B)

Kontributuri:

Dorienne Portelli, Terezina Camilleri, Angie Pace, Marlene Cauchi, Anna Refalo, Maria, Anawim, Rosaline Scicluna, Nancy Grech

1. L-Ewwel Ħadd tal-Avvent

Lez 1: Is 63,16-17.19; 64,1-8: Mhux li kont iċċarrat is-smewwiet u tinzel!

Din il-Kelma mhabbra mill-Profeta tkabbarli fija x-xewqa li nersaq lejH u nintelaq f'idejn il-Mulej il-jiem kollha ta' ħajti, b'mod partikulari meta fit-tigrib. Timlieli 'l qalbi bit-tama u ċ-ċertezza li għandi Missier, sinjal ta' figura sħiħa/kompleta li fil-paternità tiegħu huwa kemmxajn goff u inċiżiv f'għemilu, però huwa wkoll Omm li taf tagħder u thenn, li tilqagħni għandha minkejja l-għemil dgħajjed u midneb tiegħi. Inkompli nissaħħaħ fil-konvinzjoni li l-Mulej hu l-Missier tiegħi, li jaf kollox dwari u li jagħraf, jgħarbel u jmantni l-bżonnijiet l-aktar moħbija tiegħi.

Inħoss b'qawwa l-messaġġ li Hu jhallini fil-libertà li naċċetta l-isfida li nimxi jew ma nimxix warajH. Il-Kelma ma xxeckilnix, anzi tħallini ngħaffeg fl-avventura ta' ħajti. Hu jaħbili wiċċu ta' spiss, imbagħad bi hlewwa liema bħalha jibagħtli sinjali permezz tal-messaġġiera tiegħu sabiex jorqomni u jagħmilni isbaħ!

Jidher li l-awtur isib kenn fil-Mulej, u nħossu jimtela bil-biża' meta mingħajr il-Mulej ma jirnexxilux iżomm fis-sod. Kemm nemmen verament li għandi bżonnu sabiex nibqa' miexja fit-triq li jixtieqni Hu? Kemm qed inħalli l-grazzja tiegħu taħdem fija? Kemm qed nittrasforma din il-biża' f'xewqa li nibqa' għall-kenn tal-preżenza divina tiegħu, li nħabrek u nagħti mill-ħin u l-enerġija biex niltaqa' miegħu ħalli jkompli jurini l-verita ta' ħajti u jagħmel miegħi hwejjeg kbar?

Għażiż Mulej, mhux li kont inħallik iċċarratli 'l qalbi u tinzel tgħammar fl-abbiss tal-profondità tagħha! Rattabli 'l qalbi bin-nar ta' mħabbtek.

Lez 2: 1Kor 1,3-9: L-Istennija tal-wirja ta' Ġesù Kristu

Filwaqt li San Pawl jindirizza lill-membri tal-komunità ta' Korintu, huwa jkellem lilna l-Insara tal-lum. Ifakkarna fid-diversi u fl-abbondanza ta' doni li Alla Missierna għogħbu jzejjinna bihom, mhux biss għall-ġid tagħna, imma wkoll bħala għajnuna għall-membri l-oħra tal-komunitajiet li tagħhom aħna membri. Id-doni ta' kull Nisrani/Nisranija, użati għall-ġid komuni b'sens ta' dmir u responsabilità, jagħtu ħajja lill-Knisja. Ta' dan jeħtieġ li rroddu ħajr lil Alla, filwaqt li b'tama nistennew il-miġja ta' Kristu Sidna. Dawn l-atteggjamenti, ta' ringrazzjament u ta' tama (il-virtù tal-Avvent), marbuta mal-passat u l-futur ta' ħajjitna, huma essenzjali għall-ħajja tan-Nisrani fil-mixja tiegħu/tagħha lejn Alla l-Missier.

Kemm hu ta' kuraġġ il-kliem: "Huwa hu li jwettaqkom sal-aħħar biex tkunu bla ħtija fil-jum ta' Sidna Ġesù Kristu". U jkompli jinsisti: "Alla jzomm kelmtu". Dan iqawwilna qalbna fit-tama tagħna. Għalkemm aħna dgħajfa, għax mit-tafal ilkoll magħmulha, aħna zguri mill-għajnuna t'Alla Missierna, il-fuħħari, li jwassalna fil-port tal-ħajja tagħna. Din hi l-għaqda dejjema tagħna ma'

Kristu. Jehtieg li nagħmlu ħilitna, u nishru, daqs li kieku kollox jiddependi minna, u fl-istess ħin inżommu quddiemna li Alla ma jergax lura mill-kelma li jkun ta.

Vang: Mk 13,33-37: Mela ishru, għax ma tafux meta jerga' jiġi sid id-dar

L-istedina li Ġesù qed jagħmilli permezz ta' dan il-Kelma hija biex NGĦIX, u ngħix b'għajnejn miftuħa, b'attenzjoni għal dak kollu li qed jiġri madwari, għall-persuni qrib tiegħi jew li niltaqa' magħhom matul jew permezz tal-esperjenzi tal-ħajja ta' kuljum. Ishru, jirrepeti Ġesù kemm-il darba f'din is-silta. Nistħajjel li d-dar li jsemmi fil-parabbola hija l-qalb tiegħi li Sidha siefer u ħallielha mandat, biex tishar u titlob miegħu, bħalma Ġesù stieden lill-appostli fil-ġnien tal-Ġetsemani: 'Ishru u itolbu miegħi'. Nistħajjel li il-ħaddiema huma kontinwazzjoni tas-Sid, huma parti mis-Sid, iwettqu dak li Hu wettaq, jgħixu skont kif għex Hu.

Awtomatikament iġġegħelni nistaqsi: min hu is-Sid tal-qalb tiegħi? Kif qegħda tgħix il-mandat li għamlilha is-Sid? Biex inhi mimlija? B'liema atteggjamenti qed inħares madwari? bl-imħabba, b'sens ta' umiltà, ta' maħfra, ta' attenzjoni għall-bżonnijiet ta' dawk madwari? Kif qed inżommha id-'dar' li ħalla f'idejja s-Sid?

Għalhekk l-istedina biex inħares u nirrifletti fuq kif qed ngħix u b'liema qalb qed inħares lejn dak kollu li jiġri madwari, lejn il-qlub ta' oħrajn madwari! Ħafna drabi it-telqa, il-qtiegħ ta' qalb, il-kurrent iġġegħelni norqod bħall-appostli. Quddiem l-isfidi ikun aktar faċli li norqod, li nkun komda, li nibqa' għaddejja milli li nżomm l-għajnejn tal-qalb miftuħa biex nagħraf x'irid minni Sidi f'dawn il-mument. Però, f'din is-silta hemm ukoll t-tama li jagħti s-Sid, li jhobb u tant jafda lill-ħaddiema tiegħu li jhalli daru f'idejhom!

2. It-Tieni Hadd tal-Avvent

Lez 1: Is 40,1-5.9-11: Hejju t-triq għall-Mulej

Kemm hu ta' konsolazzjoni l-kliem ta' l-aija! Il-Mulej, li jaf eżatt x'hemm fi qlubna, ifarraġna, g'haq il-jasar tagħna spiċċa, u d-dnub tagħna nħafirna!

Hija interessanti li l-Mulej ikellem lill-qalb, u mhux lill-moħħ, u bir-ragun, għax 'minnha għejja l-hajja' (Prov 4,23). Mela jekk nixtiequ nisimghu l-kliem ta' faraġ mill-Mulej, għandna bżonn nitgħallmu nisimghu lil qalbna. Din hija biċċa xogħol diffiċli, għax il-qalb hija l-post ta' dak kollu li jien – xewqat, biżżeż, tamiet, ferħ, diżappunti, ... Imma jekk infittxu iktar fil-fond, naslu għal xewqat iktar profondi, u għall-konvinzjoni li aħna verament ma ħbub minn Alla li jaf it-tajja' u l-inzul tal-qalb tagħna.

Din hija mela l-istendina biex in hejju t-triq għall-Mulej, biex inwittu l-mogħdijiet u l-art imħarba! Hija l-konverzjoni tal-qalb, tax-xewqat tagħna, għax jekk verament naslu li nindunaw bl-imħabba u l-maħfra t'Alla fi qlubna, ma jkollna l-ebda iktar xewqa li lief li nhejju 'l qalbna biex jgħammar fiha! Jekk din l-imħabba abba hija t'Alla, qalbna tista' biss tfittex li tkun tiegħu!

Mulej, agħtina mela l-grazzja li nkomplu nfittxu u nisimghu dal-kliem ta' mħabba u faraġ, halli mal-migja tiegħek inkunu lesti li noffrulek qalb b'mogħdijiet wietja!

Lez 2: 2Pt 3,8-14: Nistennew smewwiet u art godda

Iż-żmien li inti tajtni fuq din l-art, Mulej, huwa dak neċessarju sabiex jiena nissaffa u nipprepara ruħi sabiex niġi niltaqa' miegħek. Kemm hi kbira l-imħabba li inti għandek għalija, li inti qed tagħtini dan iż-żmien.

Imma mingħajr il-għajnuna tiegħek jiena ma nasalx biex nagħraf it-triq li teħodni għandek – li twassani għandek.

Kien għal dan il-għan illi inti laqqajtني ma' daww il-persuni li huma ta' għajnuna għalija;

kien għal dan il-għan illi inti tajtni d-doni neċessarji;

kien għalhekk illi inti tajtni l-familja tiegħi;

kien għalhekk illi inti tajtni l-edukaturi li tajtni;

kien għalhekk illi inti wrejtni din it-triq fil-hajja tiegħi b'dak kollu li jagħmilha sabiħa u interessanti, sabiex inkompli niskopri li hajti mingħajrek fit-tmun ma tagħmilx sens.

Nitolbok li jinħallu fin-nar daww l-għemejjel tiegħi li jtellfuni milli niġi niltaqa' miegħek. Ibqa' saffini ta' kuljum sakemm nasal fi "smewwiet godda u art għdida".

Vang: Mk 1,1-8: Hejju t-triq tal-Mulej, iddritaw il-mogħdijiet tiegħu

San Mark jibda billi jirreferi għal Ġesù Kristu bħala 'L-Iben ta' Alla', u Ġwanni l-għammiedi jgħid: 'Gej warajja min hu aqwa minni'. Kieku veru nagħraf u nemmen il-kobor ta' Ġesù – Bin Alla – kemm ikolli aktar ferħ!; kemm ikolli inqas biża', inqas rabja, inqas stmerrija. Kristu li hu Alla haj, li jħobbni kif jien, hu wkoll bniedem li għarrab it-tbatija tal-umanità; allura jifhimni perfettament għax hu haq il-fragilità, l-għejja, it-tentazzjoni, iċ-ċaħda minn ħbiebu, imma jibqa' dejjem jaħfer, u jaħfer u jħobb.

Kristu gie/gej fid-dinja biex isalvati u jafħirli, jurini ħniena; gej jiċċekken għalija. Xħin naħseb f'li Hu jiċċekken u jaħfirli, jfakkarni fil-Missierna u l-Magnificat. Jekk jien nagħraf il-kobor u l-mogħdrija

t'Alla, jiena nemmen fih, u allura naċċetta r-rieda tiegħu għalija. Bħall-Madonna fil-*Magnificat*, li qaltlu 'Iva', għandi nhejji t-Triq tal-Mulej billi nattuwa t-talba tal-Missierna: nindem minn dñubiet u naħfer bħalma hu ħafirli fil-magħmudija u għadu jaħfirli... u jibqa'.

O Alla, ibdilli qalbi u tini qalb li taħfer u thenn għal għajri. Għallimni nobdi, nħobb u nibqa' nħobb, mhux biss lil min iħobbni. B'hekk insir nixbah lil Ġesù. It-tnejn għal Ġesù hija repetittiva u kontinwa, ma tintemmx. Iktar ma nagħmel ir-rieda tiegħu, iktar qed inkun lesta li nilqa' l-ferħ li hu jagħtini. Huwa jsostnini xhin jien inkun ubbidjenti għal li jrid minni waqt li nhejji t-triq għall-Mulej. M'hemmx għalfejn nistenna sal-Milied biex jiġi Ġesù għax il-ferħ li ngarrab fl-ubbidjenza, il-maħfra u l-imħabba jibdwex issa. Kultant ninsa li Hu jrid jimlieni bil-ferħ u l-ħniena tiegħu; il-bruda tnessini li għax hu Alla, Hu kapaci jtini l-ferħ u l-imħabba li ħadd iktar ma jista' jagħtini. Fehemni, Mulej, li t-triq li qed inhejji hija triq li twassalni għall-ferħ tiegħek u għall-għaqda eterna miegħek – l-Aħbar it-Tajba. Mal-Madonna nifraħ u ntenni: 'L-ispiritu tiegħi jifraħ f'Alla s-Salvatur tiegħi'.

3. It-Tielet Hadd tal-Avvent

Lez 1: Is 61,12.10-11: Qalbi tifraħ fil-Mulej

Il-profeta Isaija għex l-esperjenza tal-eżilju mill-qrib. Il-poplu l-magħżul, il-poplu ta' Iżrael, imkisser mid-dnub għax telaq għal rasu u ma riedx lil Alla jmexxi bil-madmad ħelu tiegħu, ġie mkaxkar fl-eżilju biex jaqdi sidien oħra.

Beka l-poplu: “F’xatt ix-xmajjar ta’ Babilonja hemm qgħadna bilqegħda u bkejna” (Salm 137,1), u din il-bikja mhux biss waslet f’widnejn Alla iżda nifdet lil qalbu: “Daret għalija qalbi, tqanqlet bil-bosta ħnienti” (Hos 11,8).

Iżrael, il-mimmi ta’ għajnejh, ma jistax ikun li jibqa’ fl-eżilju, issa li tgħallem spejjes tiegħu kemm hu sewwa li tkun immexxi minn Alla... permezz tal-profeti tiegħu, fosthom Isaija.

Bagħtu Alla, ikkonsagrah għal din il-missjoni biex iwassal il-bxara t-tajba tas-salvazzjoni. Bħal għarus liebes ilbies sabiħ, Alla ġej jiltaqa’ mal-għarusa tiegħu.

L-istorja tal-poplu ta’ Iżrael hi l-istorja tagħna. Hekk sa jagħmel l-Mulej miegħek li qiegħed tixtarr dan il-ħsieb, u magħna lkoll jekk inlestu għall-migja tiegħu. Immorru nilqgħuh bl-għajjat ta’ ferh.

Jien nifraħ fuq li nifraħ bil-Mulej! Naqbez bil-ferħ b’ruħi u ġismi!

Lez 2: 1Tess 5,16-24: Nistennew il-migja tal-Mulej

Nifirħu fil-Mulej. Ma nxejklux l-Ispirtu. Ma nħarsux b’nuċċali iswed lejn dak li qiegħed jiġri, għaliex Alla għandu l-modi tiegħu kif jasal għand il-bniedem; u jekk lest li jilqgħu, Alla jagħmel minnu ħolqien ġdid.

Ma Alla rridu nimxu bis-sabar. Dun Mikiel Attard kien jgħidilna: “in his way and in his time.” Mela mhux x’hin irrid, kif irrid u meta rrid. L-aktar ħaġa importanti hi li nemmen li Hu jmexxi kollox għall-ġid. Għaliex Alla jaf joħroġ il-ġid mill-mewt, mill-intiena, minn dak kollu li hu ikrah.

Infittxu permezz tal-Kelma: “tmaqdrux il-profezija”, jgħidilna San Pawl, għaliex bil-qari tagħha nifhmha dak li jkun għaddej u naraw lil Alla jaħdem favur il-bniedem u nsiru nies pożittivi, għaliex ngħixu għall-kenn ta’ dak li jzommna bla mittiefsa fil-persuna kollha tagħna, ġisem u ruħ.

Għallimni dejjem nistenniek, Mulej, kull meta naqra l-kelma tiegħek!

Vang: Ġw 1,6-8.19-28: F’nofskom hemm wieħed li intom ma tafuhx

“Jien anqas jistħoqqi nħall il-qafla tal-qorq”, stqarr Ġwanni l-Battista. Min kien iħall il-qafla tal-qorq jekk mhux l-iskjav? X’umiltà ta’ Ġwanni, jistqarr li hu, l-ikkonsagrat tal-Mulej, lanqas jistħoqqi jkun l-iskjav tiegħu. Stqarrija tax-xejn tiegħu u stqarrija ta’ fidi u fiduċja sħiħa f’Alla.

Fil-persuna tal-Battista, ix-xhud tal-Mulej, il-qari jpoġġi quddiemna lil dawk li huma foqra fl-Ispirtu, jispjega l-missjoni tagħhom u juri l-umiltà tagħhom. Dawn huma l-“anawim”, il-foqra tal-Mulej, dawk li jagħtu xhieda. Ġwanni l-Battista, Marija ta’ Nazaret u l-istess Ġesù nnifsu huma “il-foqra tal-Mulej”.

Jekk ngħixu l-faqar tal-ispirtu għall-Mulej, allura l-ħajja tagħna tista' ssir "lehen ta' wiehed jgħajjat" fid-dinja tal-lum, ħajjitna tista' ssir "xhieda" kredibbli li turi li aħna għażilna l-Mulej u għalhekk, permezz tagħna, Alla jista' jsir mill-ġdid preżenti llum.

Dawwalna bid-dawl tiegħek, Mulej, biex inkunu nistgħu nagħtu xhieda tad-dawl li Inti int!

4. Ir-Raba' Hadd tal-Avvent

Lez 1: 2Sam 7,1-5.8-12.14.16: Is-saltna ta' David tibqa' shiha ghal dejjem quddiem il-Mulej

Illum il-liturgija tal-Kelma toffrilna profezija messjanika mill-aktar importanti. Ir-Re David ried jibni 'dar', tempju lil Alla; imma l-Mulej permezz tal-profeta Natan jghidlu li r-rieda tieghu kienet mod iehor: minflok, ikun Alla nnifsu li ser jiehu hsieb din id-'dar' ta' David billi jtawwal il-linja tad-dixxendenti tieghu li minnha ser jitwieled is-Salvatur: 'il-familja tieghek... it-tron tieghek jibqa' shih ghal dejjem' (2 Sam 7:16). Hafna drabi fil-kors tal-istorja l-familja ta' David kienet tidher li qisha ser tispiccha, imma Alla dejjem salvaha la darba minnha kellu jigi 'Guzeppi, ir-ragel ta' Marija, li minnha twieled Gesu' li jsejhulu l-Messija (Mt 1:16); 'il-Mulej Alla jaghtih it-tron ta' David missieru; u jsaltan ghal dejjem, u s-saltna tieghu ma jkolliex tmiem'. (Lq 1:32-33). Dak kollu li Alla wieghed sehh kollu minkejja t-turbulenzji tal-istorja, id-dnubiet tal-bnedmin u l-offizi u l-hazen tas-suċċessuri tar-Re David. Alla hu dejjem fidil: 'ghamilt patt mal-magħżul tiegħi, u hlift lil David, il-qaddej tiegħi: nagħmel li n-nisel tiegħek jibqa' għal dejjem; il-patt tiegħi miegħu jibqa' shih. (Salm 88:2,28)

- Nirrifletti u nitkellem m'Alla dwar il-fedeltà tieghu matul l-istorja.
- Ma' Gesu' nhares lejn hajti u nara kif qed inwiegeb għall-fedeltà ta' Alla miegħi.

Lez 2: Rum 16,25-27: Il-misteru moħbi matul iż-żminijiet issa hu rivelat

San Pawl jeżalta l-misteru kbir tas-salvazzjoni universali fi Kristu Gesu' 'li kien moħbi fis-skiet tal-eternità imma li issa gie rrivelat u mgħarraf lin-nazzjonijiet kollha permezz tal-kitba tal-profeti lill-ġnus kollha, skont l-ordni ta' Alla ta' dejjem (Rum 16:25 -26), mhux aktar riservat esklussivament għas-salvazzjoni ta' Izrael, imma dirett għas-salvazzjoni tal-bnedmin kollha. San Pawl jiċċara li l-għan ta' din ir-rivelazzjoni hi li l-bnedmin kollha jista' jkollhom l-'ubbidjenza tal-fidi' (ib.) Il-fidi biss tagħmel lill-bniedem kapaċi li jilqa' u jadura l-misteru ta' Alla magħmul bniedem. Din il-fidi trid tkun mibnija fuq il-mudel tal-fidi ta' Marija li aċċettat dak li kien diffiċli li temmen: li ssir omm waqt li tibqa' vergni, issir omm tal-lben t'Alla għalkemm kreatura – u dan b'fiduċja assoluta.

- Ngħaddi ftit ħin nadura 'lil Alla, li hu waħdu għaref' (Rum 16:27), għall-misteru kbir tas-salvazzjoni.
- Nitkellem ma' Marija, il-vergini umli ta' Nazaret, kif fuq l-eżempju tagħha nista' nkun strument umli u doċli biex isehh il-pjan divin illum.

Vang: Lq 1,26-38: Ara, inti se tnissel fi hdanek u jkollok iben u ssemlih Gesu

Waq' silenzju kbir fuq id-dar umli ta' Nazaret. Alla fil-kobor tal-ħniena tieghu resaq sabiex ikellem lill-qalb ċkejka tat-tfajla Marija. Qalb ċkejka imma bil-wisq kbira fl-istennija ta' Dak li kellu jigi, il-Messija, li kien imwieghed sa mill-qedem.

Is-silenzju tal-istennija. Is-silenzju tar-riflessjoni. Is-silenzju li johloq l-ispace fil-qalb, fil-moħħ. Is-silenzju li mhux vojt imma huwa mimli bl-ispirtu t'Alla li jkellem lill-qalb. Marija, li tgħix qrib il-kelma t'Alla, kienet qegħda tgħix fl-istennija. Fil-qalb u fil-moħħ tagħha kien hemm magħgħuna l-wegħda tal-migħja tal-Feddej. U meta waslet it-tislima tal-Anglu hija għarfet il-misteru kbir moħbi fit-tislima tieghu: "Sliem għalik, mimlija bil-grazzja, il-Mulej miegħek." U beżgħet filwaqt li bdiet taħseb x'seta' jfisser dak il-kliem. Imma l-Anglu mibgħut minn Alla serraħ il-qalb tat-tfajla ċkejka. Qalilha: "tibzax, Marija." Għarrafha, lilha, ċkejka u umli, li kienet il-magħżula minn Alla sabiex permezz tagħha jsehh il-pjan kollu mħabba tal-Missier. Ftit kien il-kliem li ingħad mill-Anglu u

minn Marija, imma kbar kienu l-konsegwenzi tagħhom. Marija, wara li l-Anglu ħabbrilha li minnha kellu jitwieled “Bin Alla”, fethet qalbha, fethet ir-ruħ tagħha u laqgħet din il-Kelma. U lissnet biss l-ubbidjenza tagħha fil-fidi: “Hawn jien il-Qaddejja tal-Mulej: ħa jsir minni skont kelmtek!” U issa, fis-silenzju kbir, Marija u l-ħolqien kollu niżlu jaduraw lil dak li tnissel, lill-Imħabba li ġiet biex tfejjaq, biex tifdi lill-bnedmin kollha.

It-talba tal-*Angelus* hija mezz li jgħinna ngħixu kuljum u fil-qrib il-misteru tal-Inkarnazzjoni.

7. Meditazzjonijiet fuq il-qari tal-jiem tan-Novena tal-Milied

Sorijiet Klarissi, Dar Nazaret

16 ta' Diċembru

F'dawn l-aħħar disat ijiem qabel il-festa tal-Milied, il-Knisja ssejħilna għan-Novena biex inhejju ruġna b'mod aktar intensiv għall-festa tat-Twelid tas-Salvatur tagħna. Ejjew ma mmorrux lejn il-Grotta ta' Betlehem b'idejna vojta, iżda b'idejna mimlijin b'opri tajba.

Illum il-Profeta Isaija jagħtina programm ta' thejjija. Jistedinna biex nagħmlu l-ġid, inkunu onesti u ġusti, nagħmlu atti ta' tjubija u ta' mħabba ma' kulhadd mingħajr għazliet u distinzjonijiet. Din it-tjubija fuq livell uman trid tkun il-baži tal-atti kollha tagħna ta' pjetà, tal-preparazzjonijiet kollha tagħna għall-Milied, jekk ma rridux li l-atti reliġjużi tagħna jkunu vojta u bla sinsla... qoxra biss. Alla tagħna hu Tjubija, u kull att ta' tjubija min-naħa tagħna huwa rifless tal-istess tjubija tiegħu. B'hekk titlaħħam il-Kelma ta' Alla fil-ħajja tagħna: billi nfissru f'atti konkreti dak li nkunu smajna fil-Kelma. B'dan il-mod il-ħajja tagħna tista' ssir bħal dik ta' Ġwanni l-Battista: musbieħ li jirrifletti d-dawl ta' Kristu u li jwassal lill-oħrajn għal għand Kristu. Mhuwiex dan l-isbaħ rigal li nistgħu nagħtu f'dan il-Milied? Nagħtu 'l Kristu lill-oħrajn bl-eżempju tagħna, jew, kif jesprimiha San Frangisk ta' Assisi, "inwellduh bl-għemejjel qaddisa".

17 ta' Diċembru

It-twelid tal-Messija, l-Iben ta' Alla, iqajjem fina t-tama. Sa mit-Testment il-Qadim il-poplu ta' Israel kien mistieden minn Alla biex jgħix bit-tama: "Ingabru hdejjja ħa nħabbrilkom x'għandu jġri fl-aħħar jiem. Ingabru isimġhu, ulied Ġakobb, agħtu widen lil missierkom". Fil-ġenealogija ta' Ġesù, kif imħabbra fil-Vanġelu tal-lum, Alla jistedinna biex ngħixu bit-tama. In-Nisrani huwa msejjaħ biex iħares lejn il-futur bit-tama. In-Nisrani ma jistax jieqaf mill-mixja tiegħu, imma jibqa' miexi bit-tama f'Alla li baġħtilna lil Ibnu Ġesù biex jagħti sens lill-ħajja tagħna minn din id-dinja stess. Biex ngħixu din it-tama, irridu nifthū qalbna u nħalluh jitwieled f'ħajjitna billi nagħmlulu spazju. Ġesù żgur li mhux ser iqarra bina, għax hu tant iħobbna u jrid jarana ferħanin li kien lest li jitwieled u jmut għalina biex jagħtina l-ħajja. Meta l-bniedem iġarrab l-imħabba ta' xi hadd, jimtela b'enerġija u ferħ. Mela ejjew nagħmlu din l-esperjenza ta' Alla li m'hawnx min iħobbna daqsu. Ejjew inħallu ftit ħin miegħu biss, qalb ma' qalb, biex imbagħad nesperjenzawh fiċ-ċirkustanzi kollha tal-ġurnata; saħansitra t-tbatija magħquda miegħu tibda tagħmel sens.

18 ta' Diċembru: IL-BAQRA U L-ĦMARA

"...Ulied rabbejt u kabbart, u huma qamu kontriya. Il-gendus jagħraf lil sidu u l-ħmar il-maxtura ta' sidu: imma Israel ma jagħrafx; il-poplu tiegħi ma jifhimx. Jaħasra għalik, ġens midneb, poplu mgħobbi bil-ħażen, nisel il-ħżiena, ulied imħassrin..." (Is 1:2-6).

Il-Knisja sa mill-bidu nett dejjem rat f'dan il-kliem ta' Isaija profezija fuqha nfisha, fuq meta kellha tkun Knisja mhux tal-Lhud biss imma wkoll tal-pagani. Meta Isaija jgħid: "il-gendus jagħraf lil sidu u l-ħmar il-maxtura ta' sidu", il-Knisja fehmet li l-gendus u l-ħmar kienu daww il-Lhud u l-pagani li għarfu verament ulied min kienu u min hu sidhom u minn fejn kien ġej l-ikel li jagħtihom il-ħajja ta'

dejjem. U għalhekk ikkonvertew għall-Kristjaneżmu, għax għajnejhom kienu nfethulhom. Fil-verità tal-fidi, dak li għad-dinja huwa injorant għax huwa ħmar, issa sar għaref ladarba għaraf min hu sidu. Imma l-qari tal-Profeta Isaija jkompli b'dawn il-kelmiet: "Imma Israel ma jafx, il-poplu tiegħi ma jifhimx". Min hu dan "il-poplu tiegħi [li] ma jifhimx"?

L-Iskrittura tgħid li wieħed minn dawk li ma għarfux, anzi li tħawwad, kien Erodi. Erodi ma setax jagħraf lil Alla f'tarbija fqira mqiegħda f'maxtura, għax alla tiegħu kienet il-kilba għall-poter u l-paranoja kollha li din iġġib magħha. Meta wieħed jgħix bħal Erodi, isir jibza' minn Alla għax lil Alla jarah bħala għadu li jista' jeħodlu l-poter tiegħu, għalhekk ma jkunx jista' jagħraf lil Alla fis-semplicità u fil-faqar tiegħu, għax ikun mogħmi bil-biza'. U jipprova joqtlu billi jmewwet jew isikket il-kuxjenza tiegħu billi jgħid li illum il-ġurnata kollox jgħodd u tista' tagħmel li trid, l-aqwa li tħossok tajjeb int. Flimkien ma' Erodi, skond l-Iskrittura, tħawdet "Ġerusalemm kollha". "Ġerusalemm kollha" huma wkoll dawk in-nies li tant jgħixu ħajja komda, li jaħsbu li m'għandhom bżonn lil hadd f'ħajjithom u b'hekk ma jistgħux jaraw lil dawk ta' madwarhom li qed ibatu, u wisq inqas jistgħu jagħrfu lil Alla f'dawn in-nies; għax huma jgħixu f'torrijiet tal-avorju u mhux fi stalla għall-ksieħ fejn hemm it-tarbija Ġesù. Hemm insibu l-baqra u l-ħmar, hemm insibu lir-rgħajja, lill-Maġi, lil Ġużeppi u lil Marija... nies sempliċi li għarfu ċ-ċokon tagħhom u l-bżonn u l-ħtieġa ta' Alla f'ħajjithom, nies li lil Alla kienu jistennewh u kienu jitolbuh, nies li għad-dinja huma ħmir għax l-unika ambizzjoni tagħhom hija li jagħmlu r-rieda ta' Alla f'kull ċirkustanza li jiltaqgħu magħha fil-ħajja, u biex tagħmel dan lil Alla trid tagħrfu u titgħallem tagħraf xi jrid minnek.

Meta Alla ġie fid-dinja, qaleb il-valuri tad-dinja ta' taht fuq, għax issa li tkun baqra u ħmar ifisser li tgħix qrib u fil-preżenza ta' Alla għax kapaci tagħrfu. San Luqa jgħid li r-rgħajja wara li raw lil Ġesù marru d-dar ferħana, filwaqt li l-Maġi għaddew minn triq oħra, jiġifieri kkonvertew. Jalla aħna wkoll, fil-lejl imqaddes tal-Milied, immorru d-dar ferħana għax bħall-Maġi nkunu bdejna nħallu 'l Alla jikkonvertina

Talba: O Alla, l-aktar għoli u gloriuż, dawwal id-dlamijiet ta' qalbi; sawwab fija fidi retta, tama ċerta u mħabba perfetta. Agħtini li nħoss u nagħraf lilek, biex nagħmel ir-rieda vera u mqaddsa tiegħek. Ammen. (*San Franġisk*)

19 ta' Diċembru

Il-Kelma ta' Alla illum tlaqqagħna ma' persuni li ġew wiċċ imb'wiċċ mad-dgħufija tagħhom, mal-limiti umani tagħhom. Hawnhekk aħna nistgħu nsibu lilna nfusna, għax ilkoll kemm aħna għandna d-dgħufija tagħna. Izda dan ma għandux jaqtgħalna qalbna. Meta nħarsu lejn il-Grotta ta' Betlehem naraw tarbija ċkejna u dgħajfa. Alla nnifsu għażel li jilbes in-natura tagħna l-bnedmin, li jesperjenza l-limiti umani. F'Elizabetta u Żakkarija naraw koppja li qed tagħmel kollox skond il-Liġi, nies ġusti li jibzġu minn Alla, izda madankollu bnedmin limitati: ma kellhomx tfal. Fid-dinja tal-lum insibuha dejjem iżjed diffiċli li naċċettaw li l-bniedem huwa limitat u li ma jistax jagħmel u jakkwista kollox bil-ħila tiegħu biss. Ninsew li aħna m'aħniex Alla. Hemm bżonn li nħossu u mmissu d-dgħufija tagħna biex naslu nintelqu f'idejn Dak li jista' kollox, biex inħallu lil Alla jaħdem fid-dgħufija tagħna, biex inħalluh joħloq il-ħajja fil-vojt li nkunu offrenjeli. Filwaqt li nersqu lejn il-Grotta ta' Betlehem, ejjew noffru lit-Tarbija dawk is-sitwazzjonijiet ta' dgħufija, dawk iċ-ċirkustanzi li ma għandniex kontroll fuqhom, biex hu jnissel fihom ħajja ġdida, jagħmilhom ġodda bil-preżenza tiegħu.

20 ta' Diċembru

Fil-ħajja ta' kuljum Alla hu magħna. Xi drabi nibdew inhossuna waħidna, naqgħu qalbna, nitilfu l-paċi tal-qalb. Distratti forsi bix-xogħol, nibdew narawh tqil u nimplew b'ċertu nervi. Xi drabi r-relazzjonijiet ta' bejnietna ma nkunux nifilħuom.

Dan iż-żmien huwa żmien li jfakkarna li aħna m'aħniex waħidna. Alla hu magħna. Dan qalu l-anglu lil Marija: "La tibżax, Marija, il-Mulej miegħek, int sibt grazzja quddiem Alla...". Il-Knisja fil-Liturġija l-ħin kollu ttenni: "Il-Mulej magħkom". Mela għaliex aħna nitilfuha din il-paċi? Forsi ftit nirriflettu u niehdu bis-serjetà din il-kelma: "il-Mulej magħkom"; forsi wkoll xi ftit in-nuqqas ta' fidi. Lil Aħaż, Isaija l-Profeta jgħidlu: "Tibżax, zomm sħiħ fil-fidi"; kif qed itenni l-Papa Benedittu XVI: "Immorru lura għall-fidi".

Irid ikollna fiduċja f'Alla. Alla hu Missier u jieħu pjaċir meta nafdaw fih. Alla hu magħna fl-iċken ċirkustanzi u kull mument. Alla jagħtina l-grazzja tiegħu. Noqogħdu attenti biex ma nitilfu ebda mument li fih naraw l-id ta' Alla magħna.

21 ta' Diċembru: FIS-SILENZJU TA' ALLA

L-Avvent jistedinna kull sena biex nippruvaw nidhlu xi ftit fis-silenzju ta' Alla. Ħafna huma dawk li dan is-silenzju ma jafux bih – silenzju fejn Alla huwa attiv. In-nuqqas ta' tpaċpiċ u kliem fieragħ mhux biżżejjed biex wieħed jidhlo f'dan is-silenzju, għax bniedem jista' jkun sieket minn barra imma minn ġewwa jkun maqsum min-nofs bil-ħsibijiet fuq dak li għandu jagħmel u ma jagħmilx.

Li wieħed jidhlo fis-silenzju ta' Alla jfisser li wieħed jerga' jiskopri dik is-sensittività li ġejja minn ġewwa fih, li biha jkun jista' jisma' l-kuxjenza Nisranija tiegħu tkellmu fuq dak li hu etern; ifisser li jisma' lil Alla jkellem lir-ruħ tiegħu; ifisser li jsir kapaċi jikkonċentra fuq affarijiet li mhumie x tad-dinja; ifisser jiskopri u jitla' mill-ġdid fuq dak il-binarju li jesponi għad-dawl ta' Alla, għal dak li huwa veru, tajjeb u etern; ifisser li jerga' jiskopri dik il-kapaċità li jirreżisti dak li hu tad-dinja u ma jhallix lilu nnifsu jiġi mkaxkar minn ċiviltà jew minn kultura li hija kummerċjali, teknoloġika u tal-mewt, fejn kolloxx għandu prezz u fejn kolloxx jista' jiġi mibjugħ, anki l-valuri l-aktar sagri; ifisser li jerga' jibda jagħti prijorità u sens lil dak li huwa reliġjuż u morali.

L-Avvent jistedinna għal dan kollu. B'hekk, forsi mingħajr ma wieħed jinduna, mingħajr daqq ta' trombi u ħafna tpaċpiċ fil-vojt, Alla jerga' jikseb dak l-ispazju biex isir attiv u ħaj fil-ħajja ordinarja ta' dak li jkun, u jerga' jkun Għimmanu-El – Alla magħna.

Talba: Mulej Ġesù Kristu, kif il-glorjuża Xebba tax-xbejbiet ġarritiek fizikament fi ħdanha, hekk jien, billi nimxi fuq il-passi tiegħek, l-iżjed fl-umiltà u l-faqar tiegħek, nista' dejjem bla dubju ta' xejn ingorrok spiritwalment f'ġismi. Hekk inħaddan fija lil Dak li jien u l-ħlejjaq kollha aħna mħaddnin minnu. Bik, Mulej, ikolli bħala ħaġa tiegħi l-ġid, li meta nqabblu ma' kull ġid ieħor li jintemm ta' din id-dinja, hu aktar żgur u jibqa'. Ammen. *(mit-tielet ittra ta' Santa Klara lil Sant'Anjeże ta' Praga)*

22 ta' Diċembru

Iżjed ma toqrob il-festa tal-Milied, iżjed il-vera stennija tinbidel f'ferħ. Marija tgħallimna fejn jinsab il-veru ferħ, hi li kienet qed iġġorr ġewwa fiha t-Teżor. Hija għarfet iċ-ċokon tagħha u, vojta

minnha nfisha, setgħet tilqa' ġewwa fiha lil Alla nnifsu. Żgur li aħna lkoll nixtiequ nimtlew bil-preżenza ta' Ġesù, izda mhux dejjem nintebħu li dan jitlob li noħolqu spazju ġewwa fina, spazju għalih – rokna żgħira fil-qalb tagħna – ftit skiet, mument fejn nieqfu ftit mill-ġirja tal-ħajja biex nilqgħuh u nisimgħu leħnu. Jekk aħna mimlijin bina nfusna u bi hwejjeg oħra, fejn ha jsib post biex jidhol Ġesù? Kif kantajna tul l-Avvent, aħna qed nistennewh, izda fir-realtà hu qed jistennina wisq iżjed biex jiġi jgħammar fina u magħna. Hu jistenna l-“iva” tagħna biex jiġi għandna. Kemm hu kbir il-ferħ ta' dawk li jiftħulu l-bieb! Kemm hu kbir il-ferħ ta' dawk li jagħrfu bħal Marija li s-Setgħani għamel magħna u qed ikompli jagħmel magħna hwejjeg kbar illum. X'hasra li ħafna drabi ma nintebħux bl-għegubijiet tiegħu għax inkunu wisq aljenati! Ejjew nitolbu 'l-Mulej biex f'dan il-Milied nagħrfu u nimtlew b'radd ta' ħajr għar-rigal li l-Missier qed joffrilna: ir-rigal ta' lbnu, l-Għimmanu-El – Alla magħna.

23 ta' Diċembru

Kull persuna fid-dinja għandha storja u missjoni. Kulhadd huwa uniku u hadd ma hu bħal hadd, il-koll differenti, imma lkoll sbieħ u għandna x'noffru u kollha importanti. Alla lil Ġwanni l-Battista għażlu biex ikun il-prekursur tiegħu, dak li jipprepara l-qlub għall-miġja tal-Messija. Lil kull wieħed u waħda minna Alla tana missjoni fuq l-art biex aħna wkoll bil-ħajja sempliċi tagħna nwasslu l-imħabba ta' Alla lil xulxin. F'dak kollu li ngħaddu minnu matul il-ġurnata tajjeb li nitolbu lil Alla jurina kif ninterpretaw l-id tiegħu u xi jrid jurina u jgħallimna permezz taċ-ċirkustanzi li ngħaddu minnhom. Tajjeb li nkunu konxji u grati lejn il-ġid li nircievu minn għandu biex niringrazzjawh u nfahħruh, kif għamel Żakkarija: “ilsien u nħall u beda jitkellem u jfaħħar 'l Alla”. Hadd ma jista' jifhem it-triqat ta' Alla, imma jekk inwessgħulu qalbna aħna nkunu nistgħu naraw il-meravilji tiegħu fina. Nitolbuh biex jgħinna nkunu dik l-art tajba li tilqa' ż-żerriegħa fiha biex bil-grazzja tiegħu tagħmel ħafna frott.

24 ta' Diċembru: L-EWWEL GĦANJA TAL-MILIED

San Luqa jgħidilna li l-ewwel għanja tal-Milied ma gietx miktuba mill-bnedmin imma kellha oriġni divin. L-ewwel għanja tal-Milied kantawha l-aṅġli tas-Sema li kienu wkoll l-ewwel evangelisti ta' dak il-lejl qaddis: “Glorja 'l Alla fl-ogħla tas-smewwiet u sliem fl-art lill-bnedmin li jogħgħbu lilu” (2:14). Din l-għanja tpogġi quddiemna l-parametri li jgħinuna nifhmu eżattament x'inhu l-Milied.

“Sliem fl-art...”. Il-kelma Biblika *shalom* tfisser wisq aktar minn paċi fejn ma hemmx gwerer; tfisser atmosfera ta' paċi li tiġi meta f'soċjetà jew f'familja jsaltnu l-fiduċja u l-ħbiberija u fejn mhemmx la biża' ta' tradimenti u lanqas ta' dizonestà. U min ma jridux dan is-sliem dejjiemi fis-soċjetà jew fil-familja tiegħu? Allura għaliex dan it-tip ta' sliem jidher aktar bħala ħolma milli realtà; ħolma li ħafna jiġru warajha imma li ma jilħquha qatt? Din l-għanja tal-Milied tpogġi quddiemna kundizzjoni waħda li mingħajrha ma jistax ikollna dan is-sliem li kulhadd imxennaq għalih. Din il-kundizzjoni l-aṅġli jpoġġuha quddiemna bil-kliem “Glorja lil Alla...”.

Dan hu l-messaġġ li ġie minn Betlehem: il-paċi, is-sliem dejjiemi fost il-bnedmin, isir possibbli meta dawn jagħtu l-ewwel glorja lil Alla. Ma jistax ikun hemm sliem u paċi f'soċjetà jew f'familja jekk dawn ma jagħtux l-ewwel glorja lil Alla. Din mhix glorja li wieħed jista' jivvinta u jgħixha għal rasu, imma trid tiġi megħjuxa u maqsuma mal-oħrajn. Meta Alla ma jiġix igglorifikat, allura lanqas il-bniedem ma jista' jiġi rrispettat u d-drittijiet tiegħu ma jistgħux jiġu la mħarsin u wisq inqas irrispettati.

Talba: Mulej, aghmilni strument tal-paċi tiegħek. Fejn hemm il-mibegħda, ħallini nhegġegħ l-imħabba. Fejn hemm il-ħtija, ħallini nferrex il-maħfra. Fejn hemm id-dubju, ħallini ndaħħal il-fidi. Fejn hemm il-qtiġħ il-qalb, ħallini nqawwi t-tama. Fejn hemm id-dlam, ħallini nkebbes id-dawl. Fejn hemm in-niket, ħallini nxerred il-ferħ. La tħallix li iżjed infittex li nkun imfarragħ, milli nfarragħ jien; li iżjed jifhimni ħaddieħor, milli nifhem lil ħaddieħor jien; li iżjed inkun maħbub, milli nħobb jien. Għaliex meta nagħtu, aħna naqilgħu; meta naħfru, aħna niġu maħfura; meta mmutu, nerġgħu nitwieldu għall-ħajja ta' dejjem. Ammen. (*San Franġisk*)

It-Tielet Taqsima: Għajnuna għall-omelija u għall-katekezi tal-adulti

8. SKEMI TA' OMELIJI GĦALL-ĦDUD TAL-AVVENT

Mons Carmelo Mercieca

1. L-EWWEL ҒADD TAL-AVVENT

Għaliex għandna nqumu min-ngħas?

INTRODUZZJONI

Xi jfisser l-Avvent?

- Illum il-bidu tas-sena liturgika tal-Knisja.
- Il-Kardinal Ratzinger, illum il-Papa Benedittu XVI, f'dikors li kien għamel liċ-Ċentru taż-Żgħażaġh *San Lorenzo a Roma* fit-12 ta' Diċembru 2003, qal: "Iż-żmien tal-Avvent hu *bħal żveljarin* li jistedinna nqumu".

PARTI 1

A. Għaliex għandna nqumu min-ngħas?

- San Ċirillu jgħidilna li Alla tagħna għandu *zewġ miġjiet*:
 1. Alla tagħna *ġie* (f'Betlehem),
 2. Alla tagħna *rieġa' ġej* fl-aħħar tad-dinja.
- Għalhekk Kristu tana din it-tixbiha: "Is-Sid siefer u telaq mid-dar... *Is-Sid rieġa' ġej*".
- Aħna qed ngħixu f'dan l-*intervall* bejn l-ewwel u l-aħħar miġja tiegħu.
- U għalhekk meħtieġ li nkunu *mqajmin* u *responsabbli* u *impenjati* fid-dmirijiet tagħna.

B. L-ikbar periklu taż-żmien modern, fi kliem il-Kardinal Ratzinger:

- Min hu rieqed jinsab magħluq fih innifsu, ma jarax ir-realtà ta' madwaru.
- Il-ġenerazzjoni ta' żgħażaġh illum mingħaliha li hi "fuq tagħha" aktar mill-ġenerazzjonijiet ta' qabel.
- Iżda fil-fatt il-ġenerazzjoni tal-lum tinsab *rieqda f'raqda fonda*:
 - għaliex għajnejna tqal bin-ngħas,
 - u qalbna magħluqa fl-egoizmu tagħha u mhix miftuħa għal Alla u għall-proxxmu.

(mill-ktieb tal-Kardinal Ratzinger *The Blessings of Christmas*)

Il-bniedem tal-lum "stordut", rieqed "paxxut":

- "qisu Alla ma jeżistix" (Benedittu XVI);
- qisu t-tmiem mhu ħa jasal qatt;
- qisu qatt mhu sa jidher quddiem Alla u jagħti rendikont ta' ħajtu.

Dan hu frott tad-dinja materjalista u sekularizzata tal-lum.

PARTI 2

Xi rridu nagħmlu?

A. *Nistennewh*

- “Nistennewh sa ma jiġi fil-glorja” (Akklamazzjoni wara l-Konsagrazzjoni).
- Fil-Vanġelu Ġesù jgħidilna: “Is-Sid siefer u ħalla kollox f’idejn il-qaddejja tiegħu, kull wieħed fuq xogħlu”.
- Ma ħalliniex b’idejna fuq żaqqna, tana x’nagħmlu: “M’intomx nieqsa mill-ebda don” (Lezzjoni 2).
- Il-Kardinal Beatu John Henry Newman: “*In-Nisrani huwa dak li qed jistenna lill-Mulej li ġej*”.
- L-aġar gwaj hu:
 - li flok nistennih, ninsih;
 - li flok nistennih, nongħos f’telqa kbira.
- L-isbaħ *ikona tal-Avvent* hija Marija, li għaddiet ħajjitha “tistenna”. Tistennih għal disa’ xhur sħaħ qabel ma twieled Ġesù.
- Min jistenna, għax *jaf iħobb*. Marija *ħabbet* b’mod infinit.
- Marija hija *l-mara li dejjem tistenna* (Mons. Toninio Bello, *Donna dei nostri giorni*).

B. *Kunu għajnejkom miftuħa*

- L-ewwel xogħol hu li “nsiru nafu lis-Sid dejjem aħjar”: “Imsejnin biex tidhlu fix-xirka ta’ lbnu” (Lezzjoni 2).
 - Nifthu l-għajnejn ta’ *qalbna* u nibdew naraw ir-realtà spiritwali.
 - Nittendu bil-preżenza ta’ Alla:
 - fl-lben tiegħu Ġesù Kristu,
 - fil-Kelma tiegħu,
 - fis-Sagramenti.
- (Kardinal Ratzinger, 12 ta’ Diċembru 2003)
- Inħallu lill-Mulej “jiffurmana”: “Aħna t-tafal u inti l-fuħħari” (Lezzjoni 1); “Aħna ma nitbiegħdux minnek”.

C. *Sussidju*

- *Appell tal-Papa* fi Spanja f’Novembru 2010:
 - “Il-Papa hegġeg lill-Ewropa biex *tinfetaħ għal Alla* mingħajr biża’... Hemm bżonn li l-Ewropa ssib mill-ġdid lil Alla u tikkopera mal-grazzja tiegħu biex iġġib ’il quddiem id-dinjità tal-bniedem”.

D. *“Ishru”*

- Kristu jirripeti din il-kelma tliet darbiet.
 - Dan hu l-ewwel appell tal-Avvent.
 - “Ishru” ifisser:
 - torqdux qisu Sidkom mhu ġej qatt,
 - tintelqux,
- iżda:
- qumu min-ngħas,
 - qumu mit-telqa u mill-indifferenza,
 - qumu mill-bruda.

E. *Karatteristika tal-Awwent*

- Tishar fit-talb:
 - tfittex u ssib lil Alla,
 - tkun f'kuntatt miegħu,
 - tkellmu u tisimgħu,
 - tidhol f'intimità miegħu.

2. IT-TIENI HADD TAL-AVVENT

Alla tagħna ġej: inhejjulu t-triq

PARTI 1

A. F'dan il-Hadd tidwi aħbar tajba, aħbar ta' faragħ.

- Sew fl-Ewwel Qari u sew fil-Vanġelu għandna din l-aħbar tajba: *"Alla tagħna ġej biex isalvana"*.

B. *L-Ewwel Qari*

- Alla jagħti l-missjoni lill-Profeta Isaija biex jagħmel il-qalb lil-Lhud li kienu eżiljati f'post jismu Babilonja.
- Il-Profeta jħabbrilhom li wasal it-tmiem tal-jasar tagħhom.
- Alla li jsalva, ser iregga' lura lejn Ġerusalem il-poplu tiegħu.
- Spicča ż-żmien tal-kastig: issa Alla nnifsu ġej bil-qawwa u ser joħroġ il-poplu tiegħu mill-Babilonja u jmexxi lejn Ġerusalem.

C. *Il-Vanġelu*

- Ġwanni l-Battista, l-aħħar fost il-Profeti, iħabbar lil-Lhud ta' żmien: "Ġej warajja min hu aqwa minni". Ġej il-Messija.

D. *Alla x'ġej jagħmel?*

- Ġej biex *isalva* mhux biex *jikkundanna*.
- Għalhekk fis-Salm Responsorjali li għadna kemm għidna, smajna l-kliem:
 - *"is-salvazzjoni tiegħek agħtina"*,
 kif ukoll:
 - *"il-Mulej is-sliem ixandar"*,
 - *"qrib hi tassew is-salvazzjoni tiegħu"*,
 kif ukoll:
 - *"il-ġustizzja mis-Sema tixref"*,
 kif ukoll:
 - *"il-ġustizzja quddiemu timxi u s-sliem fuq il-passi tiegħu"*.

E. San Mark hekk jibda l-Vanġelu tiegħu:

- "Il-Bidu tal-Vanġelu ta' Ġesù Kristu, l-Iben ta' Alla".
- Mela l-Aħbar it-Tajba hi Persuna li jismha *Ġesù*, li jfisser *"Alla li jsalva"*.

PARTI 2

A. "Hejju triq il-Mulej... Wittu t-triq għall-Mulej"

- L-Evangelisti taw lil dawn il-versi u ta' warajhom *tifsira morali*.
- Dan ifisser li rridu nneħħu kull *xkiel u ingombru* mill-qalb tagħna.
- L-Avvent huwa żmien ta'
 - konverżjoni personali,
 - bidla mill-qiegħ f'ħajjita.

B. “Jintradam kull wied”

- Mela nimlew fejn hemm il-vojt, fejn hemm *in-nuqqas*:
 - ta’ talb,
 - ta’ heġġa,
 - ta’ impenn,
 - ta’ opri tajba,
 - ta’ sacramenti.

C. “Jitnizzlu l-muntanji u l-għoljiet”

- Jigifieri *nneħħu ż-żejjed* li hemm f’ħajjitna:
 - il-ġlied,
 - il-mibegħda,
 - il-vendikazzjonijiet,
 - il-malafami,
 - l-ilsien ħażin,
 - il-firdiet,
 - il-vjolenza.

D. “Kull art imħattba titwitta”

- Jigifieri niddrittaw fejn għandna *mgħawweġ*:
 - tgħawwiġ fi *kliemna* (ipokresija u falzità),
 - tgħawwiġ f’*għemilna* (qerq u serq),
 - tgħawwiġ fir-relazzjonijiet ta’ bejnietna (għamilniex xi deni jew ingustizzja lil xi hadd),
 - tgħawwiġ fl-*ideat* tagħna (dwar il-fedeltà fiż-Żwieġ, dwar il-familja) li ma jaqblux mal-verità.

Inkunu sincieri u leali lejn Alla, lejn l-oħrajn u lejna nfusna.

E. “Kull art imħarbita ssir magħqad” (post fejn tista’ toqgħod bilqiegħda)

- Jigifieri nirrangaw fejn għandna *mħarbat*:
 - tħarbit f’ħajjitna,
 - tħarbit fil-familja,
 - tħarbit fil-kuxjenza tagħna,
 - tħarbit fil-moralità.

Inneħħu l-biżgħat, id-dubji, l-incertezzi, u nimxu ’l quddiem b’kuraġġ u deċiżjoni.

PARTI 3

A.

B. San Pietru fit-Tieni Ittra tiegħu jerġa’ jishaq fuq il-konverżjoni billi:

1. induru mill-ġdid lejn Alla u nisimgħu leĥnu li jsejħilna għat-triq it-tajba,
2. u nagħtu daharna lid-dnub.

3.

C. Għalhekk, f’dan iż-żmien tal-Avvent, li hu *t-triq* lejn l-Għar ta’ Betlehem, jixraq li npoġġu fil-prattika t-twissijiet ta’ San Pietru:

- “Ara kif għandha tkun qaddisa u tajba ħajjitkom”.
- “Qisu li Jum il-Mulej isibkom *bla tebgħa u bla dnub*”.

•

D. Alla jagħtina l-maħfra ta’ dnubietna “permezz tal-Knisja”.

E.

F. Biex isseħħ tassew il-konverżjoni tagħna, nistqarru d-dnubiet tagħna fis-Sagrament tar-Rikonċiljazzjoni.

3. IT-TIELET HADD TAL-AVVENT

Kull Nisrani hu “mibgħut minn Alla”

INTRODUZZJONI

Il-Vanġelu tal-lum jibda hekk:

- “Kien hemm raġel *mibgħut* minn Alla jismu Ġwanni”.

Fil-qari kollu tal-lum jissemmew *erba'* persunaġġi *mibgħutin* minn Alla, li kellhom *missjoni* minn Alla:

- Isaija (l-Ewwel Qari),
- il-Verġni Marija (Salm Responsorjali),
- San Pawl (it-Tieni Qari),
- San Ġwann (il-Vanġelu).

Imma jonqos xi hadd... Min?

- *Jien u int.*

Xi saċerdoti u Leviti staqsew lil Ġwanni: “Int min int?”

- Din il-mistoqsija jistaqsiha lilna llum: “*Int Nisrani, int min int?*”.
- Irridu nagħtu twegiba awtentika u konvinċenti.
- It-twegiba sħiħa hija din:
 - *aħna msejħin...* biex inkunu *mibgħutin*;
 - l-ewwel “*Ejje*” ... imbagħad “*Morru fid-dinja kollha*”.

PARTI 1

A. Kull Nisrani huwa msejjaħ. Aħna l-Insara msejħin:

- biex *insiru nafu* iktar mill-qrib lil Kristu;
- biex *nagħrfuh* dejjem aħjar – għadha tgħodd għalina ċ-ċanfira ta’ Ġwanni: “Fostkom hemm *wieħed* li intom ma tafuhx” (Vanġelu);
- biex *nagħrfu* lil Kristu preżenti fil-Knisja, fil-Liturġija, fina nfusna u fil-proxxmu;
- biex *nifthu* għajnejna u narawh, u widnejna biex nisimgħuh ikellimna;
- biex *nifirhu* bil-preżenza tiegħu fostna;
- u biex inxandru li *l-ferħ jinsab biss fi Kristu* (it-Tielet Hadd hu Hadd il-Ferħ).

B. Pawlu VI:

- “*Ricordate, giovani... Cristo è la gioia del mondo, Cristo è la nostra gioia. Ricordate che la vita cristiana non è triste, non è infelice, ma è contenta, è lieta, è serena*”.
- (Eżortazzjoni Appostolika *Gaudete in Domino*, 9 ta’ Mejju 1975)

PARTI 2

A. Kull Nisrani hu *mibgħut*:

1. biex ikun *xhud*, “biex jixhed għad-Dawl”:
 - wara li nkunu għarafnieh, aħna ngħarrfuh lill-oħrajn;

- biex inkunu xhieda awtentiċi, irridu nipprezentaw lil Kristu kif hu tassew u mhux kif jidhrilna aħna;
- ma nistgħux inkunu xhieda awtentiċi, jekk ninqatgħu mill-Knisja ta' Kristu b'taġħlim *qarrieq jew żbaljat jew b'ħajja ħażina*;
- nixhdu għad-Dawl billi nistqarru l-Verità kif għallimhielna Kristu;
- meta n-Nisrani jimita lil Kristu, ikun xhud kredibbli, u meta jkun xhud kredibbli, hemm jasal Kristu.

2. biex ikun *leħen*:

- leħen *jgħajjat* anki fid-deżert tal-indifferenza ta' żmienna,
- leħen li jkun *eku* ta' Kristu u l-Kelma tiegħu, hekk li l-Kelma tiegħu tasal għand il-bnedmin tal-lum.

B. Sussidju

- Il-Papa Benedittu XVI qal: "Fit-tielet kapitlu, San Mark jgħid: 'U (Kristu) għażel tnax li semmiehom Appostli, biex *jibqgħu miegħu* u biex *jibgħathom* jipprietkaw" (Mk 3:14). Hawn għandna skop doppju:

1. "biex jibqgħu miegħu"... jibqgħu miegħu:

- biex isiru jafuh,
- biex jisimgħu dak li hu jgħid,
- biex jiġu ffurmati minnu,
- biex jakkumpanjawh, iduru madwaru u jimxu warajh;

2. iżda fl-istess ħin huma sa jkunu *mibgħutin*, *envoys*, messaggiera:

- li jitferrxu kullimkien,
- li jieħdu magħhom dak li tgħallmu minnu,
- li jwasslu l-Kelma tiegħu lill-oħrajn fit-trufijiet, fil-pjazez, f'postijiet imbegħdin.

C. It-tnejn imorru flimkien:

- Jekk huma tassew miegħu, huma jridu joħorgu, jitferrxu, u *jgħaddu* lill-oħrajn dak li sabu.
- Min-naħa l-oħra, jekk iridu jkunu *messaggiera* tajbin, iridu jibqgħu dejjem *magħqudin* miegħu.
- L-aħjar mod li nibqgħu miegħu hu:
 - inniżżlu l-għeruq tagħna *fi*h,
 - insiru nafuh aktar fil-fond,
 - ningħaqdu dejjem aktar miegħu,
 - u ma ninfirdu qatt minnu.

u fl-istess ħin noħorgu biex:

- inwasslu l-messaġġ tiegħu,
- ngħadduh lill-oħrajn u mhux inżommuh għalina,
- u biex inwasslu l-Kelma tiegħu lill-imbegħdin.

(Laqgħa tal-Papa mas-Seminaristi fi Freiburg, il-Ġermanja, 24 ta' Settembru 2011)

PARTI 3

L-istil tal-ħajja tan-Nisrani (mill-Ittra ta' San Pawl – it-Tieni Qari):

A.

B. *Negattivament*

- "Ixxekklu lill-Ispirtu" bil-materjalizmu u bl-edoniżmu.
- "Tmaqdrux il-profezija": ma nsoddux widnejna għall-ispirazzjonijiet u t-twissijiet tal-Ispirtu.
- "Warrbu kull xorta ta' ħażen": id-dnub.

C. *Pozittivament*

- “Ifirġu dejjem”: “Il-ferġ huwa parti mill-ġajja Nisranija” (Pawlu VI, *Gaudete in Domino*, 9 ta’ Mejju 1975).
- “Itolbu bla heda”: nagħtu ton spiritwali lil ġajjitna. Ġwanni Pawlu II: Fl-Avvent, “*raise eyes and bend knees*”... “erfgħu għajnejkom ’il fuq u inżlu għarkopptejkom”.
- “Iżżu ġajr lil Alla”: min iħobb jgħid grazzi lil Alla.
- “Ippruvaw kolloxx”: it-tajjeb żommuh, filwaqt li l-ħażin warrbuh; jiġifieri nagħrfu nagħzlu t-tajjeb mill-ħażin.

4. IR-RABA' HADD TAL-AVVENT

Alla jfittex dar

INTRODUZZJONI

Alla jippreferi jgħammar

- mhux f'dar tal-ġebel

imma

1. f'dar tal-laħam,
2. fid-dar ta' qalbna,
3. fid-dar tal-familja.

David ried jibni dar lil Alla: *dar tal-ġebel*.

- Qal li mhux sewwa li hu (David) jgħammar f'dar sabiħa taċ-ċedru, filwaqt li Alla jgħix taħt tinda.
- U allura ried jibni dar lil Alla kif jixraqlu.

Din id-dar tkun:

- *tempju maestuż*,
- *tempju monumentali*, ikbar mit-tempji tal-allat foloz,
- *tempju kbir* ta' kbir li hu, kif jixraq lill-kobor u l-maestà tiegħu.

Kien ħsieb ġenwin, ħsieb sabiħ. Anki l-istess Profeta Natan qabel ma' dan il-proġett.

Imma l-pjanijiet ta' Alla ma jaqblux mal-pjanijiet tal-bnedmin. Lil Alla ma tinteressahx *dar tal-ġebel*:

- tempju monumentali,
- palazz maestuż,
- dar taċ-ċedru.

Dan żgħir wisq biex jilqa' fih il-glorja ta' Alla.

Alla aktar jinteressah li jgħammar f'*dar tal-laħam*.

PARTI 1: F'DAR TAL-LAĦAM

Alla pprefera *dar tal-laħam*. U saflaħħar Alla sab:

- dar li togħgħbu,
- dar li tixraqlu.

U din kienet Marija, kif naqraw fil-Vanġelu ta' San Luqa.

C. Alla ried inehħu d-distanza li hemm

- bejnu, li qiegħed fl-għoli,
- u aħna l-bnedmin, li qegħdin tant fil-baxx.

Alla ma riedx ikun *maqtugħ* u *mbiegħed* minna l-bnedmin.

D. Il-proġett ta' Alla kien differenti minn dak ta' David.

- David immira għal tempju kollu kobor u maestà.

- Iżda Alla fittex *iċ-ċokon u l-umiltà* ta' Marija, biex fiha tgħammar il-glorja tiegħu. Fl-ispazju umli ta' persuntha (f'Marija) ġie jgħammar dak li hu *infinit*.

E. Il-Vanġelu tal-lum jirrakkontalna l-mument sabiħ li fih, grazzi għall-*fidi* u l-*umiltà* ta' Marija, hi ssir

- l-*Għamara* ta' Alla,
- l-*Arka* tal-Patt,
- l-*ewwel Tempju ħaj* ta' Alla,
- *Tempju perfett* ta' Alla,
- is-*Santwarju* ta' Alla.

F. Marija saret *Tabernaklu* u *Ostensorju* ta' Alla (Padre Fiorenzo Mastroiano).

- *Tabernaklu*, għax dak li d-dinja ma tesgħux, li tant hu kbir, ma rahiex bi kbira li jgħammar fl-ispazju tal-ġuf ta' Marija. Marija, bl-*iva* tagħha, bil-kunsens tagħha, saret *id-dar tal-Laħam* li minnha l-*Verb* sar bniedem.
- *Ostensorju* (aħna ngħidulha *sfera*), għax Marija lil Kristu ma żammitux għaliha biss, ma kinitx possessiva, iżda marret tħaffef għand Elizabetta u "tatu" lill-oħrajn. Kien Ġwanni l-Battista, li għadu magħluq hu wkoll fil-ġuf ta' ommu, li *ħass* il-preżenza ta' Alla.

PARTI 2: FID-DAR TA' QALBNA

Ġesù hu l-*Għimmanu-El*: Alla magħna.

- Alla, biex ngħidu hekk, jiflaħ joqgħod mingħajr "dar" tal-ġebel, għax id-dinja kollha hi daru.
- Imma ma jiflax joqgħod mingħajr il-bniedem.
- Għalhekk hu l-"Għimmanu-El", għax ġie jgħammar *fostna, magħna u fina*.

F. Bl-Inkarnazzjoni saret għaqda bejn Alla u l-bniedem.

- Alla sar bniedem biex il-bniedem isir Alla.

G. Alla jrid jibni daru fil-qalb ta' dawki li jemmnu.

- Għalhekk irid ikollna qalb li tixbah lill-qalb ta' Marija:
 - qalb li *tilqa'*,
 - qalb *disponibbli*,
 - qalb *generuża*,
 - qalb *pronta* li tgħidli "Hawn jien, Mulej, ikun minni skond kelmtek".

H. Bħal Marija, irridu nagħtuh l-*ispazju ta' qalbna*:

- *nilqgħuh*, kif laqgħetu Marija ġo fiha;
- *nirradjawh* madwarna;
- *nistednuh*: "Ejj'oqgħod, Mulej!".

Hekk kull bniedem isir tempju ħaj ta' Alla: "Ma tafux li intom tempju ta' Alla u Alla jgħammar fikom?" (San Pawl). Għalxejn jiġi l-Milied jekk ma jitwilidx f'qalbna.

PARTI 3: FID-DAR TAL-FAMILJA

Fejn jixtieq jgħammar Kristu *llum*? Fejn iħossu *at home*?

- Fil-vetrina tal-ħwienet?
- Fil-presepij sbieħ tagħna?

- “*Dio è in casa propria soltanto quando è in casa nostra*” (Alessandro Pronzato) – Alla jhossu *at home* biss meta jkun *f’darna*, fid-dar *tal-familja tagħna*.

A. Il-Messija seta’ daħal fid-dinja *adult* mill-ewwel.

- Adam ġie fid-dinja mill-ewwel adult.
- It-tieni Adam, Kristu, kieku ried seta’ ġie kbir fl-età mill-ewwel ukoll.

B. Iżda ma riedx.

- Daħal fid-dinja fi hdan il-familja.
- Hu għadda mill-proċess kollu li tgħaddi minnu tarbija miċ-ċokon sakemm tikber.
- B’hekk hu qaddes kull familja biex kull familja ssir *santwarju ta’ ħajja u mħabba*.

PUNTI PRATTIĊI: Insistenza fuq il-Kors tal-Għarajjes “Thejjija għaż-Żwieġ”

1. L-*għerusija* – lejn bini ta’ familja ġdida: “Xebba mgħarrsa ma’ raġel” (Vangeli).
2. Kull koppja tixtieq tibni dar soda u sħiħa: “David mar joqgħod f’dar taċ-ċedru”.
3. Il-mixja ta’ formazzjoni għall-għarajjes immedija mill-Kummissjoni Djoċesana Familja timmira biex ikollkom familja stabbli.
4. Biż-Żwieġ-sagrament, Kristu *jidhol* u *jakkumpanja* u *jqaddes* l-imħabba tal-miżżewġin tul ħajjithom.
5. Meta l-miżżewġin idaħħlu lil Alla fil-familja tagħhom, hemm ikun hemm il-preżenza u l-barka ta’ Alla: “Il-familja tiegħek tibqa’ sħiħa għal dejjem” (Lezzjoni 1).
6. L-*imħabba dejjiema* fiż-Żwieġ, mibnija fuq il-fedeltà, hi *sabiha* u *possibbli*. Għandna *naħdmu għaliha*.
7. Alla jidhol *garanti* li jgħinkom biex iżzommu l-*istabbiltà* tal-familja, jekk iżzommu kuntatt kontinwu miegħu bit-*talb* u bis-*sagramenti*.
8. Ftakru: Alla jhossu *at home* f’darna daqskemm aħna niftħulu l-*bieb* u nilqgħuh bħala l-*Mistieden* ewlieni tagħna.

9. TEMI GĦALL-OMELIJI / GĦALL-KATEKEŻI MAL-ADULTI

Dun Giovanni Curmi

1. L-Ewwel Hadd

Tema: Inkunu mal-Mulej!

Qari:

Lez 1 – Is 63:16b-17,19b; 64:1-7

Salm – Salm 79:2aċ,3b-4,15-16,18-19

Lez 2 – 1 Kor 1:3-9

Vang – Mk 13:33-37

1. L-Avvent: Is-Sid ġej... is-Sid ġie... is-Sid għad jerġa' jiġi
2. Filwaqt li nistennew, irridu nsarrfu LLUM is-salvazzjoni li Kristu ġabilna
 - Is-sid “siefer” u ħalla “kollox f’idejn il-qaddejja tiegħu, kull wieħed fuq xogħlu” (Vang)
 - Ma ħalliniex bi jdejna fuq żaqqna; tana x’nagħmlu: “m’intom nieqsa mill-ebda don” (Lez 2)
3. Mela x’senagħmlu?!
 - Is-sahra mhijiex passività... tittawwal fuq ix-xefaq tara meta se jiġi!: “ishru” (Vang) / “intom u tistennew” (Lez 2)
 - L-ewwel “xogħol” hu li “nsiru nafu” lis-“Sid” dejjem aħjar: “imsejhin biex tidhlu fix-xirka ta’ lbnu” (Lez 2)
 - L-aħjar “stennija” hi li nkun tal-Mulej: “fih intom stagħnejtu f’kollox” (Lez 2)
 - Inħallu lill-Mulej “jiformana”: “aħna t-tafal u inti l-fuħhari” (Lez 1) / “aħna ma nitbegħdux minnek” (Salm)
4. In-Nisrani li jgħix qrib Kristu:
 - “isajjar” is-soċjetà bl-imħabba salvifika ta’ Alla: “iqabbad il-ħatab u jgħalli l-ilma” (Lez 1)
 - jagħmel prezenti s-Saltna ta’ Alla fid-dinja: “iċarrat is-smewwiet u jniżżel lil Alla fuq l-art” (ara Lez 1)

2. It-Tieni Hadd

Tema: Profeti tas-sliem permezz tal-maħfra u tar-rikonċiljazzjoni

Qari:

Lez 1 – Is 40:1-5,9-11

Salm – Salm 84:8-9ab,10-14

Lez 2 – 2 Pt 3:8-14

Vang – Mk 1:1-8

1. Avvent-Milied: qed nistennew lil MIN ġej: “ġej warajja...” (Vang)
 - Ġesù ma ġabx kundanna... imma maħfra u rikonċiljazzjoni
 - “Farrġu l-poplu tiegħi... intemm il-jasar... tħallset ħżunita” (Lez 1)
2. Is-salvazzjoni li jagħti l-Mulej: “is-salvazzjoni tiegħek agħtina” (Ritornell Salm) F’hiex tikkonsisti s-salvazzjoni?
 - “Alla jitkellem fuq is-sliem mal-poplu tiegħu” (Salm)
 - “Il-Mulej jagħti l-ġid” (Salm)
 - Imma l-art ukoll trid tagħti l-frott tas-sliem miżrugħ fiha: “artna (tagħti) il-frott tagħha” (Salm)
3. Aħna profeti tas-sliem
 - “Fittxu li tgħixu fis-sliem” (Lez 2)
 - “Jintradam kull wied...” (Lez 1) tal-ġlied, tal-mibegħda, tal-vendikazzjonijiet, tal-malafami, tal-ilsna ħżiena, ta’ min iġib il-firda...
4. Bis-sliem nibnu l-ġdid
 - “Smewwiet ġodda u art ġdida” (Lez 2)... mhux biss “fl-aħħar taż-żmien”!
 - Mela “iddrittaw il-mogħdijiet” (Vang) permezz tal-maħfra u r-rikonċiljazzjoni reċiproka
5. Il-ħajja “qaddisa” tan-Nisrani trid tidher fil-ħila u r-rieda tiegħu li jiżra’ s-sliem
 - “Araw x’ħajja qaddisa u mgiba tajba għandu jkollkom” (Lez 2)
 - “La tibżax” (Lez 1) tkun profeta tas-sliem

3. It-Tielet Hadd

Tema: Kull Nisrani hu “mibgħut” minn Alla

Qari:

Lez 1 – Is 61:1-2a,10-11

Salm – Lq 1:46-50,53-54

Lez 2 – 1 Tess 5:16-24

Vang – Ġw 1:6-8,19-28

1. Kull Nisrani (dixxiplu tal-Mulej) huwa msejjaħ u mibgħut minn Alla: “raġel mibgħut minn Alla” (Vang)
2. Erba’ persunagħi b’missjoni fil-Liturgija tal-Qari: Isaija (Lez 1), il-Verġni Marija (Salm), San Pawl (Lez 2), Ġwanni l-Battista (Vang)
3. Minn kull wieħed Alla jrid xi haġa: “dan hu li jrid Alla minn għandkom fi Kristu Ġesù” (Lez 2)
 - Il-missjoni ta’ faraġ u attenzjoni lejn il-batut: “indewwi l-qalb miksur” (Lez 1)
 - Mhux id-deni, imma l-ġid lill-oħrajn: “it-tajjeb żommuh... warrbu kull xorta ta’ hażen” (Lez 2)
 - Innisslu l-ottimizmu u l-ferħ: “nifraħ fuq li nifraħ fil-Mulej” (Lez 1) / “l-ispirtu tiegħi jifraħ f’Alla s-Salvatur tiegħi” (Salm) / “ifirħu dejjem” (Lez 2)
4. “Int min int?” (Vang)
 - In-Nisrani jaf x’għandu jwieġeb, jaf min hu: il-Kelma ta’ Alla ddawlu
 - Meta n-Nisrani jgħix din il-“missjoni”, ikun xhud kredibbli ta’ Kristu fid-dinja: “jixhed għall-verità” (Vang)
 - Fejn hemm Nisrani kredibbli, hemm jasal Kristu: “għandu jiġi warajja” (Vang)

4. Ir-Raba' Hadd

Tema: Il-familja Nisranija... skont il-ħsieb ta' Alla

Qari:

Lez 1 – 2 Sam 7:1-5,8b-12,14a,16

Salm – Salm 88:2-5,27,29

Lez 2 – Rum 16:25-27

Vang – Lq 1:26-38

1. L-għerusija: lejn il-bini ta' familja ġdida: "xebba mgħarrsa ma' raġel" (Vang)
 2. Kull koppja tixtieq tibni "dar sabiħa": "David mar joqgħod f'dar taċ-ċedru" (Lez 1)
 - Il-mixja ta' formazzjoni għall-għarajjes imnedija mill-Kummissjoni Familja
 3. Avvent-Milied: fi Kristu, Alla jitgħarras mal-umanità: "il-misteru li kien moħbi issa ġie rivelat" (Lez 2)
 4. Iż-Żwieġ sagrament: Kristu jidhol bl-imħabba tiegħu fl-imħabba tal-miżżewġin: "il-Mulej jibnilek dar" (Lez 1)
 5. Il-familja li titlob flimkien tibqa' magħquda flimkien: "il-familja tiegħek tibqa' sħiħa għal dejjem quddiem" (Lez 1)
 6. Il-ministeru tal-familja lejn is-soċjetà llum: ixxandar l-aħbar tal-imħabba fidila u li ma tinħallx
 - L-imħabba dejjiema fiż-Żwieġ, mibnija fuq il-fedeltà tal-imħabba ta' Alla lejn l-umanità, hi sabiħa u possibbli u għandna naħdmu għaliha
-

Ir-Raba' Taqsima: Sussidji pastorali**10.SKEMA TAN-NOVENA TAL-MILIED GĦAT-TFAL****Tema: "Int sibt grazzja quddiem Alla" (Lq 1,30)****Objettivi:**

- Biex fil-personaġġi tal-Presepju (il-ġrajja ta' Betlehem) nagħrfu l-varjetà tas-sejħat li Alla jagħmel. Kull sejħa hi espressjoni ta' mħabba ta' Alla: meta jsejjaħ, Alla jikkomunika l-imħabba tiegħu.
- Biex f'kull personaġġ tal-Presepju nagħrfu missjoni-ministeru ta' qadi fis-servizz tal-Vanġelu u tal-komunità ekkleżjali: kull sejħa ta' Alla hi fl-istess ħin sejħa ta' qadi partikulari fost il-Poplu tiegħu.
- Biex fil-persuna ta' Marija nagħrfu l-mudell tal-intimità ma' Ġesù li jwassal għas-servizz fil-komunità (ministeru).
- Matul in-Novena jibda jintrema l-presepju fil-knisja, billi ta' kuljum, skont il-ġurnata, jizdied/u l-personaġġ/i li jkun/u s-sugġett tan-Novena.

	Personaġġ/i	Ministeru	Messaġġ	Kelma ta' Alla	Sinjal	Ġest
1.	Ġwanni l-Battista	Lettur	Nifhmu aħjar ir-rwol tal- Lettur waqt iċ-ċelebrazzjoni tal-quddiesa. Nagħrfu li kull wieħed u waħda minna msejnin sabiex inkunu xandara fil-familji, fil-komunitajiet tagħna u ma' daww kollha li niltaqgħu magħhom.	"Għax il-Profeti kollha, u wkoll il-Liġi, ħabbru sa żmien Ġwanni" (Mt 11,13)	Lezzjunarju	Fil-purċissjoni tal-bidu, flimkien mas-sacerdot u l-abbatini, jitle' wkoll il-Lettur bil-Lezzjunarju f'idejh. Il-Lettur ipogħi l-Lezzjunarju fuq legġu mhejji apposta li mbagħad, meta jasal il-waqt tal-qari tas-siltiet mill-Kelma ta' Alla, jittiehed minn postu għal fuq l-ambone. L-ambone jiġi mzejjen bil-fjuri kif ukoll bix-xemgħa tal-Blandun tixgħel f'idejh.
2.	Angli	Kantur / Kor	Niskopru aħjar il-valur tal-kant u r-rwol tal- Kantur /animatur fit-tmxixxa tal-assemblea liturgika. Bil-kant, b'mod speċjali waqt iċ-ċelebrazzjoni tal-quddiesa, aħna nkunu qed nesprimu l- ferħ tagħna waqt li nfahħru lil Alla.	"F'daqqa waħda nġaqqu mal-angli għadd kbir ta' qatja' tas-sema, ifahħru lil Alla u jgħidu: 'Glorja lil Alla fl-ogħla tas-smewwiet, u sliem fl-art lill-bnedmin li joġġbu lilu!'" (Lq 2,13-14)	Strumenti Muzikali	Fil-purċissjoni tal-bidu jista' jittella' strument muzikali (eż. Kitarra) minn tifel liebes ta' angli u jitqiegħed fil-post imhejji fil-knisja għas-sinjali kollha ta' matul in-novena tal-Milied.

3.	Rgħajja	Isqof/Saċerdot	L- Isqof u s- Saċerdoti huma magħżulin minn Alla sabiex imexxuna fil-mixja tal-ħajja tagħna bħala Nsara.	“Jiena r-ragħaj it-tajjeb; jiena nagħraf in-nagħaġ tiegħi, u n-nagħaġ tiegħi jagħrifu lili.” (Ġw 10,14)	Baklu (u mitra) u stola	Mal-purċissjoni tal-bidu tittella’ stola (mitra/baklu) li titqiegħed mas-sinjali l-oħra tal-ġranet ta’ qabel. Is-saċerdot jista’ jispjega fi ftit kliem xi tfisser l-istola (mitra/baklu).
4.	San Ġużepp	Abbatini (u Seminaristi)	Fuq l-eżempju tal- Abbatini li waqt iċ-ċelebrazzjonijiet jassistu lis-saċerdot fil-ħtiġijiet li jkun hemm bżonn, aħna wkoll msejħin sabiex inkabbru fina s-sens ta’ qadi mal-familjari tagħna, ħbiebna, għalliema, anzjani, membri fil-komunità, eċċ.	“Sa ma kellha erbgħa u tmenin sena (Anna, bit Fanwel) ma kienet titwarrab qatt mit-tempju, lejl u nhar taqdi lil Alla fis-sawm u t-talb.” (Lq 2,37)	Libsa ta’ abbati	Mal-purċissjoni tal-bidu, abbati jtella’ suttana u spellizza li titpoġġa mas-sinjali l-oħra.
5.	Maġi	Missjunarji	Nifhmu aħjar ix-xogħol li jwettaq il- Missjunarju madwar id-dinja. Aħna wkoll imsejħin sabiex inkunu ta’ xhieda fost ħutna fil-mod ta’ kif ngħixu u t-twemmin li aħna nħaddnu.	“Ġesù qal lill-appostli: ‘Morru fid-dinja kollha, xandru l-Evanġelju lill-ħolqien kollu.’” (Mk 16,15)	Ritratti ta’ missjunarji mill-parroċċa (poster/banner magħmula mill-istudenti)	Mal-purċissjoni tal-bidu tittella’ poster/banner li ssir mit-tfal dwar l-artijiet tal-missjoni u x-xogħol imwettaq mis-saċerdoti li qegħdin jaħdmu f’dawn il-postijiet. Mal-offertorju jittellgħu l-kaxxi tal-flus (li jkunu ngabru fil-bidu tal-quddiesa u tqegħdu f’ċestini) li jkunu ġew imqassma fil-bidu tal-Awwent fejn it-tfal jiġu mhegga sabiex joffru xi haġa żgħira minn dak li jfaddlu għat-tfal li qegħdin fl-artijiet tal-missjoni.
6.	Kewkba	Katekisti u Ġenituri	Napprezzaw aktar ir-rwol li għandhom il- Katekisti u l-Ġenituri fil-formazzjoni u l-binja tagħna bħala Nsara..	“Wara li semgħu lis-sultan, telqu, u ara, il-kewkba li kienu raw tielgħa bdiet miexja quddiemhom sakemm waslet u waqfet fuq il-post fejn kien hemm it-tifel.” (Mt 2,9)	Kewkba kbira	Mal-purċissjoni tal-bidu, tittella’ kewba kbira, preferibilmint li tkun tista’ tinxteghel.
7.	Ħmara u Baqra	Għaqdiet u Gruppi ta’ Volontarjat (Għajnuna fil-komunità)	Bħala Nsara rridu nuru l-imħabba tagħna lejn ħutna, speċjalment dawk l-aktar li huma fil-bżonn.	“Ġesù qam minn fuq il-mejda, neħħa l-mantar minn fuqu, ħa fardal u rabtu ma’ qaddu. Mbagħad ferragħ l-ilma fil-lenbija, u beda jaħsel saqajn id-dixxipli u jixxuttahom lhom bil-fardal.” (Ġw 13,4-5)	Fardal	Jistgħu jingabru xi prodotti tal-ikel u <i>preserves</i> li mbagħad jingħataw lill-Uffiċċju Caritas tal-Kurja biex jitqassmu lil familji fil-bżonn fi żmien il-Milied.

8.	Marija	Ministri Straordinarji tat-Tqarbin (u l-Akkolti)	Fuq il-mudell ta' Marija li ġarret lil Ġesù fil-ġuf tagħha għal disa' xhur sħaħ, urietu lil dawk kollha li ġew jadurawh fil-maxtura ta' Betlehem u baqgħet qrib tiegħu matul it-trobbija u t-tfulija tiegħu, hekk ukoll aħna għandna nfittxu li ngħaddu aktar ħin ma' Ġesù u nkunu qrib tiegħu permezz tal-adorazzjoni Ewkaristika u mumentu oħra ta' talb komunitarju. Fis-servizz tagħhom fit-tqassim tal-Ewkaristija fiċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa u lill-morda u l-anzjani fi djarhom, il- Ministri Straordinarji tat-Tqarbin (u l-Akkolti) għandhom iħeġġuna dejjem aktar għal dan.	"Marija, min-naħa tagħha, baqgħet tgħożż f'qalbha dawn il-ħwejjeg kollha u taħseb fuqhom bejnha u bejn ruhha." (Lq 2,19)	Hobż u buqar mimli bl-inbid	Tkun haġa sabiħa li waqt it-Tqarbin (li jista' jsir biż-żewġ speċi) jitilgħu jgħinu lis-saċerdot ukoll il-Ministri Straordinarji tat-Tqarbin.
9.	Ġesù Tarbija	Ġesù hu s-Salvatur	Il-jiem kollha tan-Novena huma preparazzjoni sabiex infakkru t-twelid ta' Sidna Ġesù Kristu ġewwa Betlehem u nilqgħuh bħala l-Messija, s-Salvatur ta' kull bniedem. Ġesù għandu jkun għalina l- ħabib tagħna li miegħu nitkellmu u niftħu qalbna; huwa għandu jkun il- mudell li fuq l-eżempju tiegħu nfasslu ħajjitna.	"Hi se jkollha iben, u inti ssemminh Ġesù, għax hu jsalva l-poplu tiegħu minn dnu biethom." (Mt 1,21)	Bambin tal-Presepu	Fl-aħħar tal-quddiesa s-saċerdot jistieden lil dawk kollha preżenti sabiex jipprezentaw il-Bambin tal-Milied li jkunu ġabu magħhom u dawn jiġu mbierka.

11.NOVENA TAL-MILIED GĦAT-TFAL

Djaknu Daniel Grech, Djaknu Mark Bonello

“Int sibt grazzja
quddiem Alla”
(Lq 1:30)

Il-Ministeri ekkleżjali fil-Persunagġi tal-Ġrajja tal-Milied

Programm:

1. Il-ministeru tal-**Lettur** fiċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi – *nisimgħu u nxandru l-Kelma ta' Alla*.
2. Ir-rwol tal-**Kantur** bħala dak li janima l-Liturġija – *infahħru lil Alla permezz tal-kant*.
3. L-**Isqof** u s-**Saċerdoti** huma magħżulin minn Alla biex ikunu “rgħajja” – *ilkoll flimkien niffurmaw il-Poplu ta' Alla*.
4. L-**Abbati** jgħin lis-saċerdot fiċ-ċelebrazzjoni tal-liturġija – *il-valur tal-qadi fil-komunità*.
5. Il-**Missjunarju** huwa dak li jwassal lil Ġesù għand dawk li għadhom ma semgħux bih – *ix-xhieda fost ħutna l-bnedmin*.
6. Ir-rwol tal-**Katekisti u l-Ġenituri** fil-formazzjoni Nisranija tagħna – *nagħrfu aktar min hu Ġesù għalina*.
7. Il-**Voluntiera** fid-diversi oqsma tal-ħajja – *bħala Nsara għandna nkunu ta' għajjnuna għal min hu fil-bżonn*.
8. Ir-rwol tal-**Ministri Straordinarji tat-Tqarbin (u l-Akkolti)** – *infittxu li nkunu aktar qrib ta' Ġesù fl-Ewkaristija*.
9. **Ġesù** hu s-Salvatur tagħna u tal-bnedmin kollha u ta' kull żmien – *nilqgħuh f'ħajjitna u nħobbuh*.

JUM 1 - IL-MINISTERU TAL-LETTUR FIĊ-ĊELEBRAZZJONIJIET LITURĠIĊI – NISIMĠHU U NXANDRU L-KELMA TA' ALLA.

- Skop:** Nifhmu aħjar ir-rwol tal-**Lettur** waqt iċ-ċelebrazzjoni tal-quddiesa. Nagħrfu li kull wieħed u waħda minna msejħin sabiex inkunu **xandara**: wara li **nisimġhu** l-Kelma ta' Alla mħabbra lilna fl-Iskrittura Mqaddsa, inkunu aħna stess xandara tagħha fil-familji, fil-komunitajiet tagħna u ma' daww kollha li niltaqgħu magħhom.
- Persunaġġ:** Ġwanni l-Battista (il-ħabbar/prekursur tal-Mulej).
- Ministeru:** Lettur.
- Sinjal:** Lezzjunarju.
- Ġest:** Fil-purċissjoni tal-bidu, flimkien mas-saċerdot u l-abbatini, jitla' wkoll il-Lettur bil-Lezzjunarju f'idejh. Il-Lettur ipoġġi l-Lezzjunarju fuq legġu mħejji apposta li mbagħad, meta jasal il-waqt tal-qari tas-siltiet mill-Kelma ta' Alla, jittieħed minn postu għal fuq l-ambone. L-ambone jiġi mzejjen bil-fjuri, kif ukoll ikollu x-xemgħa tal-Blandun tixgħel hdejh.
- Jista' wkoll jithejja presepju f'xi post fil-Knisja fejn f'kull ġurnata, wara l-omelija, jiżdied il-persunaġġ/oġġett li miegħu tkun marbuta t-tema tal-ġurnata.
- Play/Mima:** *Play* qasira li fiha joħroġ ċar ir-rwol ta' Ġwanni l-Battista bħala dak li kien qed ixandar il-Kelma ta' Alla u jhejji lill-poplu sabiex jilqa' l-Messija mwieġhed. (*Ara suppliment nru 1*)
- Kant:** Il-Kelma tiegħek.
- Persuni/Oġġetti:**
1. Animatur li jispjega fil-bidu ta' kull ċelebrazzjoni l-iskop ta' kull jum tan-Novena.
 2. Lettur li joħroġ mal-purċissjoni tal-bidu.
 3. Lezzjunarju.
 4. Mima/play – ilbies, *background music*, silta.
 5. *Handouts* tal-kant.

JUM 2 - IR-RWOL TAL-KANTUR BĦALA DAK LI JANIMA L-LITURĠIJA – INFATTHRU LIL ALLA PERMEZZ TAL-KANT.

Skop:	Niskopru aħjar il-valur tal-kant u r-rwol tal- Kantur /animatur fit-tmexxija tal-assemblea liturġika li tingabar flimkien sabiex titlob. Bil-kant, b'mod speċjali waqt iċ-ċelebrazzjoni tal-quddiesa, aħna nkunu qed nesprimu l- ferħ tagħna waqt li nfaħħru lil Alla u nitolbuh il-bżonnijiet li neħtieġu f'haġġitna.
Persunaġġi:	L-Angli.
Ministeru:	Kantur/Kor.
Sinjal:	Strumenti Mużikali.
Ġest:	Fil-purċissjoni tal-bidu jista' jittella' strument mużikali (eż. Kitarra) minn tifel liebes ta' angli u jitqiegħed fil-post imħejji fil-Knisja għas-sinjali kollha ta' matul in-novena tal-Milied. Fil-presepju jizdied l-angli bħala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied.
Żvolġiment:	Grupp ta' tfal jiġu mlibbsa ta' angli. Wara li jinqara l-Evangeli, jiġu msejha jersqu quddiem il-presbiterju sabiex ikantaw flimkien is-silta 'Gloria in excelsis Deo'. L-istess tfal jistgħu jieħdu ħsieb li janimaw il-kant kollu ta' matul iċ-ċelebrazzjoni.
Kant:	Għanja ta' radd il-ħajr.
Persuni/Ogġetti:	1. Ilbies ta' Angli (bojod). 2. Strument Mużikali (kitarra). 3. Karti/<i>booklets</i> tal-Kant sabiex jitqassmu lin-nies. 4. Angli għall-Presepju. 5. Grupp ta' tfal lebsin ta' Angli.

**JUM 3 - L-ISQOF U S-SAĊERDOTI HUMA MAGĦŻULIN MINN ALLA BIEX IKUNU “RGĦAJJA” – ILKOLL FLIMKIEN
NIFFURMAW IL-POPLU TA’ ALLA.**

Skop:	L- Isqof u s- Saċerdoti (kappillani) huma dawk magħżulin minn Alla sabiex imexxuna fil-mixja tal-ġajja tagħna bħala Nsara. Bħalma r-rgħajja jieħdu ħsieb in-nagħaġ, hekk ukoll il-magħżulin ta’ Alla għandhom ir-rwol tat- tmexxija tagħna bħala komunità sabiex ngħarfu u nħobbu aktar lil Alla u lil ħutna l-bnedmin.
Persunaġġi:	Rgħajja.
Ministeru:	Isqof/Saċerdot
Sinjal:	Stola u Baklu (u mitra).
Ġest:	Mal-purċissjoni tal-bidu jittellgħu stola/(mitra/baklu) li titqiegħed mas-sinjali l-oħra tal-ġranet ta’ qabel. Is-saċerdot jista’ jispjega fi ftit kliem xi tfisser l-istola (mitra/baklu) u min jużaha (jużahom). Jiżdied ir-Ragħaj bħala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied. Wagt it-talbiet tal-fidili jsir talb għall-vokazzjonijiet u għas-saċerdoti.
Żvolġiment:	Tintwera <i>video clip</i> b’messaġġ (adattata għat-tfal) li jsir lill-Isqof dwar ir-rwol tiegħu bħala ragħaj tad-djoċesi u s-sehem tal-kappillani/saċerdoti fit- tmexxija tal-komunitajiet parrokkjali tagħna. Wara s-saċerdot ikompli jellabora dwar ir-rwol tagħna ta’ Nsara u l-għajnuna li nistgħu nagħtu lill-kappillani tagħna fil-ġajja tal-komunità parrokkjali.
Kant:	Ejjew immorru rgħajja <i>jew</i> “Shepherd of my soul”.
Persuni/Ogġetti:	1. Stola/(Baklu/mitra). 2. <i>Projector</i> u <i>screen</i>. 3. <i>Video Clip</i> b’messaġġ mill-Isqof. 4. Ragħaj għall-Presepju.

JUM 4 - L-ABBATI JGHIN LIS-SAĊERDOT BIEX IĊ-ĊELEBRAZZJONI TAL-LITURĠIJA – IL-VALUR TAL-QADI FIL-KOMUNITÀ.

73

Skop:	Fuq l-eżempju tal- Abbatini , li waqt iċ-ċelebrazzjonijiet jhejju u jassistu lis-saċerdot fil-ħtiġijiet li jkun hemm bżonn, aħna wkoll imsejħin sabiex nkabbru fina s-sens ta' qadi mal-familjari tagħna, ħbiebna, għalliema, anzjani, membri fil-komunità, eċċ.
Persunaġġ:	San Ġużepp.
Ministeru:	Abbatini (u Seminaristi).
Sinjal:	Libsa ta' Abbati.
Ġest:	Mal-purċissjoni tal-bidu, abbati jtella' suttana u spellizza li titpoġġa mas-sinjali l-oħra. Jizzied San Ġużepp bħala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied. Preferibilment il-qari u t-talbiet tal-fidili jsiru wkoll mill-abbatini tal-parroċċa. Waqt li tkun ser tingħad it-talba tal-“Missierna”, l-abbatini kollha jiġu msejħa madwar l-altar u x'hin jasal il-mument tal-paċi, wara li s-saċerdot jagħtihom is-sinjal tal-paċi, jistedinhom sabiex imorru jwasslu dan il-ġest lill-ġemgħa miġbura.
Żvolġiment:	Wara l-Evangeliu, is-saċerdot, bil-għajnuna ta' żewġ abbatini (jew aktar), jispjega aktar ir-rwol tal-abbati fil-qadi tal-altar. Ikun interessanti li f'dan id-djalogu jiġu spjegati xi partijiet/oġġetti li jiġu wżati waqt iċ-ċelebrazzjoni tal-quddiesa. (<i>Ara suppliment nru 2</i>)
Kant:	“Evenu Shalom” (<i>waqt l-għoti tal-paċi</i>) u Ġa kien wasal iż-żmien.
Persuni/Oġġetti:	1. Libsa ta' Abbati. 2. Abbati (jew aktar) li jwieġeb għall-mistoqsijiet. 3. Lista ta' mistoqsijiet. 4. San Ġużepp għall-Presepiju.
N.B.:	It-tfal jiġu mfakkra sabiex għall-jum ta' għada jgħibu magħhom il-kaxxa tal-flus li jkunu rċivew matul l-avvent.

JUM 5 - IL-MISSJUNARJU HUWA DAK LI JWASSAL LIL ĠESÙ GĦAND DAWK LI GĦADHOM MA SEMGHUX BIH – IX-XHIEDA FOST HUTNA L-BNEDMIN.

Skop:	Nifhmu aħjar ix-xogħol li jwettaq il- Missjunarju fl-artijiet mxerrda madwar id-dinja. Hekk kif il-maġi telqu minn pajjiżhom sabiex imorru jfittxu s-Sultan imwiegħed, hekk ukoll aħna msejħin sabiex inkunu ta' xhieda fost shabna/hutna fil-mod ta' kif ngħixu u t-twemmin li aħna nħaddnu.
Persunaġġi:	Maġi.
Ministeru:	Missjunarju.
Sinjal:	Ritratti ta' missjunarji mill-parroċċa (<i>poster/banner</i> magħmula mill-istudenti).
Ġest:	Mal-purċissjoni tal-bidu, tittella' <i>poster/banner</i> li jsir mill-adolexxenti (fil-jiem ta' qabel waqt il-laqgħat tal-katekezi) dwar l-artijiet tal-missjoni u x-xogħol imwettaq mis-saċerdoti li qegħdin jaħdmu f'dawn il-postijiet. Jizziedu l-Maġi bħala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied. Mal-offertorju jittellgħu l-kaxxi tal-flus (li jkunu ngabru fil-bidu tal-quddiesa u tqegħdu f'ċestini) li jkunu ġew imqassma fil-bidu tal-Avvent, fejn it-tfal jiġu mhegġa sabiex joffru xi haġa zgħira minn dak li jfaddlu għat-tfal li qegħdin fl-artijiet tal-missjoni.
Žvolġiment:	Għal waqt l-omelija, jintwera messagg minn missjunarju dwar l-esperjenza u x-xhieda tiegħu fil-Missjoni. Tista' ssir referenza għal xi zaġġżuġħ/a jew adult li jkun għamel xi esperjenza fil-missjoni. Materjal ieħor li jista' jintuza għal waqt il-ħsieb huwa l-messagg tal-Beatu Papa Ġwanni Pawlu II fl-okkażjoni tal-Ġurnata Mondjali taż-Żgħażaġħ f'Colonge fl-2005: "Kunu l-Maġi tat-Tielet Millennju". (<i>Ara suppliment nru 3</i>)
Kant:	Henjin.
Persuni/Ogġetti:	1. Ċestin biex jingabru l-kaxxi tal-flus. 2. <i>Projector, screen</i> u <i>speakers</i>. 3. <i>Video Clip</i>. 4. Maġi għall-Presepu. 5. <i>Poster/banner</i> magħmul mill-adolexxenti. 6. Jistgħu jiġu mistiedna l-ġenituri tal-Missjunarji li hemm fil-parroċċa.
N.B.:	It-tfal jiġu mistiedna sabiex għall-jum ta' għada jfakkru lill-ġenituri tagħhom halli jekk hu possibli jattendu għaċ-ċelebrazzjoni tas-6 Jum tan-Novena, jum iddedikat għall-Ġenituri u l-Katekisti.

JUM 6 - IR-RWOL TAL-KATEKISTI U L-ĠENITURI FIL-FORMAZZJONI NISRAIJA TAGĦNA – NGĦARFU AKTAR MIN HU ĠESÙ GĦALINA.

Skop: Napprezzaw aktar ir-rwol li għandhom il-Katekisti u l-Ġenituri fil-formazzjoni u l-binja tagħna bħala Nsara. Bħalma l-kewkba wasslet lill-Maġi sal-post fejn kien jinsab Ġesù, hekk ukoll dawn jgħinuna sabiex ikollna aktar **għarfien** ta' min hu Ġesù għalina, inħobbu u nibnu l-ħajja tagħna fuq il-messaġġ li tana Hu.

“Personaġġ”: Kewkba.

Ministeru: Katekisti u Ġenituri.

Sinjal: Kewkba kbira.

Ġest: Mal-purċissjoni tal-bidu tittella' kewkba kbira, preferibilmement li tkun tista' tinxteghel.

Tizdied il-Kewkba bħala parti mill-“persunaġġi” tal-ġrajja tal-Milied.

Qabel ma tibda l-quddiesa, il-katekisti jieħdu ħsieb li jagħtu xemgħa lil kull persuna li jkun hemm fil-knisja (inkella lit-tfal u lill-ġenituri). Wara li jinqara l-Evangelju, jiġi mnaqqas l-ammont ta' dawl mixgħul fil-Knisja u s-saċerdot isejjaħ lill-katekisti sabiex jitiġħu sa ħdejn l-ambone fejn ikun hemm il-Blandun mixgħul, u wara li jixegħlu l-ftejjel tagħhom imorru madwar il-knisja kollha jixegħlu x-xemgħat ta' kull wieħed.

Żvolġiment: Is-saċerdot jitlaq mill-ġest tal-mixegħla tax-xemgħa mill-katekisti sabiex jispjega x-xogħol tagħhom fi ħdan il-komunità u tal-ġenituri fil-familja.

Il-Kewkba tiggwida u turi t-triq; hija simbolu tal-evangelizzazzjoni. Kull mghammed għandu jkun evangelizzatur fix-xandir tal-Bxara t-Tajba. Il-Papa Ljun jgħid: “Daqskemm tgħix ħajja tidli bil-qdusija, daqshekk tkun tixbah lill-kewkba li turi t-triq lejn Alla.”

Kant: Aħna s-Slaten.

Persuni/Ogġetti:

1. Kewkba kbira (jew xemgħa mdaqqsja).
2. Blandun li jitpoġġa ħdejn l-ambone.
3. Xemgħat żgħar li jitqassmu lil kull wieħed preżenti fil-knisja.
4. Ftejjel biex jiġu mixgħula x-xemgħat.
5. Kewkba għall-Presepiju.
6. Familja li ttella' l-offerti.

JUM 7 - IL-VOLUNTIERA FID-DIVERSI OQSMA TAL-ĦAJJA – BĦALA NSARA GĦANDNA NKUNU TA' GĦAJNUNA GĦAL MIN HU FIL-BŻONN.

Skop:	BĦala Nsara li nemmnu f'Ġesù, aĥna wkoll irridu nuru l-imĥabba tagĥna lejn ĥutna, speċjalment dawk l-aktar li huma fil-bżonn, bĥalma huma l-anzjani u l-morda, dawk li tilfu lil xi ĥadd gĥažiż gĥalihom, dawk li jinsabu weĥidhom, eċċ. Jista' jsir aċċenn ukoll gĥad-diversi ĥidmiet u servizzi oĥra li bĥala Nsara u membri ta' komunità parrokkjali nistgĥu noffru bĥala parti mis-sehem tagĥna gĥall-ġid u l-gĥaqda ta' bejnietna.
Persunaġġ:	Baqra u Ĥmara.
Ministeru:	Gĥaqdiet u Gruppi ta' Volontarjat (Gĥajjnuna fil-komunità).
Sinjal:	Fardal.
Ġest:	Jittellgĥu l-oġġetti fil-purċissjoni tal-bidu. Jiżdiedu l-Baqra u l-Ĥmara bĥala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied. Jistgĥu jingabru xi prodotti tal-ikel u <i>preserves</i> li mbagĥad jingĥataw lill-Uffiċċju <i>Caritas</i> tal-Kurja biex jitqassmu lil familji/persuni fil-bżonn fi żmien il-Milied.
Żvolġiment:	Grupp ta' tfal/adolexxenti jagĥmlu mima/play tal-parabbola tas-Samaritan it-tajjeb (<i>Ara suppliment nru 4</i>). Jiġi enfasizzat il-fatt li l-gruppi u l-gĥaqdiet varji fil-parroċċa jistgĥu jgĥinu fil-binja tagĥna bĥala Nsara u komunità aktar ĥajja.
Kant:	Dalwaqt jitwieled tfajjel żġĥir.
Persuni/Oġġetti:	1. Fardal. 2. Mima/play – ilbies, <i>background music</i>, silta. 3. Baqra u Ĥmara gĥall-Presepju. 4. Membri ta' gĥaqdiet u gruppi ta' volontarjat itellgĥu l-offerti. 5. Jiġu mistiedna l-membri u l-gĥaqdiet tal-parroċċa.

JUM 8 - IR-RWOL TAL-MINISTRI STRAORDINARJI TAT-TQARBIN (U L-AKKOLTI) – INFITTXU LI NKUNU AKTAR QRIB TA' ĠESÙ FL-EWKARISTJA.

- Skop:** Fuq il-mudell ta' Marija, li garret lil Ġesù fil-ġuf tagħha għal disa' xhur shaħ, urielu lil dawk kollha li ġew jadurawh fil-maxtura ta' Betlehem u baqgħet qrib tiegħu matul it-trobbija u t-tfulija tiegħu, hekk ukoll aħna għandna nfittxu li ngħaddu aktar ħin ma' Ġesù u nkunu qrib tiegħu permezz tal-adorazzjoni Ewkaristika u mumentu oħra ta' talb komunitarju. Fis-servizz tagħhom fit-tqassim tal-Ewkaristija fiċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa u lill-morda u l-anzjani fi djarhom, il-**Ministri Straordinarji tat-Tqarbin (u l-Akkolti)** għandhom iħegguna dejjem aktar għall-qima u l-imħabba lejn l-Ewkaristija.
- Persunaġġ:** Marija.
- Ministeru:** Ministri Straordinarji tat-Tqarbin (u Akkolti).
- Sinjal:** Ħobż u Buqar mimli bl-inbid.
- Ġest:** Tkun haġa sabiħa li waqt it-Tqarbin (li jista' jsir biż-żewġ speċi) jitilgħu jgħinu lis-sacerdot ukoll il-Ministri Straordinarji tat-Tqarbin.
- Tizdied Marija bħala parti mill-persunaġġi tal-ġrajja tal-Milied.
- Żvolġiment:** Issir *play* dwar iż-żjara li għamlet Marija għand Elizabetta, fejn is-sacerdot ikun jista' jkompli jelabora fuq ir-rwol ta' Marija bħala dik li wasslet lil Ġesù lill-oħrajn sa minn meta kien għadu f'ġufha. (*Ara suppliment nru 5*) Fl-aħħar tal-omelija s-sacerdot jista' jipprezenta lill-komunità kollha dawk il-membri li għamlu l-kors ta' preparazzjoni biex isiru ministri straordinarji tat-Tqarbin.
- Kant:** Fuq tiben f'maxtura.
- Persuni/Oġġetti:**
1. Marija għall-Presepju.
 2. Ċestun bil-ħobż u buqar mimli bl-inbid.
 3. Mima/*play* – ilbies, *background music*, silta.
 4. Jiġu mistiedna dawk li ħadu l-ministeru straordinarju tat-Tqarbin.
- N.B.:** It-tfal jiġu mfakkra sabiex għall-aħħar jum tan-novena jgħibu magħhom il-Bambin tal-Milied jew il-Bambin tal-Presepju sabiex jiġi mbierrek fl-aħħar tal-quddiesa.

JUM 9 - ĠESÙ HU S-SALVATUR TAGĦNA U TAL-BNEDMIN KOLLHA U TA' KULL ŻMIEN – NILQGHUH F'HAJJITNA U NHOBBUH.

- Skop:** Il-jiem kollha tan-Novena huma preparazzjoni sabiex infakkru t-twelid ta' Sidna **Ġesù Kristu** gewwa Betlehem u nilqgħuh bħala l-Messija, is-Salvatur ta' kull bniedem. Ġesù għandu jkun għalina l-**ħabib** tagħna li miegħu nitkellmu u nifthū qalbna; huwa għandu jkun il-**mudell** li fuq l-eżempju tiegħu nfasslu ħajjitna.
- Persunaġġ:** Ġesù Tarbija.
- Sinjal:** Bambin tal-Presepju.
- Ġest:** Fl-aħħar tal-quddiesa s-saċerdot jistieden lil dawk kollha preżenti sabiex jipprezentaw il-Bambin tal-Milied li jkunu ġabu magħhom biex jiġu mbierka. (*Ara suppliment nru 6*)
- Żvolġiment:** Is-saċerdot jistieden lit-tfal magħżula sabiex jitolgħu fuq il-presbiterju bix-xbieha/jżommu l-persunaġġ mill-ġrajja tal-Presepju li kien imħejji għal kull ġurnata tan-Novena. Huwa jerga' jfakkar il-messaġġ ewlieni li ħareġ minn kull persunaġġ flimkien mal-ministeru marbut miegħu. Jista' juża wkoll is-simboli li jkunu ttellgħu f'kull ġurnata.
- Kant:** Ġesù għalija hu l-aqwa ħabib.
- Persuni/Oġġetti:**
1. Sinjali ta' kull jum tan-Novena.
 2. Persunaġġi mill-ġrajja tal-Presepju.
 3. Tmint itfal li jżommu l-persunaġġi.
 4. Ilma mbierka.

L-EWWEL JUM TAN-NOVENA

Ġwanni – Lettur – ix-Xandir u s-Smigh tal-Kelma
 Persunagġi: Narratur, Ġwanni, Raġel, Pubblikan, Suldat, Levita. (6)
Lq 3:1-20; Ġw 1:19-28.

- Narratur:** Kien fis-sena hmistax tal-ħakma ta' Tiberju Ċesari, meta Ponzu Pilatu kien gvernatur, u l-qassis il-kbir kienu Anna u Kajfa, meta l-Kelma tal-Mulej ġiet fuq Ġwanni bin Żakkarija, fid-deżert. Ġwanni mar fl-inħawi tal-Ġordan ixandar u jgħammed biex in-nies jindmu minn dnubiethom. Ħafna nies kienu jmorru kollhom heġġa biex jisimgħuh ixandar u jgħammidhom. Ġwanni kien iwissihom:
- Ġwanni:** Toqogħdux timlew raskom li intom nies tajba għax twelidtu Lhud u tobdu l-liġi iżda indunaw bl-iżbalji tagħkom u itolbu maħfra għalihom mill-qalb u mhux għal wiċċ in-nies.
- Raġel:** Mela għidilna x'għandna nagħmlu biex inkunu nies tajba!
- Ġwanni:** Biex tkunu nies tajba agħmlu hekk: min għandu żewġ ilbiesi, jagħti waħda lil min m'għandux u min għandu x'jiekol jaqsam ma' min m'għandux.
- Pubblikan:** Aħna wkoll nixtiequ nitgħammdu! X'għandna nagħmlu?
- Ġwanni:** Intom il-pubblikani li tiġbru t-taxxi, il-parir tiegħi għalikom huwa li ma tissikkaw lil ħadd biex jagħtikom taxxi iżjed milli jmisskom tiegħu għax dak huwa serq.
- Suldat:** U aħna s-suldati x'għandna nagħmlu? Kif nistgħu nsiru nies twajba?
- Ġwanni:** Intom is-suldati ħudu ħsieb li ma tisirqu lil ħadd bil-forza jew bil-ħażen tagħkom għax intom suppost iżżommu l-ordni. U barra minnekk, kunu kuntenti bil-paga li għandkom.
- Narratur:** In-nies li kienu jmorru għand Ġwanni kienu ferħana bih u ndunaw kemm kien raġel ta' qdusija kbira. Għalhekk bdew jgħidu bejniethom jekk forsi kienx hu stess il-Messija li kellu jiġi.
- Levita:** Jien levita li naqdi fit-tempju ta' Alla f'Ġerusalemm u minn hemm ġejt mibgħut biex tagħtini twegiba għal din il-mistoqsija: Int min int?
- Ġwanni:** Jien m'inhix il-Messija.
- Levita:** Mela min int? Elija?
- Ġwanni:** Le, m'inhix.
- Levita:** Mela min int? Jien irrid nagħti twegiba lil dawk li bagħtuni. Min tgħid li int?

Ġwanni: Jiena l-lehen ta' wiehed jgħajjat fid-deżert: Wittu t-triq tal-Mulej.

Levita: Mela kif qiegħed tgħammed la m'intix il-Messija u lanqas Elija?

Ġwanni: Jiena ngħammed bl-ilma imma f'nofskom hemm wiehed li intom ma tafuhx u li ġej warajja. Jien anqas jistħoqqi nħoll il-qafla tal-qorq tiegħu.

Narratur: Hekk Ġwanni kien jurihom min kien u li warajh kellu jġi Ġesù l-Messija. Huwa kien ixandar il-bxara t-tajba lill-poplu b'hafna twissijiet. Izda meta widdeb lil Erodi t-Tetrarka billi kien qed jgħix ma' Erodja, il-mara ta' ħuh u minħabba l-ħażen kollu li kien għamel, Erodi kompli jżid ma' htijietu u għalaq lil Ġwanni fil-ħabs.

Mistoqsijiet għall-Abbatini

1. Min hu l-abbati u x'inhu x-xogħol tiegħu?

L-abbati huwa dak li jgħin lis-saċerdot waqt il-quddiesa u ċelebrazzjonijiet oħra f'dak kollu li għandu bżonn. Permezz tal-abbati ċ-ċelebrazzjoni ssir aktar ħajja u sabiħa.

2. Min jista' jsir abbat?

Jistgħu jsiru abbatini dawk kollha li rċivew l-Ewwel Tqarbina u jixtiequ jagħtu s-servizz u l-għajnuna tagħhom fiċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi li jsiru matul is-sena.

3. X'inhuma wħud mill-affarijiet li jagħmel l-abbati waqt il-quddiesa?

Uħud mill-affarijiet li jagħmel l-abbati huma:

jieħu ħsieb li jzomm l-akkolta (xemgħa) waqt li s-saċerdot/djaknu jkun qed jaqra l-Evangelju u fil-Konsagrazzjoni, meta l-ħobż u l-inbid jinbidlu fil-Ġisem u d-Demm ta' Ġesù;

hemm min jieħu ħsieb iċ-ċensier li jintuża sabiex jiġi nċensat l-altar, il-Vangelju, is-saċerdot u n-nies. Bħalma r-rieħa tfuħ flimkien mad-duħħan tal-inċens jitla' 'l fuq u jimla' l-Knisja kollha. hekk ukoll it-talb tagħna jitla' quddiem Alla;

l-abbati jgħin ukoll lis-saċerdot jilqa' l-offerti (ħobż/patena u l-ampulluzzi/ilma u nbid) kif ukoll jaħsillu jdejh;

xogħol ieħor li jagħmel huwa li jzomm il-ktieb/missal li minn fuqu s-saċerdot jgħid it-talbiet ta' waqt il-quddiesa.

4. X'eżempju jagħtina l-abbati fis-servizz li huwa jagħmel waqt il-quddiesa?

Hekk kif l-abbati jagħti servizz fil-Knisja billi jaqdi u jgħin lis-saċerdot, hekk ukoll aħna bħala Nsara għandna ngħinu kull fejn ikun hemm bżonn, bħal fid-dar, fil-familja, mal-ħbieb, fil-parroċċa, eċċ.

Messaġġ tal-Papa Ġwanni Pawlu II fil-Ġurnata Mondjali taż-Żgħażaġħ f'Colonge fl-2005

"We have come to worship him" (Mt 2:2)

My dear young people!

1. This year we have celebrated the 19th World Youth Day, meditating on the desire expressed by some Greeks who had gone to Jerusalem for the Passover: "We wish to see Jesus" (Jn 12:21). And here we are now, making our way to Cologne where, in August 2005, the 20th World Youth Day is to be celebrated.

"We have come to worship him" (Mt 2:2): this is the theme of the next World Youth Day. It is a theme that enables young people from every continent to follow in spirit the path taken by the Magi whose relics, according to a pious tradition, are venerated in this very city, and to meet, as they did, the Messiah of all nations.

It is true to say that the light of Christ had already opened the minds and the hearts of the Magi. "They went their way" (Mt 2:9), says the Evangelist, setting out boldly along unknown paths on a long, and by no means easy, journey. They did not hesitate to leave everything behind in order to follow the star that they had seen in the East (cf Mt 2:2). Imitating the Magi, you young people are also making preparations to set out on a "journey" from every region of the world to go to Cologne. It is important for you not only to concern yourselves with the practical arrangements for World Youth Day, but first of all you must carefully prepare yourselves spiritually, in an atmosphere of faith and listening to the Word of God.

2. "And the star... went before them, till it came to rest over the place where the child was" (Mt 2:9). The Magi reached Bethlehem because they had obediently allowed themselves to be guided by the star. Indeed, "When they saw the star, they rejoiced exceedingly with great joy" (Mt 2:10). It is important, my dear friends, to learn to observe the signs with which God is calling us and guiding us. When we are conscious of being led by Him, our heart experiences authentic and deep joy as well as a powerful desire to meet Him and a persevering strength to follow Him obediently. "And going into the house they saw the child with Mary his mother" (Mt 2:11). There is nothing extraordinary about this at first sight. Yet that Child was different from any other: He is the only Son of God, yet He emptied Himself of His glory (cf Phil 2:7) and came to earth to die on the Cross. He came down among us and became poor in order to reveal to us His divine glory, which we shall contemplate fully in heaven, our blessed home.

Who could have invented a greater sign of love? We are left in awe before the mystery of a God who lowered himself to take on our human condition, to the point of giving His life for us on the Cross (cf Phil 2:6-8). In His poverty, - as Saint Paul reminds us - "though he was rich, yet for your sake he became poor, so that by his poverty you might become rich" (2 Cor 8:9), and came to offer salvation to sinners. How can we give thanks to God for such magnanimous goodness?

3. The Magi found Jesus at "Bêth-lehem" which means "house of bread". In the humble stable in Bethlehem on some straw lay the "grain of wheat" who, by dying, would bring forth "much fruit" (cf Jn 12:24). When speaking of Himself and His saving mission in the course of His public life, Jesus would later use the image of bread. He would say "I am the bread of life", "I am the bread

which came down from heaven", "the bread that I shall give for the life of the world is my flesh". (Jn 6: 35.41.51).

Faithfully pursuing the path of our Redeemer from the poverty of the Crib to His abandonment on the Cross we can better understand the mystery of His love which redeems humanity. The Child, laid by Mary in the manger, is the Man-God we shall see nailed to the Cross. The same Redeemer is present in the sacrament of the Eucharist. In the stable at Bethlehem He allowed himself to be worshipped under the humble outward appearances of a newborn baby, by Mary, by Joseph and by the shepherds; in the consecrated Host we adore Him sacramentally present in his body, blood, soul and godhead, and He offers himself to us as the food of eternal life. The Mass then becomes a truly loving encounter with the One who gave himself wholly for us. Do not hesitate, my dear young friends, to respond to Him when He invites you "to the wedding feast of the Lamb (cf Rev 19:9). Listen to him, prepare yourselves properly and draw close to the Sacrament of the Altar, particularly in this Year of the Eucharist (October 2004-2005) which I have proclaimed for the whole Church.

4. "They fell down and worshipped Him" (Mt 2:11). While the Magi acknowledged and worshipped the baby that Mary cradled in her arms as the One awaited by the nations and foretold by prophets, today we can also worship Him in the Eucharist, and acknowledge Him as our Creator, our only Lord and Saviour.

"Opening their treasures they offered Him gifts, gold and frankincense and myrrh" (Mt 2:11). The gifts that the Magi offered the Messiah symbolised true worship. With gold, they emphasised His Royal Godhead; with incense, they acknowledged Him as the priest of the New Covenant; by offering Him myrrh, they celebrated the prophet who would shed His own blood to reconcile humanity with the Father.

My dear young people, you too offer to the Lord the gold of your lives, namely, your freedom to follow Him out of love, responding faithfully to His call; let the incense of your fervent prayer rise up to him, in praise of His glory; offer Him your myrrh, that is your affection of total gratitude to Him, true Man, who loved us to the point of dying as a criminal on Golgotha.

5. Be worshippers of the only true God, giving Him pride of place in your lives! Idolatry is an ever-present temptation. Sadly, there are those who seek the solution to their problems in religious practices that are incompatible with the Christian faith. There is a strong urge to believe in the facile myths of success and power; it is dangerous to accept the fleeting ideas of the sacred which present God in the form of cosmic energy, or in any other manner that is inconsistent with Catholic teaching.

My dear young people, do not yield to false illusions and passing fads which so frequently leave behind a tragic spiritual vacuum! Reject the seduction of wealth, consumerism and the subtle violence sometimes used by the mass media.

Worshipping the true God is an authentic act of resistance to all forms of idolatry. Worship Christ: He is the Rock on which to build your future and a world of greater justice and solidarity. Jesus is the Prince of peace: the source of forgiveness and reconciliation, who can make brothers and sisters of all the members of the human family.

6. "And they departed to their own country by another way" (Mt 2:12). The Gospel tells us that after their meeting with Christ, the Magi returned home "by another way". This change of route can symbolise the conversion to which all those who encounter Jesus are called, in order to become the true worshippers that He desires (cf Jn 4: 23-24). This entails imitating the way He acted by becoming, as the apostle Paul writes, "a living sacrifice, holy and acceptable to God". The apostle then adds that we must not be conformed to the mentality of this world, but be transformed by the renewal of our minds, to "prove what is the will of God, what is good and acceptable and perfect" (cf Rm 12: 1-2).

Listening to Christ and worshipping Him leads us to make courageous choices, to take what are sometimes heroic decisions. Jesus is demanding, because He wishes our genuine happiness. He calls some to give up everything to follow Him in the priestly or consecrated life. Those who hear this invitation must not be afraid to say "yes" and to generously set about following Him as His disciples. But in addition to vocations to special forms of consecration there is also the specific vocation of all baptised Christians: that is also a vocation to that "high standard" of ordinary Christian living which is expressed in holiness (cf *Novo Millennio Ineunte*, 31). When we meet Christ and accept His Gospel, life changes and we are driven to communicate our experience to others.

There are so many of our contemporaries who do not yet know the love of God or who are seeking to fill their hearts with trifling substitutes. It is therefore urgently necessary for us to be witnesses to love contemplated in Christ. The invitation to take part in World Youth Day is also extended to you, dear friends, who are not baptised or who do not identify with the Church. Are you not perhaps yearning for the Absolute and in search of "something" to give a meaning to your lives? Turn to Christ and you will not be let down.

7. Dear young people, the Church needs genuine witnesses for the new evangelisation: men and women whose lives have been transformed by meeting with Jesus, men and women who are capable of communicating this experience to others. The Church needs saints. All are called to holiness, and holy people alone can renew humanity. Many have gone before us along this path of Gospel heroism, and I urge you to turn often to them to pray for their intercession. By meeting in Cologne you will learn to become better acquainted with some of them, such as St Boniface, the apostle of Germany, the Saints of Cologne, and in particular Ursula, Albert the Great, Teresa Benedicta of the Cross (Edith Stein) and Blessed Adolph Kolping. Of these I would like to specifically mention St Albert and Teresa Benedicta of the Cross who, with the same interior attitude as the Magi, were passionate seekers after the truth. They had no hesitation in placing their intellectual abilities at the service of the faith, thereby demonstrating that faith and reason are linked and seek each other.

My dear young people as you move forward in spirit towards Cologne, the pope will accompany you with his prayers. May Mary, "Eucharistic woman" and Mother of Wisdom, support you along the way, enlighten your decisions, and teach you to love what is true, good and beautiful. May she lead you all to her Son, who alone can satisfy the innermost yearnings of the human mind and heart.

Go with my blessing!

Castel Gandolfo, 6 August 2004

John Paul II

IS-SEBA' JUM TAN-NOVENA

Ħmara u Baqra – Servizzi lill-foqra' – Għajnuna
 Persunagġi: Narratur, Ġesù, Għaref, Samaritan, Levita, Qassis, Lhudi. (7)

Lq 10:25-37

- Narratur:** Darba waħda, waqt li Ġesù kien b'has-soltu qiegħed jgħallem lid-dixxipli tiegħu fuq kif jgħixu ħajja tajba mibnija fuq l-imħabba, qam wieħed għaref tal-liġi biex jistaqsih mistoqsija. Izda dan l-għaref staqsa l-mistoqsija lil Ġesù mhux għax kien jimpurtah mit-twegiba izda għax ried jippruvah u jara jaqbdux f'xi tagħlim li jmur kontra t-tagħlim ta' Mosè.
- Għaref:** Mgħallem, x'nagħmel biex nikseb il-ħajja ta' dejjem?
- Ġesù:** Fil-liġi ta' Mosè x'hemm miktub? Xi qrajt fiha dwar dan?
- Għaref:** Skont il-liġi jiena sibt li biex tikseb il-ħajja ta' dejjem u tmur tgawdi lil Alla għandek tħobb 'il-Mulej, Alla tiegħek, b'qalbek kollha, u b'ruħek kollha, bil-qawwa tiegħek kollha, u b'moħħok kollu, u lill-proxxmu tiegħek bħalma tħobb lilek innifsek.
- Ġesù:** Għandek raġun! Sewwa wegibt! Agħmel hekk u tikseb il-ħajja ta' dejjem.
- Għaref:** Però mgħallem, jien fadalli diffikultà! Il-proxxmu tiegħi min hu?
- Narratur:** U Ġesù, li kien jaf x'hemm f'moħħ dak l-għaref, wiegħbu permezz ta' din il-parabbola:
- Ġesù:** Darba kien hemm wieħed raġel Lhudi li kien nieżel Ġeriko minn Ġerusalem. F'nofs il-vjaġġ tiegħu attakkawh xi ħallelin li kienu qed jistennew lil xi ħadd jgħaddi minn hemm. Għalxejn issielet u pprova jaħarbilhom għax dawn qabzu fuqu, ħadulu kollox, biċċruħ bid-daqqiet u telqu, u ħallewh hemm mal-art nofsu mejjet. Inzerta li kien nieżel qassis minn dik it-triq u rah hemm mixħut mal-art nofsu mejjet. Però għadda minn mal-ġenb u baqa' sejjer. Hekk ukoll għamel wieħed levita meta wasal hemm: rah, għadda minn mal-ġenb u baqa' sejjer. Ħadd minnhom it-tnejn ma tbaxxa u ra tal-inqas x'għandu bżonn. Ħallewh hemmhekk. Imma kien għaddej minn hemm wieħed Samaritan, li għalkemm kien Samaritan u dak l-imsawwat kien Lhudi, xorta ddeċieda li jgħinu flok jibqa' sejjer bħal ta' qablu. Malli wasal ħdejh tbaxxa biex jara x'għandu u tħassru, għax kien jaf li jmut jekk iħallih hemm waħdu b'dawk il-ġrieħi. Għalhekk resaq lejha, dewwielu l-ġrieħi biż-żejt u l-inbid u rabathomlu. Imbagħad tellgħu fuq il-bhima tiegħu u ħadu sal-eqreb lukanda. L-għada ħareġ il-flus minn butu u tahom lil sid il-lukanda u qallu:
- Samaritan:** Hu ħsiebu tajjeb u ara jkunx jonqsu xi ħaġa. Jekk imbagħad tonfoq aktar flus milli tajtek biex tiegħu ħsiebu tħabbilx moħħok, inroddhomlok jien meta nerga' ngħaddi biex nara kif inhi saħħtu.
- Ġesù:** Issa għidli ftit inti: min minn dawk it-tlieta – is-sacerdot, il-levita, u s-Samaritan –, jidirlhek li ġab ruħu ta' proxxmu ma' dak li waqa' f'idejn il-ħallelin?

Għaref: Dak li ħenn għalih!

Ġesù: Mela mur, u agħmel hekk int ukoll!

Narratur: Hekk, Ġesù, apparti li nduna li dak l-għaref kien qed jipprova jaqbdu f'xi żball, huwa tana waħda mill-isbaħ parabboli li tgħallimna kif għandna nkunu Nsara tajba li ngħinu u naħsbu f'xulxin.

IT-TMIEN JUM TAN-NOVENA

Marija – Akkoliti, Ministri tat-Tqarbin – Iwasslu lil Ġesù
 Persunaġġi: Narratur, Marija, Elizabetta, Żakkarija. (4)

Lq 1:39-56

- Narratur:** Wara li l-Anglu Gabrijel mar Nazaret għand Marija biex iħabbrilha li minnha kien ser jitwieled Ġesù, is-Salvatur, Marija marret tħaffef lejn l-għoljiet f'belt tal-Lhudija biex tmur tara jekk dak li ħabbrilha l-Anglu dwar Elizabetta kienx minnu. Ġesù kien diġà beda jikber go Marija, u għalhekk Marija garritu f'gufha tul il-vjaġġ kollu. Hija daħlet għand Żakkarija u dlonk staqsietu għal Elizabetta biex tara kif inhi, u biex toqgħod magħha u tgħinha f'li jkollha bżonn. Żakkarija mar jgħid lil Elizabetta li Marija giet taraha u Elizabetta mtliet bl-Ispirtu s-Santu u marret bil-ferħ tilqagħha.
- Marija:** Elizabetta!!
- Elizabetta:** Marija, mbierka inti fost in-nisa, u mbierka il-frott tal-ġuf tiegħek! X'unur kbir għandi li nilqa' lil Omm il-Mulej fid-dar tiegħi! Għax Marija, għandek tkun taf li malli f'widnejja smajt leħnek isellimli, it-tarbija li għandi fil-ġuf qabżet bil-ferħ!
- Marija:** U għandek tkun taf int ukoll li kien propju anglu li ħabbarli li int ser ikollok wild meta ħabbar lili wkoll li se nsir omm. U qalli sew li ġa kellek sitt xhur tqala għax minn kif qed narak tidher li għandek bżonn l-għajnuna. Ara, jiena lesta li nibqa' hawn miegħek biex naqdik f'kull ma jkollok bżonn.
- Elizabetta:** Grazzi, Marija. X'unur li omm il-Mulej giet hawn f'dari taqadini! Hienja int li emmint kull ma qallek l-anglu tal-Mulej.
- Marija:** Ruħi tfaħħar il-kobor tal-Mulej, u l-ispirtu tiegħi jifraħ f'Alla s-Salvatur tiegħi, għax hu xeħet għajnejh fuq iċ-ċokon tal-qaddejja tiegħu. Iva, minn issa 'l quddiem kull nisel isejjaħli hienja, għax is-Setgħani għamel miegħi hwejjeg kbar; qaddis hu l-isem tiegħu. Il-ħniena tiegħu tinfirex f'kull żmien fuq dawki li jibzgu minnu. Hu wera l-qawwa ta' driegħu, xerred lil dawki li huma mkabbra f'qalbhom. Niżżel is-setgħana minn fuq it-tron tagħhom, u għolla ċ-ċekknin. Mela b'kull ġid lil min hu bil-ġuħ, u 'l-għonja bagħathom 'il barra b'xejn. Ha ħsieb Izrael qaddej tiegħu, għax ftakar fil-ħniena tiegħu, bħalma wiegħed lil missirijietna, b'riżq Abraham u nislu għal dejjem.
- Narratur:** Marija baqgħet ma' Elizabetta għal tliet xhur. Imbagħad, meta sarilha ż-żmien, reġgħet lura lejn Nazaret biex tipprepara ruħha għat-twelid ta' Ġesù li kien qed jikber f'gufha.

Talba tal-Beatu Papa Ġwanni Pawlu II sabiex tingħad qabel it-tberik tal-Bambin tal-Milied/Presepju.

Missier qaddis, int tant ħabbejt lilna l-bnedmin li bgħattilna fostna lil Ġesù Ibnek, imwieled minn Marija Vergni, biex issalvana u tressaqna mill-ġdid lejek. Nitolbuk sabiex bil-barka tiegħek ✠ tbierek dawn ix-xbihat ta' Ġesù tarbija, li int ridtu juri lilu nnifsu lilna, u hekk ikunu fid-djar tagħna sinjal tal-preżenza u tal-imħabba tiegħek.

Missier twajjeb, ibgħat fuqna l-grazzja tiegħek, fuq il-ġenituri tagħna, fuq il-familji tagħna u fuq ħbiebna. Ifthilna qalbna, sabiex nagħrfu nilqgħu lil Ibnek Ġesù bil-ferħ, nagħmlu dejjem dak li jitlob minna u narawh f'dawk kollha li għandhom bżonn tal-għajnuna tagħna.

Dan nitolbuh f'isem Ġesù, Ibnek il-għażiż, li ġie fid-dinja biex jagħtina l-paċi. Hu li jgħix u jsaltan għal dejjem ta' dejjem. Ammen.

12. RIFLESSJONIJIET GĦAL WAQT L-ADORAZZJONIJIET EWKARISTIČI MATUL IL-ĠIMGĦAT TAL-AVVENT

Dun Geoffrey G Attard

1. Riflessjoni għall-ewwel ġimgħa tal-Avvent

INSIRU NAFU FEJN SA NFITTXU LIL ALLA

A. INNU TAL-AVVENT

Ejja, ejj'Għimmanu-El

O ejja, ejj'Għimmanu-El,
ħa tfittex teħles 'l Israel,
li bit-tnehid u d-dmugħ ta' Isir
jistenna l-ħlas tal-fidwa jsir.

Rit: O ifraħ, ifraħ, Israel,
dalwaqt tarah l-Għimmanu-El.

O ejja, ejja, Fjur t'Isai,
ħa tkun tal-ġnus it-twajjeb ragħaj
li b'mewtu jeħles il-merħliet
u jimla d-dinja bil-barkiet.

Rit: O ifraħ, ifraħ, Israel,
dalwaqt tarah l-Għimmanu-El.

O ejja, ejja, Dawl ħanin,
li timla l-moħħ bid-dawl divin
u twarrab 'l hemm id-dawl qarrieq
li jaħbi l-wiċċ tal-kbir ħallieq.

Rit: O ifraħ, ifraħ, Israel,
dalwaqt tarah l-Għimmanu-El.

Kliem: Dun Karm Farrugia

B. RIFLESSJONI

L-Avvent jibda fid-dlam. Aħna nixegħlu x-xemgħa biex nesprimu t-tama tagħna fid-dawl dejjem jikber tal-Milied li jkun riesaq. Imma l-Avvent jibda fid-dlam bit-tama u l-istennija tal-jum li jrid jisbaħ. Illum mhux faċli li nibdew l-Avvent fid-dlam minħabba l-għadd kbir ta' ħwienet u mixegħla li nkunu nistgħu ngawdu ħafna ġranet qabel il-Milied stess. Bilkemm ikun intemm ix-xahar ta' Novembru li ma nibdewx naraw ħafna ħwienet mixgħula qed ibigħu oġġetti marbuta mal-Milied. Il-qawwa u d-dawl li huma marbuta mal-Milied inkunu diġà nistgħu ngawduhom minn xhur qabel. Għalhekk huwa kważi impossibbli li ngħidu li ħa nibdew l-Avvent fid-dlam u fl-istennija tiegħu. Xi

ħadd darba qal: *"If you cannot beat them, join them"*. Kien hemm min għalhekk issuggerixxa li għandna nibdew l-Avvent qabel jew li ntawlu l-istagun tal-Milied biex nevitaw il-profanazzjoni ta' dan iż-żmien, biex dan iż-żmien tal-Avvent ikun kollu kemm hu qaddis. Imma min jista' jigarantixxi li jekk nagħmlu dan sa nsalvaw l-Avvent minn idejn dawk li ma jgħixuh spiritwalment? Għalhekk dan ifisser li, biex ngħixu dan iż-żmien kif jixraq, irridu ninqatgħu ftit mill-ambjent ta' madwarna u nidhlu daħla fina nfusna. Irridu l-ewwel nett niftakru f'dawk in-nies li tilfu lil xi ħadd għażiż għalihom u li dan iż-żmien sa jgħixuh b'mod differenti. Irridu niftakru f'dawk li għaddejjin minn xi tbatija u li dan l-Avvent mhux sa jkun mimlija bil-ferħ bħall-bqija! Il-ħajja tagħhom jista' jkun li tinsab fid-dlam u sa jkun diffiċli għad-dawl biex jippenetra u jidhol fil-qalb tagħhom.

Għalhekk huwa importanti li nibdew il-mixja tagħna tal-Avvent fid-dlam, talinqas biex ikollna xi ħaġa komuni ma' dawk li jinsabu muġuġha jew imnikkta jew għaddejjin minn xi tbatija. Anki aħna li ħajjitna bħalissa mhix imtappna mit-tbatija u n-niket, xorta jixraq li nibdew dan l-Avvent billi nidentifikaw ruħna mat-tbatija, biex dawk li qed ibatu ma jhossuhomx waħidhom. B'dawn is-sentimenti f'qalbna nkunu nistgħu niċcelebraw u nieħdu sehem fl-Ewkaristija b'mod aktar sħiħ. Anki jekk aħna ninsabu ferħanin, xorta waħda jekk indawru ħarsitna madwarna nintebħu li hemm ħafna dlam fid-dinja ta' barra: id-dlam tad-dnub, id-dlam tas-sofferenza, id-dlam tan-nuqqas ta' paċi.

Għalhekk fl-ewwel qari tal-Avvent meħud mill-ktieb ta' Isaija naqraw: "Mhux li kont tofroq is-smewwiet u tinżel!" (64:1). Din hija l-għajta ta' poplu mxennaq, l-għajta ta' min għamel ħiltu kollha imma għadu ma wasalx biex jikseb il-ferħ veru li ġej biss minn Alla. Għalhekk intennu mal-Profeta: "Ħares mis-sema u ara, ħares mill-għamara mqaddsa u gloriżu tiegħek. Fejn hi l-ħeġġa u l-qawwa tiegħek? Fejn hi l-herqa u l-ħniena tiegħek? Fejn hi l-herqa u l-ħniena ta' qalbek?" (63:15-16). Fi kliem l-ieħor, l-għajta tal-Profeta hi din: "Fejn inti, o Alla, fejn inti?". Din it-talba ta' Isaija trid tkun it-talba tiegħek u tiegħi matul dan l-Avvent. Isaija qed jitlob it-talba tal-poplu li huwa mxennaq għal Alla imma li ma jistax jara lil Alla u lanqas biss iħossu.

Lil Alla ikoll għandna bżonnu! Ġesù Kristu, l-Iben ta' Alla, huwa l-Prinċep tas-sliem! Jekk inħarsu lura, aħna l-Insara nintebħu li kien hemm okkażjonijiet meta ma tħabatniex biex ingibu l-paċi. Biżżejjed insemmu l-episodju tal-Kruċjati! Dawn kienu grajjiet ta' niket meta l-Insara, bl-iskuża li riedu jifdu l-Art Imqaddsa minn idejn il-Musulmani, taw bidu għal diversi gwerer kontra l-Islam. F'isem Kristu l-Prinċep tas-sliem, f'isem Ġesù t-Tarbija ta' Betlehem li qed nistennew it-twelid tagħha f'dan l-Avvent, eluf ta' Nsara qatlu eluf ta' Musulmani! U r-raġuni? Sempliciment għaliex huma nies ta' reliġjon differenti! Kemm ħsara ġrat f'isem Ġesù! Kemm qtil seħħ fl-isem ta' min miet biex kulħadd ikun jista' jsalva u jgħix fis-sliem!

Meta l-Insara Spanjoli waslu fl-Ameriki, sabu nies li kienu jaduraw l-allat foloz, nies li kienu jwettqu sagrafiċċji umani! Biex juru s-superjorità tagħhom, is-suldati Nsara qatlu eluf minnhom! Bl-iskuża tal-qerda tal-paganiżmu, f'isem Alla ta' Ġesù Kristu, dawn l-Insara qatlu ħafna nies li ma kinux tat-twemmin tagħhom. Imbagħad, madwar għaxar snin ilu, xi estremisti Islamiċi baqgħu deħlin bl-ajruplani tagħhom f'żewġ binjiet importanti u qatlu eluf oħra ta' nies u kissru mijiet ta' mijiet ta' familji. In-niket frott dawn il-grajjiet kiebja għadu jinħass! Matul dan l-Avvent jeħtieġ li niftakru f'dawn ħutna li għandhom bżonn it-talb tagħna, il-kompassjoni tagħna, is-sapport spiritwali tagħna!

2. Riflessjoni għat-tieni ġimgħa tal-Avvent

L-AĦBAR IT-TAJBA TAS-SABAR TA' ALLA

A. INNU TAL-AVVENT

Ejja, Divin Messija

Ejja, Divin Messija,
l-għajnejn u l-qlub jixxenqu l-jum
li fih tidhirlna l-ħniena
w Adam mill-mewt iqum.

Rit: Feddej ħanin, la tiddawwarx,
arana lkoll mid-dawl neqsin,
għall-għawġ bla qies fid-dlam mexjin.

Ħabib tas-Sema, ejja,
mill-ktajjen tqal tal-kbir qarrieg
f'ġieħ ismek fis eħlisna
u roddna lill-Ħallieq.

Rit: Feddej ħanin, la tiddawwarx,
arana lkoll mid-dawl neqsin,
għall-għawġ bla qies fid-dlam mexjin.

Sultan tal-paċi, ejja,
ħa jerġgħu fl-art il-ħaq u s-sliem,
u jgħibu quddiem wiċċek
tal-qerq u l-ġlied il-jiem.

Rit: Feddej ħanin, la tiddawwarx,
arana lkoll mid-dawl neqsin,
għall-għawġ bla qies fid-dlam mexjin.

O Dawl ta' dejjem, ejja,
għallimna t-triq, urina t-tmiem,
fejn tgħammar Int bil-hena
li tgħaddi l-ħsieb u l-kliem.

Rit: Feddej ħanin, la tiddawwarx,
arana lkoll mid-dawl neqsin,
għall-għawġ bla qies fid-dlam mexjin.

Kliem: Dun Karm Farrugia
Mużika: J.D. Montber

B. RIFLESSJONI

Il-paċenzja hija virtù tassew meħtieġ fiż-żminijiet tagħna. Forsi hi l-aktar virtù li aħna neqsin minnu. Fil-bidu ta' din l-adorazzjoni, ha nisimgħu din l-istorja li tista' tghinna napprezzaw aktar il-virtù tas-sabar.

Darba waħda kien hemm mara tad-dar li marret tixtri. Qabdet il-karrella biex tibda titfa' fiha l-oġġetti li kienet sa tixtri, imma bilkemm setgħet titħarrek fil-kuriduri minħabba l-għadd kbir ta' nies li kien hemm iduru f'dak il-ħanut kbir. Din il-mara – li wara rrakkontat u kitbet l-esperjenza tagħha – bdiet tħoss li l-paċenzja kienet qed tonqsilha ftit ftit. Bil-mod il-mod irnexxielha tibda tixhet l-oġġetti fil-karrella. Imma mbagħad kien qed jersaq it-test importanti tal-paċenzja tagħha. Meta waslet biex tħallas, qalulha li bil-kupuni li kellha setgħet biss tixtri nofs dawk l-oġġetti li kellha fil-karrella u l-bqija kellha tħallashom bil-prezz originali. Bħal belha, dik il-mara kellha toħroġ mill-filliera fejn kienet sa tħallas u terġa' lura biex tibda x-xirja tagħha mill-ġdid. Dan kien tassew eżami kbir tal-paċenzja tagħha!

Din l-istorja hija ħafna drabi l-esperjenza tal-ħajja tagħna. Min jaf kemm drabi nibdew xi attività li tkun għal qalbna b'ħafna entużjażmu, u mbagħad meta xi ħaġa tiġina ħażin nitilfu s-sabar, u mat-telf tal-paċenzja nitilfu wkoll id-direzzjoni u forsi wkoll l-iskop li bih inkunu dħalna fil-bidu. Fil-verità ħajjitna hija mimlija b'dawn l-inċidenti. Għal kull ħaġa li nagħmlu fil-ħajja għandna bżonn tal-paċenzja, tal-istennija, tas-sabar. Irridu nieqfu u nistennew. Jekk tmur tixtri fis-*supermarket*, trid tieqaf u tistenna! Jekk mort f'post kummerċjali u qed tfittex *parking*, trid iddur u terġa' ddu u kultant tieqaf u tistenna. Jekk tmur f'xi ufficċju, jew il-posta, jew il-bank, x'aktarx li trid tieqaf u tistenna! Ikun kemm ikun effiċjenti s-servizz li tingħata, dejjem sa jkun hemm il-probabbiltà li trid toqgħod bilqiegħda jew forsi kultant bilwieqfa... u tistenna!

Dan huwa l-ispiritu tal-Avvent... spirtu ta' stennija! Kemm nies stennew biex setgħu jibdew igawdu! Forsi matul dan l-Avvent ta' min jieqaf u jirrifletti fuq il-ġrajja kollha niket u sabar ta' Elie Wiesel. Din il-ġrajja tinsab fi ktieb bit-titlu *Night* li huwa isem li nistgħu norbtuh xi ftit mal-Avvent. Elie Wiesel kienet inqabdet mill-Ġermaniżi matul it-Tieni Gwerra u ntefgħet f'kamp tal-konċentrament. Illum hija r-rebbieħa tal-Premju Nobel. Hi rnexxielha tibqa' ħajja matul iż-żmien li qattgħet fil-kamp. Tirrakkonta l-ġrajja qawwija ta' meta f'Auschwitz in-Naži kienu qed iħejju biex jagħtu l-forka lil tifel żgħir. Is-suldati Ġermaniżi nfushom kienu mħassbin. Kienu sa jagħtuh il-forka quddiem eluf ta' spettaturi. Il-kap tal-kamp qara l-verdett. In-nies kellha għajnejha fuq it-tifel. L-eżekutor tas-soltu rrifjuta li jwettaq l-azzjoni tal-qtil. Għalhekk kellhom jiddaħħlu nies apposta. Kien hemm żewġ vittmi oħra miegħu. Xi ħadd wara Elie Wiesel instema' jgħid: "Imma fejn hu Alla?". Wara ftit it-tliet siggijiet li kien hemm taħt riglejn it-tliet akkużati tneħhew. Instemgħet vuċi soda tgħid: "Neħhu l-brieret" bħala sinjal ta' rispett, u wara ftit sekondi ż-żewġ irġiel mietu. Imma t-tifel kien għadu ħaj. Dam madwar nofs siegħa jiṭṭabat sakemm miet. Imbagħad semgħet vuċi oħra tgħid: "Imma fejn hu Alla bħalissa?". U dak il-ħin ħasset vuċi ġewwa fiha tgħidilha: "Fejn hu Alla? Alla jinsab hemmhekk imdendel mal-forka...". F'Ġesù, il-kwistjoni tat-tbatija ddu dawra mejt! Fi Kristu għandna lil xi ħadd mimli kollu qawwa imma li jiddeċiedi li jgħaddi mill-akbar tbatija! Fih hemm it-twegiba għall-mistoqsijiet kollha!

Anki matul l-Avvent għandna nsibu wisa' f'qalbna għas-Salib. L-injam tal-maxtura għandu jfakkarna fl-għuda ħarxa tas-Salib. Sakemm tibqa' t-tbatija fid-dinja, jibqa' jkun hemm wisa' għal Alla. Kieku kulħadd jitgħallem isib lil Alla u jkun ma' Alla fit-tbatija, imbagħad min jibqa' biex jikkawża t-tbatija? "Għax tweldilna tifel, ingħatalna iben; is-saltna tkun fuq spallejh, u jsemmuh

‘Kunsiller tal-ġhaġeb, Alla setgħan, Missier għal dejjem, Prinċep tas-sliem’” (Is 9:2-6). Huwa f’Ġesù li aħna nitgħallmu fejn għandna nfittxu lil Alla.

Mhemmx dubju li Alla tagħna għadu ma tilifx is-sabar! Wara l-istennija ta’ elfejn sena, Alla tana lil Ibnu nnifsu. Dan Ġesù, l-Iben tiegħu, jirrifletti l-glorja kollha ta’ Alla! Fi Kristu ma hemmx aktar ir-rabja ta’ Alla fuq l-għedewwa ta’ Israel, imma l-ħlewwa u s-sabar ta’ Alla li jsir bniedem biex iħaddan miegħu lil kulħadd! Nistgħu imma rroddu ħajr lil Alla għax Hu tilef il-paċenzja tiegħu f’sens wieħed biss: meta tana l-permess nifthu r-rigal tal-Milied minkejja li ma aħniex denji tiegħu, u dan ir-rigal huwa Kristu Ġesù, li jagħtihulna bħala l-Prinċep tas-sliem minkejja li għaddew elfejn sena minn twelidu u għadna noqtlu, niggieldu u nuru r-rabja tagħna lejn ħutna l-bnedmin!

Kull darba li nqimu lil Ġesù fl-Ewkaristija, kull darba li naqsmu mill-ħobż u nixorbu mill-inbid li huma l-Ġisem u d-Demm tiegħu, aħna nkunu qed nipproklamaw il-kundanna tal-gwerra, il-mibegħda lejn il-ħażen u l-firda u l-ġhira li tant għadhom prezenti madwarna u kultant ukoll gewwa fina.

3. Riflessjoni għat-tielet ġimgħa tal-Avvent

IL-MISTERU TAL-INKARNAZZJONI SEHH TASSEW

A. INNU TAL-AVVENT

Jinstema' fl-għoli tas-smewwiet

Jinstema' fl-għoli tas-smewwiet
lehen li jkeċċi d-dlamijiet,
in-ngħas itir, fuq il-bnedmin
jittawwal il-Mulej ħanin.

Ja moħħ, biżżejjed iddawwart,
mimdud għall-qiegħa ta' dik l-art.
Itla', ja Xemx, u ġib mill-ġdid,
minflok id-deni, id-dawl tal-ġid.

Araw, Ħaruf mis-Sema ġej
biex mill-ħtijiet iħollna b'xej';
b'għajnejna mxarrba kollha dmugħ,
il-maħfra, il-ħniena nitolbuh.

Biex meta jidher hawn mill-ġdid
u d-dinja jheżżeż bit-tregħid,
ma jitfagħniex fost il-ħatjin
izda mal-ġenb tal-qaddisin.

Nagħtuhom ġieħ bla heda xejn
'l Alla l-Missier u lill-Feddej,
u lill-Ispirtu t-tifħiriet
sa ma jitwalu ż-żminijiet.

Mużika: Melodija Gregorjana

B. RIFLESSJONI

Il-festa tal-Milied tfakkarna fit-twelid ta' Ġesù fl-għar ta' Betlehem. Imma mhux daqshekk biss. Il-festa tal-Milied tfakkarna fl-istess Misteru kbir tal-Inkarnazzjoni: Ġesù, li, kif jgħidilna l-Appostlu Missierna San Pawl, ma qagħadx ifittex tiegħu li hu daqs Alla imma tneżża' minn kollox u sar bniedem bħalna f'kollox minbarra d-dnub.

Wieħed mill-qaddisin kbar devoti ta' dan il-Misteru tal-Inkarnazzjoni kien propju San Frangisk. Kulħadd sema' bil-ġrajja ta' Frangisku li hejja l-presepju ħaj fi Greccio, fejn mad-daqq ta' nofsillejl fil-maxtura dehret it-tarbija Ġesù nfisha. Frangisku ma kienx jifred minn xulxin il-misteru tat-twelid ta' Ġesù u dak tal-passjoni, il-mewt u l-qawmien tiegħu. Fl-għuda tas-Salib kien jilmaħ l-injam tal-maxtura ta' Betlehem. L-istess Ewkaristija li aħna niċcelebraw u li aħna naduraw fil-knejjes u fil-kappelli tagħna hija l-istess Misteru tal-Inkarnazzjoni li għadu ħaj fostna jistenna li jkun meqjum minna bħala l-veru għajn tal-hena u tal-ħajja tagħna.

Ha nieqfu ftit u nirriflettu fuq dan il-persunagg tal-Medjuevu li sar hekk jixbah lil Kristu, u li bħal San Pawl seta' jgħid: "Ngħix, imma mhux jien, imma Kristu jgħix fija", hu li garr għall-aħħar sentejn ta' ħajtu l-istess pjagi ta' Kristu Msallab. Il-qalb ta' San Frangisk kienet waħda minn dawk il-bibien li nfetħu biex minnhom aħna nistgħu nħarsu u nimmeditaw fuq il-misteru tal-Milied. Fost is-solennitajiet reliġjużi kollha, jgħidilna Tumas minn Celano – l-ewwel bijografu tal-qaddis –, din tal-Milied kienet għalih l-aktar waħda sabiħa. Kien anki permezz tat-talb li Frangisku kien jesprimi l-imħabba tiegħu lejn il-Milied. Darba kiteb hekk: "Irroddulek ħajr, Mulej, għaliex Int għamilt li l-istess l-ben tiegħek jitwieled minn Marija dejjem Verġni!". L-istess xbieha ta' Ġesù f'idejn ommu Marija kienet tqanqlu u twasslu biex jirrifletti u jimmedita fuq il-faqar tal-Grotta ta' Betlehem. Darba waħda, meta wieħed minn uliedu patrijiet waqt il-ħin tal-ikel kien qed jitkellem dwar il-faqar kbir li fih għexu l-Verġni Marija u Binha fl-istalla ta' Betlehem, hu talab lil sħabu l-patrijiet iqumu minn madwar il-mejda u jinxtehtu fuq il-qiegħa tal-art biex jonoraw "il-faqar regali" ta' Marija u ta' Ġesù.

Kien hemm aspekk ieħor tal-misteru tal-Milied li kien dejjem preżenti fil-qalb u fil-moħħ tal-Fqajjar ta' Assisi. Dan kien l-umiltà tat-twelid tas-Salvatur. Permezz ta' dan it-twelid hekk umli f'ċirkustanzi hekk baxxi, Ġesù laħaq l-istess umiljazzjoni tal-passjoni tiegħu. Kien fil-waqt tat-twelid tiegħu li hu beda jsalvana. Hekk kiteb San Frangisk: "Kif huwa minnu li fis-solennitajiet l-oħra ta' Kristu aħna niċċelebraw is-salvazzjoni tagħna, huwa fil-jum għażiż tal-Milied li hu beda l-impenn tiegħu biex isalvana". Imbagħad Tumas minn Celano jikteb hekk dwar il-qima ta' Frangisku lejn il-Milied: "Hu ried li fil-Milied kull Nisrani jrodd tifhir lill-Mulej għall-imħabba tiegħu għalina, liema mħabba huwa tana, anzi tana lilu nnifsu stess u kien hekk ġeneruż mhux biss magħna imma wkoll ma' dawk fil-bżonn u saħansitra mal-annimali u mal-għasafar tal-ajru".

Għal Frangisku l-ferħ tal-Milied kellu jinbidel f'azzjonijiet ta' tjubija. Hu qal hekk: "Kieku stajt inkellem lill-Imperatur, kont immur quddiemu u ngħidlu jordna lis-sudditi kollha tiegħu biex nhar il-Milied jifgħu u jxerrdu mat-toroq kollha ħafna żbul tal-qamħ biex anki l-għasafar isibu x'jieklu u jifirħu u jagħmlu festa kbira". L-imħabba ta' Frangisku lejn il-Bambin Ġesù baqgħet marbuta mal-festa tal-Milied, l-aktar dik tas-sena 1223 li semmejna fil-bidu. Dakinhar il-Fqajjar ta' Assisi organizza presepju ħaj go għar fil-belt ta' Greccio mhux bogħod minn Assisi. Hu ried jinkludi f'dan il-presepju kemm jista' jkun nies, ħalli jgħinhom jifhmu aħjar il-misteru kbir tal-imħabba ta' Alla murija fl-Inkarnazzjoni.

Mela gara li hekk kif reġa' lura mill-Art Imqaddsa, il-qaddis tagħna kellu qalbu mimlija bil-ġrajjet u l-postijiet tas-salvazzjoni tagħna. Hu ried kieku jagħti ħajja ġdida lill-fidi tal-Insara mhux biss permezz tal-predikazzjoni imma anki billi jorganizza ri-evokazzjoni drammatika tax-xena tat-twelid ta' Ġesù. Hu bagħat għall-ħabib tiegħu Giovanni Velita, li kien is-sid ta' Greccio. Hu kien is-sid ta' muntanja kbira li kien fiha bosta għerien b'ħafna sigar sbieħ fuq il-quċċata tagħha. Frangisku ħassu ispirat li dak kien l-aħjar post biex jorganizza presepju ħaj. Lil Giovanni kitiblu hekk: "Għażiż Giovanni, jekk inti trid tgħinni, din is-sena aħna nistgħu norganizzaw l-isbaħ Milied fl-inħawi; fi Greccio hemm grotta tixbah ħafna lil dik ta' Betlehem. Nixtieq li nerga' nagħti l-ħajja lill-ġrajja tat-Twelid ta' Ġesù Bambin. Nixtieq li kulhadd ikun jista' jara f'liema faqar twieled is-Salvatur tiegħu meta ġie fid-dinja l-ewwel darba. Nixtieq li n-nies tagħna tara b'għajnejha l-fisqija li tgeżwer fiha ċ-ċekjen Ġesù u l-maxtura li fiha mtedd, kif ukoll il-ħmara u l-baqra li tawh l-ewwel nifsijiet sħan. Jien għandi l-permess mill-Missier tagħna l-Papa biex ingedded din it-tifikira tat-Twelid ta' Ġesù".

F'ittra mibgħuta lill-Arcisqof ta' Gnienzo fil-Polonja, il-Papa Innoċenz III kien wera d-diżapprovazzjoni tiegħu għal ċerti eċċessi tal-kleru fid-drammi liturġiċi tal-Milied. Barra minn dan,

il-Quddiesa kienet qed titqaddes fi grotta profana fejn il-patrijiet ma kellhomx il-permess meħtieġ biex jiċċelebraw. Minbarra dan, il-kleru lokali żgur li kien jikkontesta ċelebrazzjoni bħal din li kienet xi ħaġa tassew ġdida għal-liturgija ta' daww iz-żminijiet. Konxju minn dan kollu, Frangisku, meta kien għadu Ruma, talab lill-Papa Onorju III il-permess biex jagħmel dan: skond ix-xhieda ta' San Bonaventura, hu talab il-permess lill-Papa. Imbagħad il-qaddis tagħna ngħata l-permess meħtieġ biex jorganizza l-Quddiesa fl-għar ta' Greccio. Il-ħabib kbir tiegħu, Giovanni Velita, għenu minn qalbu biex jipprepara kolloxx ħalli fil-lejl qaddis tal-Milied jingabru n-nies fl-għar tiegħu ħalli jorganizzaw il-presepiju ħaj.

Fil-lejl tal-Milied, flimkien mal-patrijiet ta' San Frangisk, ingabru ħafna nies tal-lokal. Sa minn għol-irhula tal-widien bdew ġejjin in-nies bit-toroċ f'idejhom u dwal oħra biex idawlu l-lejl. Thejja wkoll altar għal tal-apposta biex tkun iċċelebrata l-Quddiesa. Ġie qassis għal tal-apposta u Frangisku kellu jkanta l-Vanġelu b'dik il-vuċi hekk hekk li kienet tfakkrek fil-*Gloria in excelsis* tal-lejl qaddis tal-Milied kantata mill-aṅġli. Wara li kanta l-Vanġelu, huwa għamel l-ispejgazzjoni u hekk kif lissen l-isem ta' Betlehem il-vuċi tiegħu kont tistħajjilha li marret lura fiż-żmien madwar tlettax-il seklu.

Hekk kif Ġesù ġie prezenti taħt l-ispeċi Ewkaristiċi, is-sid tal-post Giovanni Velita kellu l-impressjoni li ra lill-istess Tarbija Divina mimduda fil-maxtura u riegħda. Sa dak il-waqt il-maxtura kienet għadha vojta. It-twaġġeb Frangisku resaq lejn it-tarbija bi hlewwa liema bħalha u hekk kif ħaddanha bejn dirgħajh, qajjimha u beda jesprimi mħabbtu lejha. Min kellu jgħidlu lil Frangisku li għall-imħabba kbira li kellu lejn il-Misteru tal-Inkarnazzjoni Alla kien sa jippremjah billi jerga' jinkarna f'dak l-għar matul dak il-lejl qaddis tal-Milied! Frangisku kiteb hekk: "Ħarsu, ta' kuljum l-Iben ta' Alla jumilja lill-nnifsu u mit-tron tiegħu regali jinżel fil-ġuf tal-Verġni; ta' kuljum jiġi għandna taħt dehra hekk umli; ta' kuljum joħroġ minn ġuf il-Missier u jiġi f'idejn is-saċerdot fuq l-altar imqaddes. U kif lill-Appostli imqaddsa dehrilhom f'ġisem veru, hekk illum qed jiġi quddiemna fil-ħobż ikkonsagrat, u kif huma bl-għajnejn tal-ġisem ħarsu lejha u raw biss il-ġisem imma bl-għajnejn tal-fidi kkontemplaw lil Alla, hekk ukoll bl-għajnejn tagħna tal-ġisem aħna naraw u nemmnu tassew fil-Ġisem u fid-Demm imqaddsa li huma tassew ħajja".

Frangisku qatt ma nesa lil Greccio u meta kien jittellem dwaru kien jimtela bil-ferħ; jgħidulna l-kittieba tal-ħajja tiegħu li ma kienx hemm belt oħra bħal Greccio fejn tant u tant nies ikkonvertew u daru mill-ġdid lejn Alla.

Silta meħuda mill-ktieb tal-Kardinal Virgilio Noe bl-isem *Il Natale dei Santi*, Napoli 1991.

4. Riflessjoni għar-raba' ġimgħa tal-Avvent

IŻ-ŻEWĠ FIGURI KBAR TAL-AVVENT

A. INNU TAL-AVVENT

Ejja fostna, Mulej

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Ferħanin fil-Mulej u b'qalb waħda
nistennew il-ħelsien tal-bnedmin.

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Sejjaħnielu l-Mulej u semagħna,
għaliex qlubna bid-dmugħ striedu fih.

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Il-Mulej wera ħniena ma' wliedu,
u se jħollna mir-rabta tad-dnub.

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Nesa l-ħtija ta' wliedu u se jinzel
biex igedded il-ħajja tal-ġnus.

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Il-Mulej sa jeħlisna mill-biża',
tal-għedewwa u mill-jasar tad-dnub.

Rit: Ejja fostna, Mulej, biex tifdina mid-dnub.

Se joħroġna mid-dell tal-imgħoddi
u jmexxina fil-wegħda bla tmiem.

Kliem: Oliver Friggieri

Mużika: Patri Albert Borg OSA

B. RIFLESSJONI

L-Avvent ifisser 'wasla'. Matul il-ġranet tal-Avvent nistennew lil xi hadd li huwa importanti għalina. Dan huwa l-Mulej innifsu. Imma l-Avvent jagħmel sens biss għan-Nisrani, għal dak li jinsab miexi wara Ġesù. Għal min ma jemminx f'Ġesù, l-Avvent ma jkun fih ebda sens. Kważi kważi nistgħu ngħidu li l-bniedem li mhuwiex Nisrani ma jistax jgħix l-Avvent. Mela għan-Nisrani, għad-dixxiplu ta' Ġesù, l-Avvent huwa bħal dak il-kanċell kbir li minnu jrid jgħaddi biex jidhol f'xi santwarju għażiż. Dan il-kanċell għandu figura jew statwa fuq kull naħa tiegħu. Dawn iż-żewġ figuri ma

jixxiebhu xejn ma' xulxin, imma ssibhom fi stampi antiki, fuq il-lemin u fuq ix-xellug tal-Mistenni. Wieħed minnhom għandu persuntu twila, qisu anġlu liebes ix-xagħar tal-ġemel u li ma jrid ikun xejn għajr il-Vuċi li tinstema' fid-deżert, id-deżert taż-żmien: "Hejju t-triq tal-Mulej". Il-figura l-oħra hija femminili u tinsab mitlufa fil-ħsibijiet tagħha, għax, kif tgħid l-Iskrittura, hi kienet tieqaf u taħseb fuq il-kliem tal-messaġġier li żarha. Il-kliem tagħha huwa dan: "Hawn hi l-qaddejja tal-Mulej". Iz-żewġ persunaġġi jafu sew lil min qed jistennew; għal waqt wieħed huma biss jafu s-sens ta' urġenza ta' din il-wasla, huma biss jafu li Dan li ġej huwa Alla nnifsu. Huma mhux qed jistennew xi eroj kbir jew mexxej għaref, u lanqas xi sitwazzjoni ta' perfezzjoni, imma qed jistennew lil Alla nnifsu. Qed jistennew lill-Għimmanu-El, lil Alla-magħna. Huma qed jistennew b'dik iċ-ċertezza li hu jinsab qrib il-bieb. Ġwanni l-Battista u l-Verġni Marija hejjew it-triq għall-miġja tal-Mistenni u issa xejn u ħadd ma jista' jzommu milli jasal.

Imma kos, x'differenza hemm bejn dawn iż-żewġ figuri! Kemm huma differenti minn xulxin! "Xi ħriġtu taraw fid-deżert? Profeta? Iva, ngħidilkom, anzi xi ħaġa iżjed minn profeta" (Mt 11:7,9). U l-oħra tgħid għaliha nfisha: "Hu xehet għajnejh fuq iċ-ċokon tal-qaddejja tiegħu; iva, minn issa 'l quddiem kull nisel jibda jsejjaħli hienja" (Lq 1:48). U Ġesù mbagħad jikkonferma li "hienja" huma dawk li "jisimgħu l-Kelma ta' Alla u jwettquha" (Lq 11:48). Von Balthasar jgħidilna li, kbar kemm huma kbar dawn iż-żewġ persunaġġi, fil-verità huma huma biss elementi ta' tranżizzjoni tal-*Adveniens*, jiġifieri tal-Mistenni nnifsu, il-Bniedem-Alla, Sidna Ġesù Kristu.

L-ewwel wieħed, mela Ġwanni, qiegħed sempliciment jistenna l-miġja ta' Alla. Ma hemmx post għal profeti oħra bejnu u bejn il-miġja ta' Alla. Alla ġej biex joħloq l-ordni, biex jiġġudika u biex isalva; u biex iġib bidla radikali, bidla mill-qiegħ: "Il-mannara diġà tqiegħdet ma' għonq is-siġra. In-nar diġà tqabbad, biex is-siġra li ma tagħtix frott, tinħaraq". Tkompli tgħidilna l-Iskrittura: "Il-midra qiegħda f'idu, biex iderri l-qiegħa tiegħu u jiġbor il-qamħ fil-maħżen, imma t-tiben jaħarqu b'nar li ma jintefiex" (Mt 3:10). Min jittellem b'dan il-mod huwa determinat li jwettaq il-missjoni tiegħu sal-aħħar; ma jibżax jindirizza lin-nies tal-ġens tiegħu bħala sriep u lil Erodi jgħidlu f'wiċċu li qed jiżbalja. Ma beżax mill-ħabs u saħansitra tilef rasu fil-veru sens tal-kelma, għaliex huwa l-Vuċi li tippenetra f'kollox, sa fil-qiegħ tal-qlub tal-bnedmin.

It-tieni figura wkoll qed tistenna lil Alla. Hija taf li l-anġlu qalilha: "Ara, int sa tnissel fil-ġuf u jkollok lben, u ssemmin Ġesù. Hu jkun kbir u jkun jissejjaħ Bin il-Għoli, u l-Mulej Alla jagħtih it-tron ta' David missieru, u jsaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb, u ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu" (Lq 1:3ff). U hi taf l-Ispirtu s-Santu x'għamel fiha. B'differenza mill-Battista, li qed jistenna li ġej xi ħadd li għadu ma jafux sewwa u li qed jimmaginah ġej bil-mannara u bin-nar, Marija taf li qed tistenna tarbija. Imma għal din l-omm anzjuża l-idea ta' tarbija li sa tkun ukoll Alla mhijiex aktar diffiċli biex timmaginaha? Għax dan it-tifel ġej biex tassew "iqabbad in-nar fuq l-art", biex jitgħammed b'magħmudija terribbli. U fil-każ tal-Omm, jaqaw mhux il-każ li sejf sa jinfidilha ruħha?

It-tnejn qed jistennew lil dak li għandu jiġi bi stennija u ħerqa li timla l-persuna kollha tagħhom u fl-istess waqt b'emozzjoni li hija profonda u anki vjolenti. Ma jafux jekk hux sa jkunu mhejjija tajjeb għal ġrajja hekk kbira, ġrajja ta' dimensjonijiet ġganteski. Għalhekk Ġwanni jgħid: "Ġej warajja min hu aqwa minni, li jien ma jisthoqqlix nitbaxxa quddiemu u nħall il-qfieli tal-qorq tiegħu" (Mk 1:7); "Warajja ġej bniedem li hu aqwa minni, għax kien qabli" (Ġw 1:30); "Jeħtieġ li jikber hu u niċkien jien" (Ġw 3:30). Hu jagħti eżempju lill-Insara kollha, lill-Appostli, lill-qassisin u lil dawk li jipproklamaw u jxandru lil Kristu: ħadd minnhom ma jista' jxandar lilu nnifsu; huma jistgħu biss ikunu l-vuċi ta' Dak li qiegħed "jikber", Dak li hu dejjem akbar.

L-Avvent huwa t-tmiem tar-Rabta l-Qadima, liema Rabta kellha l-iskop li tħares 'il quddiem lejn il-migja tal-Mulej. Imma fil-verità, min ġie? Ġie dak li hu "ta' qalb ħelwa u umli", dak li "qasba mġelġla ma jiksirhiex" (Mt 11:29). Għalhekk Ġwanni li jinsab fil-ħabs ma jħossux ċert u jrid ikun jaf jekk wasalx tassew! U mela jistaqsi: "Inti dak li għandu jiġi jew nistennew iehor?" (Mt 11:3). Imma Ġesù jserrahlu moħħu: "Hares u ara jekk il-profeziji humiex qegħdin jitwettqu!". Din kienet it-twegiba ta' Ġesù. Jewwilla mhux il-każ li s-setgħana tniżżlu minn fuq it-tron tagħhom u ċ-ċkejknin ġew mġhollija? Jaqaw mhux il-każ li dawk li kienu għomja ngħataw id-dawl, waqt li dawk li ħasbu li jaraw għamew? Mhux qed jinbidel l-ordni tad-dinja minħabba l-preżenza ta' Alla fid-dinja?

Sakemm Ġesù jibqa' ħaj fid-dinja, it-twegiba ma tkunx sħiħa. Imma t-twegiba aħħarija, it-twegiba tassew u li Hu biss jafha minn qabel, tingħata fuq is-Salib, u mbagħad in-nar, il-mannara u l-midra, u s-sejfa f'ruħ ommu jagħmlu verament ix-xogħol tagħhom. Imbagħad isseħħ il-ġrajja hekk tremenda li lilha tant stennew il-Battista u l-Verġni Omm tiegħu, u li twassal liċ-ċenturjun pagan biex ilissen: "Dan kien tassew l-Iben ta' Alla" (Mk 15:39).

Pawlu u l-Knisja tal-bidu kellhom jiddedikaw ħafna mill-ħidma tagħhom biex jifhmu l-messaġġ ta' Ġesù. Ġesù jgħix ħajja li hija umli u fl-istess waqt mimlija bil-glorja u l-maestà. Hu jmut mewta li tħalli eku ta' abbandun totali imma li mbagħad twassal biex jerga' jidher, u jidher trasfigurat fit-Tielet Jum: dan id-destin huwa dak ta' bniedem fiziku, l-Iben ta' Marija, imma aktar minn hekk ukoll. Dan huwa d-destin ta' dak Alla li ġie bin-natura umana tiegħu u li b'demmu ssiġilla l-Patt ġdid u etern mal-bniedem. Din hija l-interpretazzjoni ta' Pawlu u l-fidi tal-Knisja ppreservata fil-kitbiet tat-Testment il-Ġdid.

Hekk naraw kif il-punt tat-tluq – mela l-Avvent – u d-destinazzjoni jaqblu. Fil-bidu hemm iż-żmien tal-istennija bis-serjetà u l-attenzjoni kollha li dan iġib miegħu. Fit-tmiem hemm l-istqarrija tal-fidi li Dak li ġie, li tweled minn Marija Verġni, bata taħt Ponzju Pilatu, sallbuh, miet u difnuh, qam mill-imwiet u tela' fis-Sema, u għandu jerga' jiġi biex jagħmel ħaqq mill-ħajjin u mill-mejtin... li dan irid ikun l-istess Kelma, l-interpretazzjoni ta' Alla nnifsu. Mela ċ-ċiklu li jdur mill-Battista għal Pawlu huwa sħiħ, u ebda bniedem li jsejjaħ lilu nnifsu Nisrani ma jista' jaqsmu. Bl-istess mod in-natura divina u dik umana ta' Kristu huma magħqudin flimkien.

L-istorja tad-dinja wara Kristu ma tista' qatt tkun l-istess. Ġesù qal: "Min ma jiġborx miegħi, ixerred" (Lq 11:23). Id-dinja teknoloġika moderna jista' jkollha diversi problemi li jidhru 'l bogħod mill-Vanġelu, imma fl-aħħar mill-aħħar kolloxx jingħata tifsira mill-attitudni ta' Ġesù stess murija fil-ħajja u l-mewt tiegħu: l-attitudni ta' mħabba perfetta toħroġ minn dan. Din hija t-tifsira fil-qalba tal-mistoqsijiet kollha li jagħmel il-bniedem, inkluż dawk tal-politika, l-ekonomija u oqsma oħrajn. U l-attitudni murija minn Ġesù hija l-attitudni ta' Alla nnifsu lejn id-dinja. Mela kulmin jimxi wara Ġesù jkun miexi fuq il-passi ta' Alla, fuq il-passi tal-verità assoluta u t-tjieba. Ħafna nies jistgħu jagħmlu dan mingħajr ma jkun jafu b'Ġesù, imma ladarba hu ġie fostna – kif qed infakkru fl-Avvent – il-fwieħa tiegħu tinfirex b'mod invizibbli fid-dinja u fl-istorja, u ħafna huma dawk li jimxu wara din il-fwieħa anki forsi bla ma jafu mnejn ġejja. "Alla jista' jqajjem minn dan il-ġebel ulied għal Abraham", stqarr Ġwanni l-Battista.

L-istaġun tal-Avvent għandu jnissel fina anki ftit tal-biza', għaliex iwissina li qed toqrob lejna xi ħaġa li hija finali, li għandha minn tal-aħħar; hija inevitabbli bħal fil-każ ta' mara tqila li tkun qed tistenna t-twelid; hija ħaġa ċerta daqskemm huwa ċert l-għajjat ta' vuċi fid-deżert. Mela aħna għandna nħarsu u nfittxu li nisimgħu. L-għajta tiegħu titlob minna li nindmu minn dñubietna; hekk qed jgħidilna l-Battista. Xi jfisser dan? Ifisser li jeħtieġ li nfittxu dan il-mument ta' bidla fl-istess persuna tagħna stess, ġewwa fina, il-post fejn isir id-djalogu bejn il-'jien' tiegħi u l-'Int' ta' Alla, u

hekk ħajjitna tinbidel, għax flok ma nibqgħu ngħixu għalina nfusna nibdew ngħixu billi nimxu wara Ġesù, l-Għimmanu-El, Alla li huwa magħna, Alla li huwa għalina. Imbagħad, flimkien mal-Verġni Marija li sa jkollha lben, aħna wkoll innisslu tarbija fid-dinja, tarbija li tħalli l-frott fid-dinja u fl-istorja tagħha; u din ma tkunx tarbija imma 'it-Tarbija', mela l-istess Ġesù: "Għax kulmin jagħmel ir-rieda ta' Missieri li hu fis-Smewwiet, dak huwa ħija u oħti u ommi" (Mt 12:50). Dan imbagħad ikun il-miraklu veru tal-Milied. Wieħed awtur, Johann Scheffler magħruf bħala Silesius, kiteb hekk: "Kristu jista' jitwieled f'Betlehem elf darba, imma jekk ma jitwelidx fik, inti tintilef għal dejjem xorta waħda". U mbagħad jerga': "Li kieku qalbek tista' ssir grotta, Alla jkun jista' jerga' jitwieled f'din id-dinja". Dawn l-ideat, jekk neħduhom *ad litteram*, jiġifieri kelma b'kelma, jidhru daqsxejn fantastiċi. Imma kulma rridu nagħmlu hu li niftakru fil-kliem ta' Ġesù meta jgħid li jekk il-bniedem ma jitwelidx mill-ġdid minn Alla, ma jidholx fis-Saltna tas-Smewwiet (ara Ġw 3:3). Ġesù tana l-qawwa li nkunu wlied Alla (ara Ġw 1:12f). Jekk huwa minnu li aħna mwielda minn ġenituri tad-demmi u l-laħam u minn ġuf tad-demmi u l-laħam, huwa wkoll minnu, kif jgħid Ġwanni, li "iż-żerriegħa ta' Alla" tibqa' fina (1 Ġw 3:9); b'dan il-mod, kif jgħidilna Ġesù, aħna wkoll insiru "ommijiet".

(Silta meħuda minn prietka dwar l-Avvent ta' Hans Urs von Balthasar fil-ktieb *You Crown the Year with your Goodness*, USA 1989.)

13. ĊELEBRAZZJONI PENITENZJALI GĦAL ŻMIEN L-AVVENT

Dun Giovanni Curmi

“Jiena d-dielja vera, intom il-friegħi”

Ambjentazzjoni:

Jigi mzejjen l-altar tal-knisja, possibilment bi friegħi tad-dwieli/għeneb. L-altar jirrappreżenta lil Kristu. Wara r-radd il-ħajr, fi tmiem il-qrara individwali, dawk li jkunu qarrew jiġu mistiedna jbusu l-altar – kif jagħmel is-sacerdot fil-quddiesa – b’sinjal tal-għaqda mill-ġdid ma’ Kristu, id-dielja vera.

Jithejja wkoll ċestun bi xniexel ta’ għeneb biex jingħataw fi tmiem iċ-ċelebrazzjoni lil dawk li jkunu ħadu sehem fil-liturġija penitenzjali.

Anim: Matul din is-sena, il-Knisja f’Għawdex qed tgħinna nirriflettu dwar il-Knisja li tagħha aħna membri. Aħna parti mill-Knisja, u għalhekk aħna msejħin biex nagħtu s-sehem tagħna sabiex l-Aħbar it-Tajba tal-Vanġelu, li xxandret l-ewwel darba fil-lejl tal-Milied, tinżel f’qalbna u permezz tagħna tasal fid-dinja ta’ madwarna. Aħna msejħin biex inkunu messaggjiera u ħabbara tal-Evanġelju – aħna mibgħutin fl-għalqa tad-dwieli tal-Mulej, kif jitkellem il-Pjan Pastoral Djoċesan għal din is-sena.

Ta’ spiss il-Bibbja titkellem permezz tax-xbieha tal-għalqa tad-dwieli. Anke Ġesù juża diversi drabi din ix-xbieha fit-tagħlim tiegħu. L-għalqa tad-dwieli tirrappreżenta l-Knisja, il-komunità ta’ dawk li jilqgħu l-Mulej bħala l-imgħalliem tagħhom. Ġesù jgħidilna li hu d-dielja vera u aħna l-friegħi, li jridu jibqgħu magħqudin maz-zokk biex jgħixu u biex jagħmlu l-frott.

Permezz ta’ din il-liturġija penitenzjali li qed nagħmlu biex inkomplu nithejjew għaċ-ċelebrazzjoni tat-twelid tal-Mulej Ġesù fil-Milied, ejjew inħossuna parti tassew minn din l-għalqa tad-dwieli, u nitolbu lil Alla sabiex, bil-maħfra li jagħtina, isaffina u jsebbaħna ħalli ningħaqdu aktar miegħu u nagħmlu kotra ta’ frott.

1. RITI TAL-BIDU

Kant

Tislima

Ċel: Fl-isem tal-Missier u tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu.

Ġem: **Ammen.**

Ċel: Il-Mulej Ġesu, id-dielja vera, li jgħaqqadna miegħu bħal friegħi ħajja biex nagħmlu kotra ta' frott, ikun magħkom ilkoll.

Ġem: **U miegħek ukoll.**

Thegħiġ

Ċel: “Jiena d-dielja, intom il-friegħi. Min jibqa' fija u jiena fih, dan jagħmel ħafna frott; għax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn. Jekk wieħed ma jibqax fija, jintrema barra bħal fergħa, u jinxf; mbagħad, friegħi bħal dawn jiġbruhom u jixħtuhom fin-nar u jinħarqu. Jekk tibqgħu fija u kliemi jibqa' fikom, itolbu kull ma tridu, u jingħatakom.” (Ġw 15:5-7)

Ġesu Kristu hu l-Għimmanu-el, Alla magħna. Hu l-ħajja tagħna. Hu ġie fostna biex jgħarrafna u jagħtina l-imħabba ta' Alla. Hu ġie biex jgħaqqadna ma' Alla. Magħqudin miegħu aħna nircievu l-istess ħajja ta' Alla.

Għad li nixtiequ nkunu ta' Ġesu, kultant ninqatgħu jew nitbiegħdu minnu, u hekk ma nibqgħux marbutin miegħu. Nitolbuh biex f'dan iż-żmien jilqagħna mill-ġdid u jorbotna aktar miegħu.

Talba

Ċel: Nitolbu.

Mulej, Missier tagħna,
int il-bidwi li tiegħu ħsieb l-għalqa tad-dwieli tiegħek;
ħares lejn il-Knisja, il-poplu li Kristu ġabar għalik,
u agħtina li, bħal friegħi ħajja,
inkunu dejjem aktar magħqudin ma' Ibnek Ġesu,
id-dielja vera,
Hu li hu Alla,
u miegħek jgħix u jsaltan flimkien mal-Ispirtu s-Santu,
għal dejjem ta' dejjem.

Ġem: **Ammen.**

2. LITURĠIJA TAL-KELMA

Anim: Il-Kelma ta' Alla li se tixxandrilna turina li aħna l-għalqa tad-dwieli, għalqa tant maħbuba minn Alla. Aħna l-poplu li Alla kiseb għalih, il-komunità tal-mifdijin tal-Mulej. Xi drabi jiġri, però, li l-għalqa ma tagħmilx frott, allura jkun hemm bżonn li l-bidwi jerga' jieħu ħsiebi d-dwieli tiegħu, jaħdem mill-ġdid l-għalqa, jiżbor fejn hemm in-niexef, biex id-dwieli jerġgħu jieħdu l-ħajja. Fil-Vangelu li se jixxandrilna, Ġesù jsejhlina u jibgħatna fl-għalqa tad-dwieli tiegħu biex naħdmuha f'ismu, ħalli din tagħti l-frott.

Lezzjoni

Lett: Qari mill-ktieb tal-Profeta Isaija (5:1-7).

Ha ngħanni lill-maħbub tiegħi l-għanja ta' mħabbtu għall-għalqa tad-dwieli tiegħu. Il-maħbub tiegħi kellu għalqa tad-dwieli fuq għolja għammiela. Għażaqa u naddafha miż-żrar, u ħawwel fiha dwieli mill-aħjar; bena torri f'nofsha, u wkoll ħaffer magħsar fiha. Stennieha tagħmel l-għeneb tajjeb, izda kull ma għamlet kien għeneb qares. U issa, intom li tgħammru f'Ġerusalem, rġiel ta' Ġuda, aghmlu intom ħaqq bejni u bejn l-għalqa tad-dwieli tiegħi. X'kien fadalli nagħmel għall-għalqa tiegħi u ma għamiltux? Stennejtha tagħmel għeneb tajjeb, u kull ma għamlet kien għeneb qares. U issa ħa nurikom x'sejjer nagħmel jien lill-għalqa tiegħi tad-dwieli. Inneħhilha l-ilqugħ ta' madwarha, u jħarbtuha; ingarrfilha l-ħajt, biex in-nies tgħaffiġha. Nagħmel minnha xagħra; ħadd ma jiżborha jew jaħdimha, u jinbet fiha x-xewk u l-ħurrieq. Jien ngħid lis-šab biex ma jagħmilx xita fuqha! Għax l-għalqa tad-dwieli tal-Mulej tal-eżerċti hija d-dar ta' Izrael; u l-irġiel ta' Ġuda huma l-mixtla tal-għalqa tiegħu. Huwa stenna l-ġustizzja, u araw sab it-tixrid tad-demm, stenna s-sewwa, u araw sama' l-għajjat tal-maħqura.

Il-Kelma tal-Mulej.

R/. Irroddu ħajr lil Alla.

Salm 80 – Talba tal-mirbuħin (alternat)

Lett: O Ragħaj ta' Izrael, agħti widien,
int li tmexxi bħal merħla 'l Ġuzeppi.
Int li qiegħed fuq il-kerubini,
iddi quddiem Efrajm, Benjamin u Manassi.
Qajjem il-qawwa tiegħek, u ejja ħa ssalvana.

**Ġem: Reggagħna għal li konna, Alla tal-eżerċti;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Lett: Mulej, Alla tal-eżerċti, kemm se ddum tinkorla
minkejja t-talb tal-poplu tiegħek?
Tmajthom il-ħobż magħgun bid-dmugħ,
sqejthom id-dmugħ bix-xaba'.
Għamilt minna t-tilwim tal-ġirien tagħna,
l-għedewwa tagħna jiddieħku bina.

**Ġem: Reggagħna għal li konna, Alla tal-eżerċti;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Lett: Int qlajt dielja mill-Eġittu,
warrabt il-ġnus biex tħawwel lilha.
Hejjejt l-art għaliha;
hi xenxlet għeruqha u mliet l-art.
Tgħattew l-għoljiet bid-dell tagħha,
bħaċ-ċedri l-kbar il-friegħi tagħha.
Meddet sal-baħar il-friegħi tagħha,
sax-Xmara ż-żraġen tagħha.

Ġem: **Regġagħna għal li konna, Alla tal-eżerċi;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Lett: Għaliex, mela, ġarraft il-ħitan tagħha,
u kull min jgħaddi jqaċċat minnha?
Iħarbatha l-ħanzir selvaġġ,
il-bhejjem tar-raba' jirgħu fiha.

Ġem: **Regġagħna għal li konna, Alla tal-eżerċi;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Lett: Erga' ejja, Alla tal-eżerċi;
ħares mis-sema, u ara, u żur 'il din id-dielja.
Hu ħsieb dak li ħawlet lemintek,
ir-rimja li int kabbart għalik.
Jingerdu mal-ħarsa qalila ta' wiċċek
dawk li tawha n-nar u qaċċtuha.

Ġem: **Regġagħna għal li konna, Alla tal-eżerċi;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Lett: Ħa tkun idek fuq il-bniedem ta' lemintek,
fuq il-bniedem li int saħħaħt għalik.
Aħna ma nitbegħdux minnek;
roddilna l-ħajja, u aħna nsejġu ismek.

Ġem: **Regġagħna għal li konna, Alla tal-eżerċi;
itfa' fuqna d-dija ta' wiċċek, u nkunu salvi.**

Kant tal-Hallelujah

Hallelujah. **R/. Hallelujah.**

Lett: "Jiena d-dielja, intom il-friegħi. Min jibqa' fija u jiena fih, dan jagħmel ħafna frott" (Ġw 15:5).

Hallelujah.

Vangelu

Ċel: Qari mill-Evangēlju skont San Matthew (21:28-32).

F'dak iż-żmien, Ġesù qal lin-nies:

"Intom x'jidhrilkom? Kien hemm raġel li kellu żewġ ulied. Resaq fuq il-kbir u qallu, 'Ibni, illum mur aħdem l-għalqa tad-dwieli.' U dak qallu, 'Ma rridx.' Iżda mbagħad biddel il-fehma u mar. Resaq fuq l-ieħor u qallu l-istess. 'Arani sejjer, sidi,' qallu dan, u ma mar xejn. Min minnhom it-tnejn għamel kif ried il-missier?" "L-ewwel wieħed!" wegħbuh. U qalilhom Ġesù: "Tassew, ngħidilkom, li l-pubblikani u n-nisa tat-triq deħlin qabilkom fis-Saltna ta' Alla. Għax Ġwanni ġie għandkom miexi fit-triq tal-ġustizzja, u intom ma emmintuhx iżda l-pubblikani u n-nisa tat-triq emmnuh; u għalkemm intom rajtu dan kollu, bqajtu sa l-aħħar ma biddiltux il-fehma tagħkom, u ma emmintuhx."

Il-Kelma tal-Mulej.

R/. Tifhir lilek, Kristu.

Meditazzjoni/Omelija**3. RIT TAR-RIKONĊILJAZZJONI****Eżami tal-kuxjenza**

Anim: Lilna wkoll il-Mulej Ġesù qed isejjilna biex inbiddlu l-fehma tagħna. Il-Kelma ta' Alla tgħinna nirriflettu fuqna nfusna u naraw fejn jeħtieġ inbiddlu l-fehma tagħna biex inkunu tassew ulied is-Saltna ta' Alla. Ejjew nagħmlu dan l-eżami tal-kuxjenza biex inhejju lilna nfusna għal-laqqgħa mal-Mulej fis-sagrament tal-maħfra.

Wara kull riflessjoni jinżamm mument qasir ta' skiet.

Lett: Fis-silta ta' Isaija smajna lill-profeta jgħid li Alla jhobb l-għalqa tiegħu, u jistenna li jiġbor minnha l-frott tal-ġustizzja. Imma xi drabi jsib id-demmm.

- *Bħala membru ta' din l-għalqa tad-dwieli, jien qed nagħmel frott ta' ġusgtizzja, jew qed inxerred id-demmm, il-ħażen tal-inġustizzja?*

Lett: Fil-Vangelu smajna lil Ġesù jistaqsi min mill-ulied qiegħed iwettaq ir-rieda tal-Missier.

- *Ir-rieda tiegħi taqbel mar-rieda tal-Missier tas-sema? Irrid dak li jogħgħobni, anke jew mhux tajjeb, jew irrid dak li hu tajjeb u veru?*

Lett: Fil-Vangelu smajna kif wieħed mill-ulied lill-missier qallu li kien sejjer l-għalqa imma fil-fatt ma marx.

- *Ġieli nieħu impenn ma' Alla biex nitqaddes u ma nżommux? Ġieli niskuża lili nnifsi mill-obbligi tar-ruġ u ma nagħmilhomx?*

Lett: Fil-Vangelu smajna kif il-pubblikani u n-nisa tat-triq biddlu l-fehma tagħhom quddiem il-predikazzjoni tal-Battista.

- *Inħossha diffiċli biex nibdel attegġjamenti negattivi u ħżiena tiegħi? Inwebbes rasi anke jekk inkun naf li qed nagħmel ħażin, u nibqa' nagħmel il-ħażin?*

Stqarrija tal-ġnijiet

Ċel: Ejjew nistqarru li aħna ħatja quddiem il-Mulej, u nitolbuh maħfra u ħniena. Nitolbuh bl-istess kliem tas-Salm: “Erga’ ejja, Alla tal-eżerċi; ħares mis-sema, u ara, u żur ’il din id-dielja. Hu ħsieb dak li ħawlet lemintek, ir-rimja li int kabbart għalik.”

Ġem: Mulej u sid ta’ ħajti,
biegħed minni l-ispirtu tal-għažż, tal-qtiegħ il-qalb,
ta’ ħakma, ta’ paroli fil-vojt.
Agħti lili, qaddej tiegħek,
spirtu ta’ kastità, ta’ umiltà, ta’ paċenzja u ta’ mħabba.
Iva, Mulej Sultan, agħmilni kapaċi nara d-dnubiet tiegħi
u li ma niġġudikax lil ħuti,
int li int imbierek għal dejjem ta’ dejjem. Ammen.
(*Efrem tas-Sirja*)

Invokazzjonijiet ta’ maħfra

Ċel: Aħfrilna, Mulej, talli mhux dejjem inkunu magħqudin miegħek, li int id-dielja vera. Mulej, ħniena.

Ġem: **Mulej, ħniena.***

Ċel: Aħfrilna, Mulej, talli mhux dejjem nagħmlu l-ġid imma nagħmlu d-deni. Kristu, ħniena.

Ġem: **Kristu, ħniena.***

Ċel: Aħfrilna, Mulej, talli mhux dejjem inkunu lesti biex nibdlu l-fehmiet żbaljati tagħna. Mulej, ħniena.

Ġem: **Mulej, ħniena.***

Ċel: Iħenn għalina Alla li jista’ kollox, jaħfrilna dnubietna u jwassalna għall-ħajja ta’ dejjem.

Ġem: **Ammen.**

(** L-invokazzjonijiet ta’ maħfra jistgħu jkunu kantati, anki bil-Latin, bħall-innijiet ta’ Taize.*)

Kant: Missierna

Ċel: Qabel nersqu f’riġlejn il-ministru tal-Ħniena ta’ Alla, ejjew flimkien inkantaw bi kliem Kristu nnifsu.

Qrara u Assoluzzjoni individwali

Anim: Dawk li jixtiequ, jistgħu jersqu għand saċerdot biex jistqarru dnubiethom u jirċievu l-maħfra sagramentali.

- *Waqt li jsir il-Qrar individwali, jiġi alternat skiet, kant u qari mis-Salmi. Għall-bżonn wieħed jista’ juża ftit background music adattata.*

Eżortazzjoni wara l-Qrar u Għoti tal-paċi

Ċel: Għeżiež, ersaqna b'fidi u mħabba għand il-Mulej, li hu l-paċi tagħna. Hu, bil-ministeru tal-Knisja, tana l-maħfra ta' htijietna. Ferħanin għal din il-maħfra, ejjew nagħtu l-paċi lil xulxin.

Ġest

Anim: F'kull quddiesa, fil-bidu u fit-tmiem tagħha, is-saċerdoti ibus l-altar. L-altar hu simbolu ta' Kristu, hu s-sinjal tal-għaqda, hu l-mejda li madwarha ningabru biex niċcelebraw is-sagrifiċċju tal-fidwa tagħna. Hu l-maxtura li fuqha "jitwield" Ġesù fl-Ewkaristija. Ejjew nersqu lejn l-altar, u b'ġest ta' mħabba nbusu l-altar b'sinjal tal-għaqda li rċevejna mill-ġdid ma' Kristu, id-dielja vera.

Radd il-ħajr u Tifhir lil Alla

Anim: B'sinjal ta' radd il-ħajr lil Alla li, permezz ta' Ibnu, id-dielja vera, reġa' għaqqadna miegħu u se jkompli jgħaqqadna aktar miegħu f'dawn il-jiem, ejjew flimkien maċ-ċelebrant infahħru lil Alla.

Ċel: Roddu ħajr lill-Mulej, għax hu tajjeb,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Roddu ħajr lil Alla fuq l-allat,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Roddu ħajr lis-Sid tas-sidien,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Hu waħdu jagħmel għeġubijiet kbar

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Hu li għamel is-smewwiet bil-ħsieb,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Li firex l-art fuq l-ilmijiet,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Li għamel id-dwal il-kbar,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Għamel ix-xemx biex taħkem fuq il-jum,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Il-qamar u l-kwiekeb biex jaħkmu fuq il-lejl,

Ġem: **għax għal dejjem it-tjieba tiegħu.**

Ċel: Glorja lill-Missier u lill-Iben u lill-Ispirtu s-Santu.

Ġem: **Kif kien mill-bidu, issa u dejjem, u jibqa' għal dejjem ta' dejjem. Ammen.**

Talba

Ċel: Nitolbu.
 Alla Missier, Sid l-għalqa tad-dwieli,
 Ibnek Ġesù ġej fostna jżur l-għalqa tiegħek;
 hu ħsieb dak li ħawlet lemintek,
 ir-rimja li int kabbart għalik,
 u aġhtina li, bil-grazzja tiegħek,
 nagħmlu frott kotran għall-glorja tiegħek
 u għall-fidwa tal-bnedmin.
 Bi Kristu Sidna.
 Ġem: **Ammen.**

4. RITI TAL-GĦELUQ

Ċel: Il-Mulej Ġesu, li ġej iżuru mill-għoli bħax-xemx tiela', ikun magkom ilkoll.
 Ġem: **U miegħek ukoll.**

Ċel: Iberikkom Alla li jista' kollox: † il-Missier u † l-Iben u † l-Ispirtu s-Santu.
 Ġem: **Ammen.**

Ċel: Morru fil-paċi ta' Kristu mxandra mill-aṅgli għall-bnedmin kollha.
 Ġem: **Irroddu ħajr lil Alla li ġej fostna fil-Milied.**

Anim: Intom u ħerġin se taraw ċestun bl-għeneb, il-frott tad-dielja. Hudu xenxul għeneb b'tifkira ta' din iċ-ċelebrazzjoni marbuta mat-tema tal-għalqa tad-dwieli, u b'impenn li aħna msejħin minn Kristu Ġesù biex nagħmlu kotra ta' frott, imsaħħin bil-grazzja tiegħu li għadna kif irċevejna.

Kant

WERREJ

Dahla	1
1. L-Avvent	2

L-Ewwel Taqsima: Il-Ministeri fil-Kotba Mqaddsa

2. Il-ministeri fit-Tempju ta' Ġerusalemm	5
3. Doni u kariżmi fit-tagħlim ta' San Pawl	11
4. Il-Ministeri tal-Lajči fil-Knisja	22

It-Tieni Taqsima: Għajnuna għat-talb personali jew fi grupp

5. Lectio Divina tal-Vangeli tal-Ħdud tal-Avvent (Sena B)	25
1. L-Ewwel Ħadd	25
2. It-Tieni Ħadd	28
3. It-Tielet Ħadd	31
4. Ir-Raba' Ħadd	34
6. Meditazzjonijiet fuq il-qari tal-Ħdud tal-Avvent	37
1. L-Ewwel Ħadd	37
2. It-Tieni Ħadd	39
3. It-Tielet Ħadd	41
4. Ir-Raba' Ħadd	43
7. Meditazzjonijiet fuq il-qari tal-jiem tan-Novena tal-Milied	45

It-Tielet Taqsima: Għajnuna għall-omelija u għall-katekezi tal-adulti

8. Skemi ta' Omeliji għall-Ħdud tal-Avvent (Sena B)	50
1. L-Ewwel Ħadd	50
2. It-Tieni Ħadd	53
3. It-Tielet Ħadd	55
4. Ir-Raba' Ħadd	58
9. Temi għall-Omeliji / għall-Katekezi mal-adulti	61
1. L-Ewwel Ħadd	61
2. It-Tieni Ħadd	62
3. It-Tielet Ħadd	63
4. Ir-Raba' Ħadd	64

Ir-Raba' Taqsima: Sussidji Pastoral

10. Skema tan-Novena tal-Milied għat-Tfal	65
11. Novena tal-Milied għat-Tfal	68
1. L-Ewwel Jum:	70
2. It-Tieni Jum:	71
3. It-Tielet Jum:	72
4. Ir-Raba' Jum:	73
5. Il-Ħames Jum:	74
6. Is-Sitt Jum:	75
7. Is-Seba' Jum:	76
8. It-Tmin Jum:	77
9. Id-Disa' Jum:	78
<i>Suppliment 1:</i>	79
<i>Suppliment 2:</i>	81
<i>Suppliment 3:</i>	82
<i>Suppliment 4:</i>	85
<i>Suppliment 5:</i>	87
<i>Suppliment 6:</i>	88
12. Riflessjonijiet għal waqt l-adorazzjonijiet ewkaristiċi matul il-ġimgħat tal-Avvent	89
1. Riflessjoni għall-ewwel ġimgħa tal-Avvent	89
2. Riflessjoni għat-tieni ġimgħa tal-Avvent	91
3. Riflessjoni għat-tielet ġimgħa tal-Avvent	94
4. Riflessjoni għar-raba' ġimgħa tal-Avvent	97
13. Ċelebrazzjoni Penitenzjali għal żmien l-Avvent	101